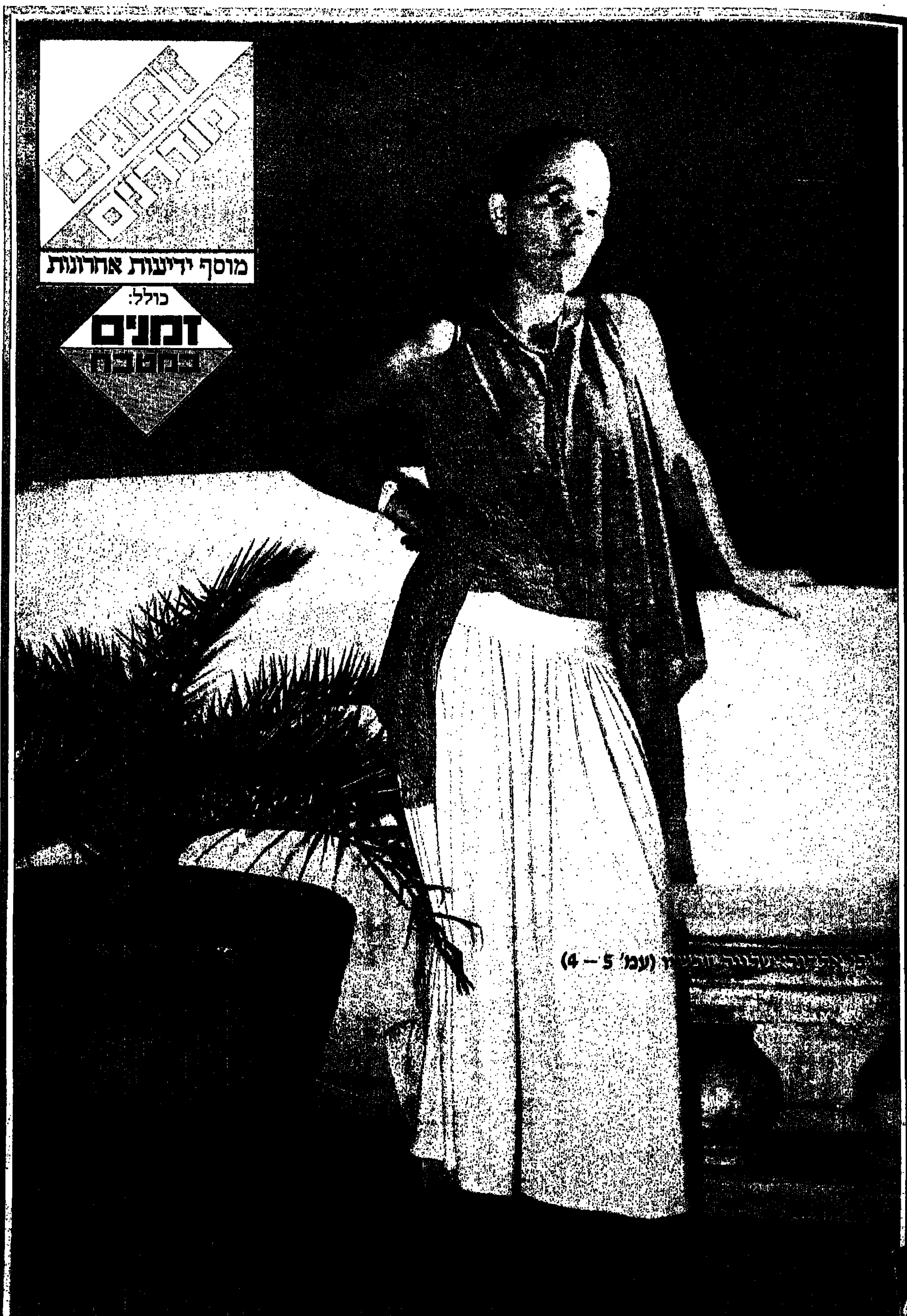

מוסף ידיעות אחרונות
כולל:
זמנים
(עמ' 5 – 4)

שוקופל
★ מבצע פרסים מיוחד ★
חפש את האופניים
בתוך הקופסא!
אם מצאת בה את תלוש הזכיה
אחד מ-50 זוגות אופניים BMX -
שלך במתנה!
שוקופל
איזה נס - בחלב הקר מיד נמס.

ז'וז'ט אמסלם

מיספרה דומה לכספת

ז'וז'ט אמסלם: הלוואי שבכנסת היה כזה סדר

ז'וזט אמסלם היא אומנם מעצבת־שיער מודרנית המקפידה על הקווים האחרונים של פאריז, אבל בסלון שלה היא ספרית במלוא מובן המלה – כזו שמספרת וגם מספרים לה הכל. "אצלי מדברים על החיים. הלקוחות מתייעצים איתי על עסקים וגם על לבוש, אהבות, רומנים ופרטים אינטימיים ביותר", סיפרה ז'וזט בכנס ה־C.A.T., אירגון־מעצבי־השיער־הבינלאומי, שהיא עומדת בראשו בישראל. הכנס והתצוגה נערכו השנה במלון "רז פנורמה" בת"א.

"היועץ של לואי ה־14 היה לא אחר מאשר הספר שלו. במשך השנים שטיפל בשיערו הוא כל־כך התרשם מעצותיו שהחליט למנות אותו ליועץ אישי", שולפת ז'וזט היפה והאקזוטית פרט מנבכי ההיסטוריה. אם לשפוט לפי חוג לקוחותיה, אולי גם היא תגיע רחוק. לאחרונה שינתה את תיסרוקתה של אופירה נבון ועשתה מטמורפוזה כללית לרעייתו של איוו פוגורליץ' עפ"י בקשתו של הפסנתרן, שהגיע אל ז'וזט גם בביקורו הקודם בארץ. לאחר מעשה שלח לה זר־פרחים.

מיספרם של המוסיקאים המבקרים אצלה, נשותיהם של מנכ"לי מלונות גדולים וחברות־תעופה, גדול. "אני שומעת הרבה סיפורים אבל שומרת על הכלל שלי: שומעים, רואים ושותקים. כך שהמספרה שלי היא בסופו של דבר כמו כספת", מצהירה ז'וזט, ילידת מרוקו, בת לאב ספרדי וסב הולנדי. חלום הילדות שלה היה דווקא להיות ציירת. "ציירתי הרבה בילדות, אבל אבי השמרני לא נתן לי להתפתח, הוא חשב שצייר זה לא מספיק מכובד ופראקטי. כשרציתי להיות מעצבת־שיער הוא התנגד גם לזה. לבסוף נסעתי בכל־זאת לפאריז ללמוד עיצוב־שיער.

תוך כדי עבודה בארץ החלטתי שצריך להעלות את הרמה של המיקצוע ולעשות אותו יותר מכובד. אולי גם בגלל הטראומה שנשארה לי מאבי. לכן הקמתי את אירגון־מעצבי־השיער־הבינלאומי בישראל".

כמעצבת־תסרוקות עם אידיאלים, אירגנה ז'וזט משלחת ראשונה למצרים לאחר חתימת הסכם־השלום ויזמה פגישה עם ג'יהאן סאדאת. מדי שנה היא משתתפת בפסטיבל־השיער בקאן ובקונגרסים בפאריז. היא נשואה ואם לשניים וידועה בקפדנותה לגבי כל פרט בחיים.

"תענוג לראות איך את משליטה סדר בסלון־התיסרוקות שלך. הלוואי שבכנסת היה כזה סדר", אמרה לה לאחרונה לקוחה, רעייתו של אחד מחברי־הכנסת.

איאן רייט: מעצבת־התלבושת קבעה "יש לך צהבת"

איאן רייט

נסיך בנעלי שלגיה

באגדת "שלגיה ושבעת הגמדים", כפי שמסריטה אותה "חברת קנון" (ג.ג.), התהפכו קצת היוצרות, לפחות מבחינת הצוות. את דמות הנסיך מגלם איאן רייט, 25, שסיפור חייו דומה יותר לסיפורה של שלגיה. בטול כל עבר קולנועי, הוא הגיע לישראל כמתנדב וכמעט בין־לילה התמזל מזלו והיה לכוכב.

איאן יפה־התואר נולד בברייטון שבאנגליה למישפחה יהודיה שהיגרה בסוף המאה שעברה מפולין ומרוסיה. כשהיה בן שנתיים נפרדו הוריו. האב ניתק קשר. האם גידלה אותו ואת שתי אחיותיו. הילדות זכורה לו כתקופת־חיים של עצב, מופנמות אבל עם הרבה אהבת־אם.

בגיל צעיר מאוד פנה לכדורגל. בהיותו בן 17, חלתה אמו ונפטרה. ההלם קטע את הקאריירה שלו ככדורגלן. עד מהירה הוא נאלץ להתאושש כשהבין שהחיים צריכים להימשך ושהוא צריך להתמודד אתם לבד. האם השאירה אחריה חובות.

איאן עבר בשרשרת של עבודות מזדמנות, ביניהן פקיד ב"אמריקן אקספרס" ויועץ־מכירות לחברת זגוגיות. הוא החליט לעשות כסף. כיוון שאהב לנהוג, בחר להיות נהג־מונית. בעבור שלושה חודשי־עבודה כשכיר, הצליח לרכוש מונית משלו. "נהג המונית הצעיר ביותר בדרום־אנגליה, כך כינו אותו בעיתון מקומי".

יצר הנדודים מביא אותו לאוסטרליה. אחותו, אמנדה רייט, עובדת שם כסוכנת־שחקנים. איאן מתאהב באוסטרליה. הוא הולך שבי אחרי המרחבים האינסופיים, יוצא למסע של 4,500 ק"מ מפרת לסידני. בדרך, באמצע המידבר המכונית קורסת. הוא תקוע. מתאושש גם מזה, וממשיך הלאה. אחרי שנה כאוסטרליה פגה אשרת־השהייה שלו.

הוא נאלץ להיפרד מ"גן־העדן של חיי", כפי שהוא מכנה את היבשת הרחוקה, ויוצא למסע במזרח־הרחוק. מפקיסטן המלוכלכת הוא בורח אל אל הציוויליזציה. לשוויץ, לנורבגיה, ובחזרה הביתה לאנגליה. סקרנות יהודית ופגישה־מיקרית עם ישראלים, מעוררים אותו לנסוע לארץ אבותיו. הוא מגיע לקיבוץ כמתנדב, לומד כמה מילים בעברית, יורד לאילת, עובד כשוטף־כלים במיסעדה וכפועל־ניקיון במלון ועולה לתל־אביב.

לאורך כל הדרך יש לו אין־סוף מחזרות. אחת מהן מציעה לו לדגמן. הצלם, מציע לו לצלצל לסוכני־שחקנים, שמלהקת סרט חדש של ג.ג.. איאן לא מבין מה בדיוק קורה. אבל הוא מתקשר. הם זקוקים לסטטיסטים. כאשר הוא מתייצב לעבודה כניצב, שואלים אותו אם יש לו ניסיון במישחק. לא מרוצים מהתשובה השלילית.

בכל־זאת מחליטים לנסות. את מיבחן־הבד הוא עובר בהצלחה מפתיעה. הוא לא זוכה ליהנות מתשומת־לב יותר מיום־יומיים. תוך כדי מדידות, מביטה בו מעצבת־התלבושות של הסרט וקוראת בתדהמה: "אתה כולך צהוב! יש לך צהבת". בדיקה רפואית מאשרת: צהבת.

"חשבתי לעצמי, תמיד כשאני כבר כמעט נוגע באושר המיוחל קורה אסון. כך אירע לפני 8 שנים כשהצלחתי בכדורגל ואמי נפטרה", הוא מודה. השבוע איאן במלון "דן פנורמה" בת"א. אלא שכמו באגדות, גם כאן יש הפי־אנד. אנשים טובים ביניהם מי שהוא קורא לו בשם "ג'נרל דוידי", מטפלים בו בבית־החולים. הוא מתאושש במהירות ומגיע בזמן לתחילת הצילומים של "שלגיה ושבעת הגמדים".

כך התהפכו היוצרות. דווקא הנסיך הוא מיקרה שלגיה.

הנסיך קרדם

לאו־דווקא דם קר

ספיחים מהמסיבה שנערכה בביתו של שגריר היוצא של צרפת בישראל, ז'אק דופון ורעייתו היפה מרי־פול, לפני שבועיים. בין ראש־הממשלה וממלא־מקומו, שרים, חכ"ים ונשות־חברה שהתארחו במקום, נשמעה לפתע השפה הבולגרית. הפעם היא בקעה מפיה של הגברת תווה גמזו. בן־זוגה לשיחה בשפת סבתה היה... הנסיך האחרון לבית־המלוכה הבולגרי.

הנסיך, 23, הנושא את השם המלא פרינס קרדם סאקס־קובורג התרגש למצוא גברת ישראלית ילידת הארץ הדוברת את שפת אבותיו שגלו מארצם. הוא נכדו של בוריס מבולגריה, שנודע באהדתו לעם היהודי ובחסות שפרש על יהודי ארצו כדי להצילם מציפורני הנאצים במלחמת־העולם־השנייה.

הוא נולד בספרד כעשרים שנה לאחר שפסה המלוכה מבולגריה ואבותיו גלו משם. הסב נפטר לפני שנים והסבתא המלכה עדיין חיה ומתגוררת בפורטוגל.

הנסיך קרדם מצניע לכת ומתרחק מפירסומת, למרות שעם התואר שלו היה יכול לשחק אותה בכל מקום. זה שלוש שנים הוא חי ולומד כלכלה והנדסה בארה"ב. הוא מתמחה בתיכנון מים וזוהי גם מטרת ביקורו בארץ: השתלמות בבעיות מים.

הוא ממשיך את דרכו של הסב באהבתו לעם היהודי ומודה שהוא מרגיש כאן נפלא. אפילו תפס כמה מילים בעברית, ביניהן "דם קר". למה דווקא "דם קר"? בגלל הפירוש של שמו. "קרדם, הוא אומנם שם בולגרי עתיק (מהמאה השמינית) אבל את פירושו לא מצאתי, לא בבולגרית ולא באף שפה אחרת, רק עכשיו בישראל, בעברית", אומר בהתפעלות הנסיך הדובר אנגלית, צרפתית, ספרדית ובולגרית ואינו נראה כבעל דם קר.

הקשר הישראלי של משפחת־המלוכה הבולגרית החל ב־1972 כאשר אביו של קרדם הגיע לירושלים לחגיגת בר־מצווה של נער אמריקני ממוצא בולגרי, שסבו היה ספק של בית־המלוכה בסופיה לפני מלחמת־העולם־השנייה.

הנסיך קארדאם: השתלמות בבעיות מים

פאול קור

איש קטן בעולם

את יום הולדתו ה־60 יחגוג מחר (31.7) הצייר פאול קור בגלריה 13½ ביפו, יחד עם פתיחת תערוכתו "תמונת מצב". זו הפעם הראשונה שהוא מגיב בציוריו על מציאות יומיומית עכשווית.

ב־12 האקוורלים גדולי־המימדים מציג קור: מילחמה וקרב, יחסי אבות ובנים, פער דורות, אלימות, דיכוי ועולם טכנולוגיה מתקדמת.

"דמותו של האדם הקטן הבודד והנבוך, הניצב מול עולם שמשתנה בקצב מסחרר עוברת בכל הציורים", מספר קור, יליד פאריז, שנמלט לשוויץ עם הפלישה הנאצית וחי בז'נבה שבה למד עיצוב־גראפי. עם פרוץ מלחמת־השיחרור הגיע ארצה במיסגרת מח"ל ונשאר. מאז עסק בגראפיקה שימושית. כיום רק בציור. הוא עיצב ספרים, בולים, כרזות ושטרי־כסף.

בשנות ה־70, נקשר שמו עם עיצוב שטרי־כסף, שעליהם מתנוססים דיוקנותיהם של הנרייטה סולד, וייצמן, הרצל ומונטיפיורי. "כאשר עיצבתי אותם, אמרתי בצחוק לבנק־ישראל: בגללי עוד תהיה אינפלציה. אז לא ידעתי עד כמה צדקתי", מספר קור, שזכה בפרסי עיצוב שונים בעולם. "זה נדבק עלי כתווית. חבל שלא הכסף", ובמחשבה שניה הוא מוסיף: "אבל בעצם הכסף כבר מזמן איבד את ערכו".

מהאינפלציה הדוהרת קצרה הדרך לציורים עם מסר פוליטי וחברתי. "האדם הקטן נבלע בעולם הגדול. הופך לנקודת־צבע בתוך המון הדוהר בחלום בלי לחשוב לאן", מספר קור על יצירותיו העכשוויות. "זהו קהל שמתעצבת עליו דעת־קהל. האינדיבידואליזם נישל מהאדם, ומוכנס לראשו כמו מחשב השולט ללא הרף [illegible] של אלימות, שתלטנות, דיכוי".

האיש הקטן של פאול קור ניצב בודד [illegible]

פאול קור: מעיצוב שטרי־כסף, לתמונת מצב

דיאנה ריג ויוסי גרבר

סוסים שמושכים עגלה

מפגש מרגש התרחש באחרונה באתר ההסרטה של ג.ג. (גולדן־גלובוס) ביפו. על אחד הקרוואנים שבמקום, מתנוסס השם יוסי גרבר ועל השני, דיאנה ריג. השניים למדו יחד באקדמיה־המלכותית לאמנות־דרמה בלונדון. שלושים שנה חלפו מאז. גרבר המגלם את דמות אביה של היפה מ"היפה והחיה", ראה מבעד את ריג, שהיא המלכה ב"שלגיה".

בכל פעם שרצה לדבר אתה, חשש שמא לא תזכור אותו. היא מצידה, חשבה אותו דבר. יום אחד אזר אומץ, ודפק על דלת הקרוואן שלה.

– "דיאנה?"
– "כן, מי זה?"
– "יוסי גרבר".
– "את, ג'וזף?" היא קיבלה אותו בהתרגשות. "עברו הרבה שנים מאז שנפגשנו".
– "נכון כמעט שלושים שנה", אמר גרבר.
– "הם, המ...", גימגמה ריג היפה הנראית צעירה בהרבה מגילה ולחשה, "שהמלבישות לא ישמעו".

כאשר עברו את מחסום הגיל, החלו להעלות זיכרונות על החברים לספסל־הלימודים: פיטר אוטול, אלברט פיני, אלן ביישם.

על נישואיה לצייר הישראלי מנחם גפן העדיפה לא לדבר. ריג הסתפקה בזיכרון אחד. "כשהגעתי ארצה לירח־דבש עם מנחם, טילפנתי אליך להזמין אותך למסיבת־תה".

– "נכון, אבל אני נזדמנתי", אמר יוסי ושקע עם דיאנה בשיחה מעמיקה על הזמן שחלף ועל התהליכים שעברו לבני־דורם.

"לדבריה: כבר אין יותר רוח או מוטיבציה לשחק. פיטר אוטול התמכר לשתייה, אלברט פיני נשבר בדרך. אני ואתה נשארנו הסוסים שמושכים את העגלה", סיכמה ריג המרבה להשתתף בסרטי קולנוע ובהצגות תיאטרון. "בתור סוס את נראית לגמרי לא רע", פסק יוסי, שהביט בה בהערצה במהלך כל הפגישה המרגשת.

דיאנה ריג ויוסי גרבר: זיכרונות מספסל־הלימודים

רבי לייבלה וייספיש

ניטשה: הבשר והרוח

בבית־התפוצות נערך בשבוע שעבר ערב "ניטשה והיהדות", במלאת מאה שנה לכתבים שכתב הוגה־הדעות הגרמני בנושא. את הערב הינחה פרופ' אלי בן־גל והמרצה היה, רבי לייבלה וייספיש שופע ההברקות.

הקהל היה מעורב: צעירים, מבוגרים, סטודנטים, סתם שוחרי־תרבות, יקים קשישים ספוגי תרבות גרמנית ואף נציגות של הפמיניסטיות.

וייספיש, נושא דיגלו של ניטשה, הכריז בפתח דבריו: "היה צריך מזמן לעשות סימפוזיון רציני על ניטשה והיהדות. במקום זה נהיינו עם סגולה בתאונות־דרכים ובאיכלוס בתי־סוהר. עם איזה עם? לפני שיש לנו עם, כבר יש אינסוף מיפלגות". עם התלהטות האווירה, ירה האיש חיצים כמו "מיהו יהודי בארץ? חבר קופות־חולים ומי ששר שירי־מולדת". "אצלנו בדמוקרטיה הכל מותר. רק אסור להגיד אסור".

כדי להראות את זיקתו של ניטשה אל היהדות, הביא ציטוטים מכתביו. "היהודים הם ללא ספק הגזע החזק והטהור ביותר מכל הגזעים החיים כיום באירופה... הם שרדו בכוח מידות טובות שהיום שרוצים להכתימם כיום כמידות רעות...".

גברת יקית תכולת שיער קמה וטענה נגדו בניגון־יידיי: "למה כבודו מתייחס אל ניטשה הרוחני, ולא אל ניטשה בשר־ודם?" בתשובה הביא וייספיש מובאות מניטשה: "מהעדה היהודית הקטנה בא אלינו עקרון האהבה. הנפש היהודית היא נפש שוקקת יותר... השיר ששר פאולוס בשיבחה של האהבה, אינו נוצרי, כי אם התלקחות של להבה יהודית נצחית ואמיתית...".

כאן קמה נציגה פמיניסטית, והטיחה כנגדו: "אתה מדבר על אהבה, אבל אצלכם החרדים אין שיוויון בין נשים לגברים".

"שיוויון את רוצה? את כתר השיוויון תמצאי אצל אמא רוסיה", השיב הרב וייספיש, ואחרי אתנחתא קצרצרה הוסיף: "כשתתעייפי מרוב טשולנט ומשינה, תקראי את הדפים האלה" ונדף לעברה בהעתקים שצילם מכתבי ניטשה. כאן חל מיפנה בוויכוח, כאשר הסתבר שבעצם אין כל־כך חילוקי דעות בין וייספיש לפמיניסטיות. "הגבר אוהב את האשה בגלל שאולי היא אוהבת אותו, והיא בגלל שאולי הוא אוהב אותה. על בסיס שיקרי זה מצפים שמוסד־הנישואין יחזיק מעמד", אמר וייספיש ופסק: "למעשה אין בעיה בין חילוניים לדתיים בארץ. הבעיה היא שאין נוער ישראלי חושב. קלאם פאורי (דברים ריקים). מה רוצה הנוער של היום? סטיבי וונדר, ולנסוע מסביב לעולם. כבסטודנט מתחיל ללמוד קצת על שופנהאואר ועל ניטשה כבר יש לו תעודה וגמרנו". גם מהדתיים לא חסך את שיבטו: "הדתיים אומרים שאם יש כל־כך הרבה חוזרים בתשובה, אז אולי באמת יש אלוקים".

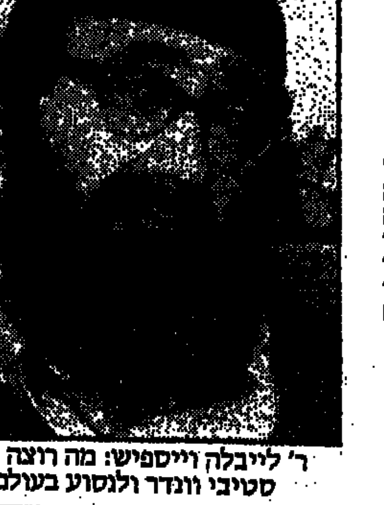

ר' לייבלה וייספיש: מה רוצה הנוער? סטיבי וונדר ולנסוע בעולם

סיג סיג ספוטניק: לא נוגעים בסמים

סיג סיג ספוטניק

מחיי הפאנק

"טיל אהבה F1-11", הוא שם להיטה הגדול של הלהקה הבריטית "סיג סיג ספוטניק", עכשיו לראשונה בארץ על־גבי אוסף "להיטים בראש 2", של חברת סי.בי.אס.

למרות הטיעונים שהפאנק גווע והלך מן העולם, מסתבר שיש לו מעין תחייה מחודשת בווריאציה אחרת, בריאה וחיובית יותר. על־אף ההטפה לחיי מישפחה מסודרים וחזרה לשמרנות מינית, קמה השנה להקה כמו "סיג סיג ספוטניק" המושכת לכיוון של חופש־יצרים. אם לשפוט לפי חוזה של מיליון וחצי לירות־שטרלינג, שחתמה איתם חברת־תקליטים, ואם להתייחס לחשיפה התיקשורתית הרחבה שלה זכו בבריטניה, הרי שיש דברים בגו.

הלהיטים "נער המאה העשרים ואחת" ו"טיל אהבה", שיצא עכשיו בארץ, מסעירים רחבות־ריקודים באירופה. יחסי־הציבור של הלהקה הם מיבצע של שטיפת־מוח לנוער האנגלי למרות המחאות של המימסד.

הקונספציה שלהם חורגת מעבר למוסיקה. "סיג סיג ספוטניק הולך להיות מוסד בעולם", מתנבא טוני ג'יימס, אחד מחברי הלהקה הנראה בתצלום לבוש חליפת־עור מסוגננת. ענף של תעשיית הבידור כולל אפילו נכסי־דלא־ניידי.

"סיג סיג" אימצו לעצמם מראה חיצוני בוטה שאין להתעלם ממנו. הרבה עור, פרוות, פיאות, צבע בשיער, נוצצים, נוצות, כפפות־נמר, נעלי עקב־גבוה. למרות המראה הכביכול־מצועצע וחדר זהות־מינית כמה מהם מבליטים את שריריהם ושאר מניירות גבריות. המראה הפוסט־פאנקיסטי שלהם מטעה מבחינות מסויימות. הם דווקא דוגלים באורח־חיים של בריאות, צימחונות ואנטי עישון.

את השרירים הם מפתחים בתרגילי התעמלות ואתלטיקה. כאשר טענו נגד אחד מהם, מרטין רגויל (ראשון משמאל בתצלום) שהוא נראה כמו מכור־לסמים, הוא יצא בהצהרה: "מימי לא נגעתי בסמים. אני נראה כך בגלל שאני כל־כך רזה כיום. ואני רזה בגלל דיאטת בריאות חריפה שגזרתי על עצמי באופן זמני, שותה רק מים מינראליים וניזון מתפוחי־עץ. אני לא מבין איך אנשים עדיין צורכים סמים לאחר שהתוצאות כבר ברורות".

מירה נוספת של "סיג סיג ספוטניק" היא החסכנות. טוני ג'יימס מתיישב בבית־קפה לונדוני הומה ומושך את תשומת־לב העוברים והשבים במראה האקסטרווגנטי. כך חוסכים בפירסומת.

איאן טייסון

קליאופטרה בהרצליה

זו השנה השנייה ש"מלון דניאל" בהרצליה עורך מסיבת־ענק לרגל יום השנה (34) להפיכת הקצינים במצרים. מי שאחראי על התיכנון והמיזוג במלון, בשנה שחלפה ביום רביעי שעבר, הוא המעצב הגלוי איאן טייסון בן ה־38, וזוהי הראשונה בסידרת "מסיבות נושא", שהוא מתכנן ל"מלון דניאל". הנושא של המסיבה המצרית השנה היה קליאופטרה.

על הרשימה של מסיבת ענק, שנערכה בבריכת־השחייה של "מלון דניאל", התנוסס [illegible] של קליאופטרה, [illegible] טייסון מארץ לארץ. [illegible] מתכנן אירוע או מסיבה [illegible]

טייסון, יליד לונדון, למד תיכנון־פנים תוך השתלמות בחברת "רולס־רויס". [illegible] כמו באגדות, [illegible] "זהו זה שיזה ראשית [illegible] לתכנן את ארמונותיו בדובאי". שנתיים שהה טייסון בדובאי, סמוך על שולחנו של השייח, ב־1980 עבר ללוס־אנג'לס [illegible]

כבר שנה השתלם בעיצוב־טכסטיל. הצעת־עבודה חדשה לתיכנון שני בתי־מלון, הביאה אותו להוואי. מהוואי עבר ללוס־אנג'לס, שם עשה שלוש שנים פורית בעיצוב תפאורות ואביזרים לסרטים, ביניהם "2001" ו"סופרמן".

כמי שנמשך אל האקזוטיקה לא יכול היה טייסון לנוח על זרי־הדפנה של הוליווד. לפני כשלוש שנים עבר לקניה, שם החל לארגן ולתכנן נשפי־נושאים במלונות יוקרתיים, ביניהם "ריאנה ריף" שבבעלות לאון תמאן, בעל מלון "דניאל". כל מסיבה נשאה ברוך־כלל אופי לאומי הודי, סיני, צרפתי, איטלקי, וכדומה. היה גם נשף בנושא דגים ומסיבת ברזיל המערב־הפרוע. במסיבת הדגים נשקו זה לזה שני דגי ענק שעיצב טייסון ואילו למסיבת המסטה־האיטלקית, חפר את בריכת־השחייה לרשת של תעלות־מלאכותיות וגונדולות בתוכן. בערב ההודי שיחזר בדיוק את הטאג'־מאהאל.

הפתעות מעניינות הוא גם מתכנן למלון דניאל. אבל זה לא הכל. זה שנה והוא שוקד על שיפוצם של כמה מארמונות המלוכה באנגליה. הנהייה אל המזרח, מהדהדת אליו את השירים של קניה, והסיבובים האקזוטיים המשתלמים בשיטתיות. על לאחרונה תיכנן לראש־ממשלת בחריין, שייח סעיד, את שלושת בתיו בשכונת־היוקרה בלגרייב שבלונדון.

למה לו שלושה בתים בלונדון? כי ראש־הממשלה הבחרייני לא כל־כך שרוד בעיניי המקומיים. הוא מעדיף לבלות שלושה חודשים בשנה במישכנות־הפאר שרכש בממלכה הבריטית.

איאן טייסון: שלושה בתים בשכונת יוקרה לונדונית

صورة عن الأصل

גבי אלדור:

שלווה עכשיו

גבי אלדור – שחקנית, כוריאוגרפית, מבקרת־מחול ועוד כל מיני ● דור שלישי במישפחת רקדניות וכוריאוגרפיות, מסלול שהחל בלהקת־הנח"ל ולאחרונה – בכמה הצגות־בתנועה של רות זיו־איל, ובהצגה החדשה, „החלון" ● התפקיד: זקנה אגדית, מקומטת, בת כמה מאות שנים ●

מאת עמליה ארגמן־ברנע

גבי אלדור בתפקיד האם הזקנה בהצגת „החלון": אומרת מעט, רואה הרבה (תצלום: מיכל היימן)

עם יאיר (קויה) רובין, בסרט „תומס חוזר": נסיון קולנועי

בהפגנה נגד מילחמת לבנון, יוזמה משותפת של אלדור ושל רות זיו־איל: מעורבות פוליטית (תצלום: אברהם חסון)

הדבר הדומיננטי ביותר בביתה היפואי של גבי אלדור הוא הים, הנשקף ממרפסת הגג הרחבה והמרוצפת אריחים מצויירים, ומן החלונות. הים, היא תאמר מאוחר יותר, הוא גם חלק דומיננטי בחייה. כילדה תל־אביבית גדלה בחוף גורדון, עכשיו חזרה לחוף ג'בליה. כל חייה היא שוחה, כמעט מדי יום. בחורף כשקר, מטיילים היא ובעלה, גם אותו פגשה על שפת הים. על החוף. „תמיד, איכשהו, הים מחזיר לי את האיזון".

גבי אלדור, 44, מעירה על עצמה כי היא מאלה שמתבגרים לאט ומאוחר. כשהיא מדברת על התבגרות אינה מתכוונת במקרה זה לקמטים בזוויות העיניים, אלא להתבגרות נפשית, לרצינות, לדברים שהיא רוכשת בעמל רב במשך השנים, לגבולות האישיים המסמנים בינה לבין עצמה. הסיבה למיפגש עם גבי, ששמה נקשר בריקוד, בכוריאוגרפיה, במישחק, בביקורת מחול, בהוראה ובעיתונות, הוא תפקידה החדש בהצגה המועלית הערב בבכורה, „החלון", לכוריאוגרפיה של רות זיו־איל. תיאטרון בתנועה.

בהצגה הזו, מעין אגדה, היא מגלמת את דמותה של „מין אם עתיקה, אשה שהיא בעצם בת כמה מאות שנים, אשה על כיסא, שיושבת ויושבת ואומרת מעט מאוד אבל רואה הרבה מאוד". בהצגה הזו לא תהיה גבי אלדור יפהפיה. היא תהיה מכוערת ומקומטת. והיא אוהבת את התפקיד הזה. היצירה האמנותית, גם אם היא עולה במקרה זה במחיר הדימוי העצמי החיצוני של אלדור, עוברת אל ראש סדרי העדיפויות. אפילו במחיר הלחצים, וההיתרמות לעבודה פיזית קשה, ולמישטר קפדני של חזרות. גבי, כמו שאר השחקנים ב„החלון", עובדים בהתנדבות.

„העבודה עם רות היא תמיד סוג של חגיגה", אומרת גבי. ציוני־הדרך הביוגרפיים שלהן הצטלבו בפעם הראשונה ב„מיסתורין", אחר־כך ב„מחוויי" וב„בבלאי". באותה תקופה עמדו שתיהן בראש הפגנה בחוצות תל־אביב, במחאה על מילחמת לבנון, בקיץ 82'. „האשה הזו היא קרן־שמש של רעיונות. כל מה שהיא עושה מאוד מדבר אליי", אומרת גבי. בגיל ארבעים וארבע, אחרי שהיא נמצאת כל־כך בעניינים, בהרבה עניינים, אחרי שהרבתה לבקר אחרים, הסיפוק העצמי שמספקת לה יצירה של זיו־איל עדיין חשוב מכל, והיא עצמה, המבקרת, חוזרת וחושפת עצמה לביקורת.

קשה למקם את אלדור במישבצת מסויימת, אחת. היא החלה את הקאריירה במישחק (להקת הנח"ל, חוג דרמאטי באוניברסיטה העברית, החאן הירושלמי, הקאמרי). כתבה סיפורים לילדים, תסכיתים בקול־ישראל. בהמשך נקשרה שמה בתודעת הציבור בעולם המחול, למרות ש„אף פעם לא הייתי רקדנית, ואף פעם לא אהיה". זה שנים שהיא עוסקת בביקורת־מחול בגלי־צה"ל ובעתון „דבר", מלמדת באוניברסיטה העברית בירושלים, כותבת לתיאטרון, עובדת עם להקות־זמר כמו „הדודאים" ו„התל־אביבים" (כוריאוגרפיה, העמדה ובימוי). לפני כשנה פירסמה סידרת כתבות בירחון „מוניטין" על דמויות ישראליות שהפכו לאגדה בחייהם, וחששה מן מפתיע של היכולות שלה. אז מה היא תהיה בסופו של דבר כשתהיה גדולה?

„אני יודעת", משיבה גבי. „הציבור רוצה סטיגמות. אם את שחקנית, אז תהיי שחקנית. אם רקדנית – אז עד הסוף. זה שנים שהגעתי למסקנה, כי לא אצליח להקדיש את עצמי לתחום אחד, במשך יותר מפרק זמן אחד. תמיד חשבתי שאני צריכה להחליט. עד שהגעתי למסקנה שאני לא יכולה להחליט, ושבעצם אינני צריכה להיפרד משום תחום. אני לא יודעת אם זו החלטה שמחה או עצובה. בעצם זה נפלא", היא אומרת, „אותי זה רק מעשיר". ואחרי מחשבה שנייה: „הייתי מתה להיות רק דבר אחד. רק שחקנית או רק מבקרת, אבל זה פשוט לא הולך. הדברים מסעירים אותי והמושכים אותי. מה שכן – כאשר אני עושה משהו, אני עושה אותו בכל מאודי".

בכל מאודי פירושו של דבר להיות את הדברים עד הסוף, לפעמים אפילו בצורה אובססיבית. „העובדה שחדלתי, לדוגמה, מהכתיבה לעיתון, קשורה בכך שאת הדמויות שעליהן כתבתי – הייתי עד תומן. הייתי מתרשמת את חייהן, בעיקר את מותן. זה השתלט עליי, הפסקתי".

לא ממש, במגירה הפרטית יש הרבה דפים מלאים. מדוע אינה מפרסמת? „אולי בגלל שהתחום הזה באמת נראה לי רציני", היא משיבה בילדותיות־משהו. „אל תשכחי", היא אומרת, „שבמשך שנים הייתי הייתי בין אנשים שכותבים שירה ברמה גבוהה. התהליכים התרחשו סביבי והייתי עדה להם כל הזמן. הסביבה הזו היפרתה אותי, אבל גם בלמה אותי".

השנים שעליהן היא מדברת הן שנות נישואיה למרצה־כימאי־משורר פרופ' אריה זקס. השנים שבמהלכן נולדה בתם המשותפת דינה.

פעם שיחקה את העלמה היפה ב„פנטאסטיק", את בת הטוחן היפהפיה ב„עוץ לי גוץ לי", מוותרת הפעם על דימוי של יפה ● מה שחשוב היום – לא „כסית" ולא הכפר של נלסון ומסיבות. חשובות השלווה, ההבנה

בפינת־הקריאה, בבית שביפו: תאווה גדולה ללמוד (תצלום: רחועם גל/ויסטה)

כשתם הפרק הירושלמי בחייה של אלדור, „התל־אביבית הכי ירושלמית", כפי שכינו אותה רבים מבאי ביתם הפעיל והתוסס בשכונת אבו־טור.

הקשר שלה עם תל־אביב, כמו עם המחול, מעוגן בשורשים עמוקים. גבי היא נכדתה של מרגלית אורנשטיין, הכוריאוגרפית הראשונה של „תיאטרון ארץ־ישראל" והמורה הראשונה למחול של שחקני תל־אביב; היא בתה של המורה למחול והכוריאוגרפית שושנה אורנשטיין, אחותה־התאומה של יהודית אורנשטיין, הכוריאוגרפית הראשונה של האופרה הישראלית.

גבי היתה תמיד חלק בלתי נפרד מהנוף התל־אביבי של המסיבות, הבוהמה, של חבורות צהריי־יום ששי ב„כסית". מבחינה זו נדמה לה שהיא פרשה לגימלאות. „די, כמה אפשר" היא צוחקת, למרות שעד היום היא אוהבת לשמוח ולרקוד בלי הכרה, ובעלה הנוכחי, ד"ר אריק כס, שאת תמונתו אין סיכוי לראות במיסגרת כתבה זו, אוהב את זה לא פחות ממנה. הפרישה האישית הזו שלה, תואמת לדעתה, גם את הלכי־הרוח הכלליים. „משהו נעשה שפוי יותר. מי מסוגל היום לרקוד אצל רפי נלסון לילות שלמים כמו שרקדנו פעם?"

ב„בוננזה", ה„כסית" של היום, היתה רק פעמיים. פעם אחת יותר מדי. הצורך הזה לצאת, לראות אנשים, להיות בעניינים, חדל להתקיים במתכונת העבר שלה. יחד עם זאת, עד היום כשפוגש אותה אפרים קישון הוא קורא לה מתקלה. אותה זה ממש מעצבן.

הפטוניות המלבלבות שהצליחה לגדל באדניות, על המירפסת פתוחת הרוח, הן מקור־הנאה שאין לו תחליף. וכך גם הבית, בליבה של שכונה יפואית המאוכלסת ערבים ושכנות יהודיות קשות־יום, ג'וגינג בבוקר, השהייה בחברת הבת בת ה־16 והבעל שעובד קשה עוד הרבה יותר ממנה, עיסוקים שקטים בכתיבה, קריאה נגינה. כל אלה הם המציאות השלווה העכשווית של גבי אלדור. „שלווה שרק אני בעצמי, עם החלק הרעשני שלי, מפרה אותה כל הזמן".

תהליך ההתבוננות מקרוב, בצמיחתה של בת יפהפיה בת 16, יש בו משהו מן הרגיעה. מין תחושה כזו שעכשיו התור שלה. „בינינו", אומרת גבי, „אף פעם לא הייתי כל־כך יפה. לא צריך להגזים". דינה היא נערה מאופקת וביישנית, כנראה יותר ממה שהיתה אמה בנעוריה, אם כי גבי שוללת מפורשות את עצם ההשוואה, ובכלל את ההשוואות שעושים הורים בין חייהם שלהם לבין חיי ילדיהם. אי־אפשר להשוות. אסור להשוות. התגובות של דינה בוגרות ומדוייקות. בני הדור שלה מפותחים הרבה יותר. דינה משוגעת על גלשני־רוח, תופרת ומנגנת, ולומדת בבית־הספר „תלמה־ילין" במגמת ציור.

„למה בעצם רק בת אחת, יחידה?"

„זה מה שיצא", אומרת גבי אלדור, בלי להעיר אפילו על שאלתי המרגיזה. ובהירהור שני: „הייתי מאוד רוצה להיות אם גדולה כזו וטובה כזו, שאוספת את כולם אל חיקה. אבל אני לא."

היא מספרת שדינה מאוד אוהבת להאזין לנגינה שלה, ושהמוסיקה תופסת מקום חשוב בחייה של כל המשפחה. מכאן היא נסחפת לדבר בתאווה הגדולה שלה, אולי הגדולה מכולן היום, התאווה ללמוד. לרכוש ידע.

„כשנערך בארץ לפני כשנתיים, קונגרס בינלאומי לכתב־תנועה, ישבתי בכל ימי הדיונים, מרותקת". הצורך ללמוד אינו מתמתן גם לאור העובדה שהיא כבר בעצמה מלמדת. „השיטות החכמות" של התנועה, כך אני קוראת לכל השיטות שמבוססות על הבנת ההקשרים של התהליך הגופני, מציעות מיגוון עצום של אפשרויות שעדיין לא מוצו. לשיטות הללו, בניגוד לשיטות התקניניות, לשיטות של המודלים החוזרים־מימריים (ריקוד טיפש, בקיצור,) יש מה להציע לאורך שנים.

„אפשר לחזור שנים על אותו התרגיל, אבל לגלות שהגוף מגיב אחרת, ולהקשיב לתהליכים מאוד עדינים של הגוף. להבין. להבין", אומרת אלדור, „זו מילת־המפתח. הבנה היא תולדה הן של לימוד והן של גיל. האנשים המבוגרים ביותר במחול הקאבוקי היפאני, הם אנשים שבתרבויות אחרות כבר היו יוצאים לפנסיה. אצלם, היכולות הולכות ומתגלות, עם הזמן."

דגל היופי של תעשית המזון למפעלי תלמה בלו-בנד

תשלובת מפעלי תלמה-בלו-בנד בחיפה זכתה השנה בפרס "דגל היופי" בתחרות הארצית "תעשיה יפה בישראל יפה".

בטכס רב־רושם העניקה הגב' אורה הרצוג, רעית נשיא המדינה, נשיאת הכבוד של המועצה לא"י יפה את הדגל לידי נציגת המפעל הגב' שושנה עורף.

לתשלובת תלמה-בלו-בנד מפעלי ייצור באיזור חיפה, בערד, בהרצליה ובאום אל פחם. החברה נמנית על קבוצת "כור מזון ומוצרי צריכה" והינה בשותפות עם משקיעים פרטיים.

המפעל הראשון של מפעלי התשלובת — מפעל המרגרינה — הוקם במפרץ חיפה לפני 48 שנה ומאז התווספו לידו מפעל המרקים, מפעל הממרחים והמיונז, מפעל שימורים העוסק בייצור חומוס וטחינה ומפעל לזיכוך שמן. באתר זה ממוקם גם אגף הפיתוח ומערך ביקורת האיכות המרכזי במפרץ חיפה.

מגוון מוצרי החברה ידועים, וכוללים: מרגרינות בלו־בנד, מיונז וממרחים של "תלמה", מרקים, פתית, חטיפים כגון: צ'יפסים, ביפלי וריגגו.

החברה נמנית על המפעלים המובילים בענף המזון המעובד ומפעילה מערכת שיווק בבעלותה המושתת על סניפי מכירה אזוריים, משרתת כ־7000 לקוחות, במערך ממוחשב ויעיל.

במפעלה של החברה בערד גם אגף למזון לבעלי חיים המשווק בשם המסחרי "דוגלי".

לחברה מחזור מכירות של 53 מיליון דולר, יצוא של כ־3 מיליון דולר והיא מעסיקה במפעלי הייצור ובמערך השיווק כ־700 עובדים.

תלמה בלו-בנד —
טיב ויופי.

תעשיה יפה בישראל יפה
המועצה לארץ ישראל יפה, התאחדות התעשיינים, חברת העובדים, התעשיה הקיבוצית

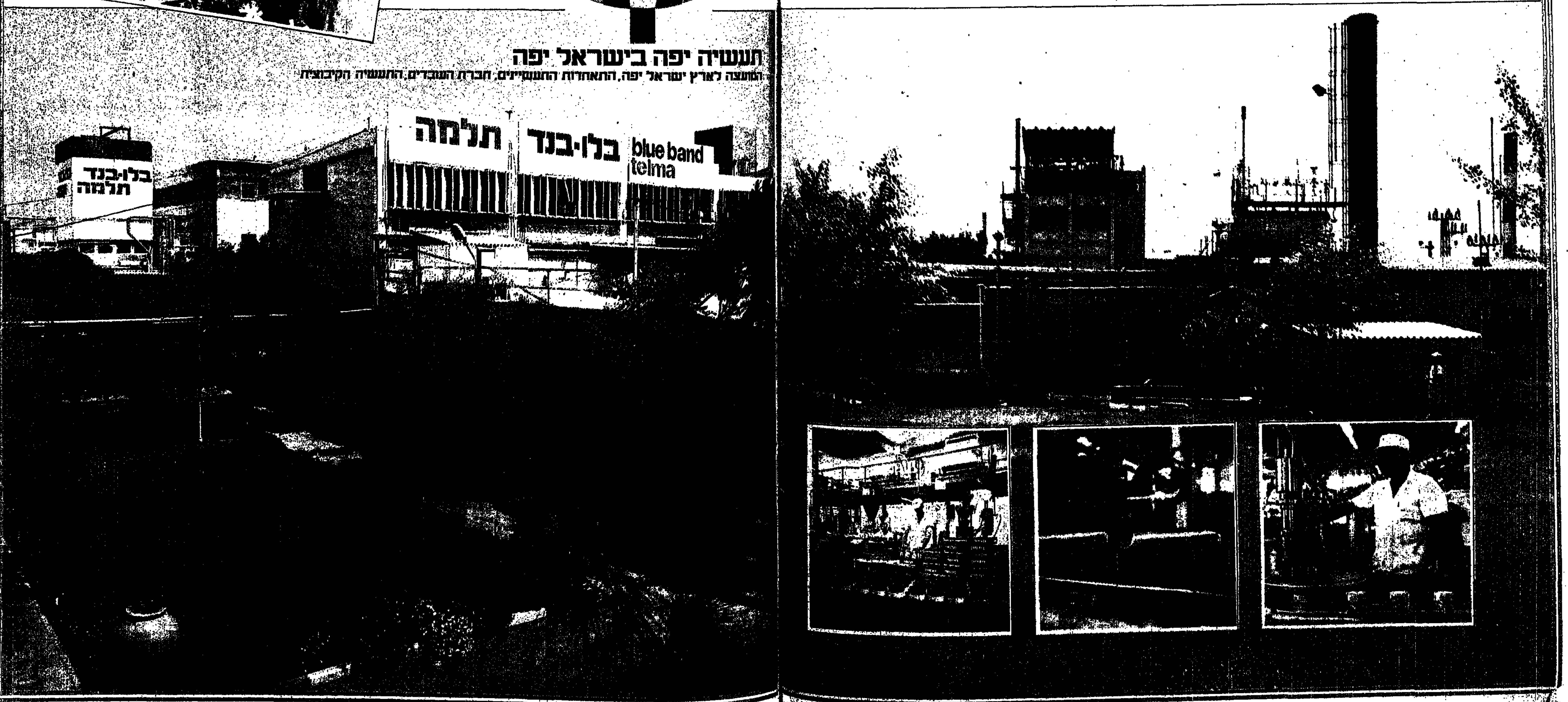

ורדה רזיאל (ויזלטיר)

הסיבוך שבציפייה האנושית

„אל תצפו – אז לא תתאכזבו". או: „בבקשה, בלי ציפיות"

אלה אחרות ממטבעות הלשון, הבאות לתמרן אנשים להורדת אמות־המידה של יחסי־אנוש, ידידות ואהבה, שהיו מבקשים לבנות. הרי אי־אפשר לבנות יחסים בעלי איכות ללא ציפיות. אחד הדברים המטעים, הוא העירבוב בין רמות שונות של ציפיות: ציפיות שמכתיבים המוסר, מערכות־ערכים, המוסכמות החברתיות, וציפיות המוכתבות על־ידי מסרים בין־אישיים, אשר בונים מעין „חוזים" סמויים או גלויים; מובן שישנן גם ציפיות שרירותיות, „אוטיסטיות", שאנשים יוצרים לעצמם מבלי לקרוא את מפת־המציאות שלפניהם.

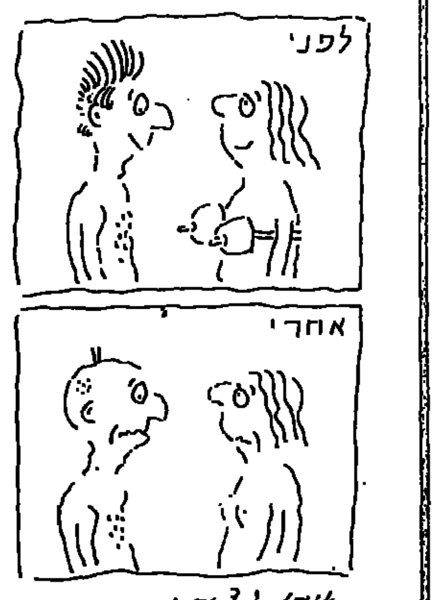

כאשר אדם קובע פגישה עם זולתו, הוא מצפה, בצדק, לכך שזולתו יקיים את הפגישה במועד שנקבע, אולם ישנה תת־תרבות, שבה איחורים הינם דבר מקובל ואפילו מצביע על סטאטוס; וישנה תת־תרבות נוספת שבה שום דבר אינו מחייב, וכל קביעה אינה אלא הפרחת בועת־סבון.

●

יש ציפיות הקשורות לתפקידים חברתיים: הוא מצפה שהיא תבשל ותכבס לו, היא מצפה שהוא ידאג לביטחון הכלכלי שלה. יש כמובן אנשים שאינם מסכימים עם ההגדרות הללו של נשיות וגבריות, ורואים בציפיות אלו את אבי־אבות הטומאה.

וישנן ציפיות הנובעות ממצבים מקובלים: כאשר פלוני מעתיר שפע של חום, תשומת־לב וחיבה על פלונית, היא בדרך־כלל מצפה להתייחסות דומה גם בבוקר המחרת. ישנה תת־תרבות (גברית בעיקר) הגורסת, שחום וחיבה מתאימים לשלב החיזור, השלב של „לפני". בבוקר המחרת לא מכירים אותך יותר, ואם יש לך טענות, הרי זה מפני שיצרת „ציפיות" ו„זו הבעיה שלך", עלמת־החן. העובדה שאת מפרשת את התנהגותו הנלהבת כהכרזת כוונות של ידידות וחברות, גוררת אותך רק לצרות, שהרי הוא מתנהג בחום ובערגה רק משום ש„בא לו", ומחר יום חדש, חיים חדשים, עלמות חדשות. נקודה.

ויש ציפיות הקשורות לחינוך ולדפוסי אישיות: יש אנשים המצפים תמיד שיאמרו להם „כן". המילה „לא" אינה קיימת במילון הפרטי שלהם. יש מי שמצפים מכל אדם בסביבתם להתמסרות בלעדית, שאינה מותירה מקום לאדם או לעניין אחר. יש מי שמצפים שיבינו את אשר אין הם טורחים לומר.

הבעיה היא, איפוא, למצוא את הדרך בין הרי הציפיות, שיוצרים התכתיבים החברתיים; אירועי ותקדימי־עבר; מסרים מילוליים ובלתי מילוליים; והסביבה הפנימית שלנו – של צרכים, רצונות ותקוות.

בחברה מגוונת ופלוראליסטית כשלנו, שבה אנשים מתייחסים בדרך כל־כך שונה לכסף, ידידות, אהבה, גבריות ונשיות, נישואין, מין, הורות ומס־הכנסה – אי־אפשר לוותר על תיקשורת כנה, שבה אנשים יבררו זה עם זה מה הם רוצים ולא רוצים, מוכנים ואינם מוכנים.

●

הבעיה היא שגם תיקשורת אינה פותרת את הבעיה. במיקרים רבים מדי אנשים מעבירים מסרים כפולים ומבלבלים; אנשים אינם יודעים מה הם רוצים ומשום כך אינם מפסיקים לבלבל את זולתם. אנשים אינם קולטים כהלכה את אשר נמסר להם באופן חד־משמעי.

הדרך הקלה ביותר היא לברוח להיעדר הציפיות. הדרך הזאת היא פשטנית ומביסה את הזולת ואת עצמנו. היא מאלצת אותנו להנמיך את הפרופיל הרגשי, ולפעמים אפילו לאנוס את הרגשות.

מאידך – נכון. ככל שנצפה ליותר מעצמנו, ולפחות מאחרים, נחייה בחוויה של עוצמה וביטחון רבים יותר, אבל גם זה רק עד גבול מסויים מאד.

כמו בכל תחומי החיים, אין מיפלט מעימות עם המורכבות והסיבוך שבציפייה האנושית. כל נסיון לברוח מן המורכבות הזאת, להיעדר הציפיות, או לציפיות האוטיסטיות האגוצנטריות, נדון מראש לכישלון.

יהודית אוריין

בזכות התיאטרון הישראלי

אני עומדת לומר משהו פרובינציאלי. לתיאטרון בארץ יש גם יתרונות. אין לו מסורת, אין לו שורשים תרבותיים. הוא לא נאלץ להיאבק בפרשנות הקלאסית. יש בו התעוזה של הבורות ולפעמים זהו יתרונו. כולנו נאנחים, איפה המישחק הבריטי, וההיגוי, חיתוך הדיבור, המחוות; מדוע אצלנו מגמגמים בהצגות ובמחזות. כל זה נכון. אבל לשחקנים בארץ יש לעתים איזו ספונטאניות, איזה שיחרור של החשן התרבותי: של מי שלא צריך להשקיף על אבותיו בהתבטלות; של מי שעושה את היש מאין ואינו מודע ללאווים.

וכך קרה לי שראיתי בלונדון בביקורי האחרון את „אופרה בגרוש", אחד המחזות האהובים עלי ביותר, והנה ההצגה ב„נשונל תיאטר" היא חיוורינית ואפורה. מצאתי את עצמי משווה לגירסה האחרונה שהוצגה ב„הבימה" לפני שנים אחדות, גירסה שהביקורת יורה עליה כסאח, והיא היתה טובה לאין ערוך מזו שראיתי הפעם בנשונל. ההצגה האנגלית מאוד בסדר, כמו מומיה, ונשמעת כמו שיר־ערש.

●

ואין זו פעם ראשונה שזה קורה לי. אנחנו מעוולים לעתים לתיאטרון שלנו בשל אפסנו הולד. כבר ראיתי פארסה של פיידו ב„הבימה" וב„נשונל", וזו שבהבימה הצחיקה אותי יותר; ראיתי שם את „מנדרגולה" של מקיאוולי בביצוע מרדים, ויכולתי להיזכר, כיצד הוצגה הצגה זו בארץ בחינניות משובבת. וזה מזכיר לי סיפור.

מעשה באיכר בער וחסר השכלה, שניתח את סוס ניתוח־חירום. הצלחת הניתוח הביאה את הקול לידי התפעלות, והאיכר הובא לאקדמיה כדי להדגים לפני אנשי מקצוע. למראה מעשיו התפעל סגל הרופאים; מניין ידע האיכר לעקוף עצב מסויים ולדלג על שריר מסוכן ולא לגעת בפרק רגיש. אבל, אחרי ההתפעלות הכללית כבר לא יכול היה האיכר לנתח עוד. כשעקף ודילג מתוך בורות לא רפו ידיו, אך ברגע שלמד וידע – איבד את יכולתו הספונטאנית.

כאמור, יש לבורות גם מעלות, היא אינה יודעת מה אסור לעשות, אינה יודעת כיצד ביצע את התפקיד איזה שחקן אלוהי מתחילת המאה. הישראלי האסייתי מסתער על התפקיד ברעבתנות שלוחת רסן, ברעננות בלתי מנומסת. גם העוני משרת לעתים את העניין. כיוון שלרשות הנשונל תקציב גדול, התפאורות שלו מהממות ביופיין הריאליסטי ומרהימות בעושרן.

כך היה ב„מנדרגולה", למשל, וב„מלון פרדיסו" וב„אופרה בגרוש", אולם כל אלה הן תפאורות מימטיות, מחקות־מציאות ונעדרות כל העזה. ניכר שמי שביצע אותן למד ויודע היטב את המלאכה, אבל לא היו לו שום אילוצים שהיה עליו להתגבר עליהם. וכך דווקא התפאורה של „הבימה" הענייה שפתרה את „אופרה בגרוש" מתוך הדחק בתפאורת אוטובוס, היא דוגמה למצוקה שמולידה פיתרונות מקוריים. וכך למשל אהבתי את „צריך פיאט בחיים" לדריו פו בתיאטרון באר־שבע, סאטירה משתוללת ומלאת חיוניות, עם אקצנט רומני ולעתים מגומגם, יותר מאשר קומדיות עשויות כדבעי בלונדון המיסחרית.

●

בכלל גרמה לי שהפעילות התיאטרונית בארץ אין לה אח ורע. בשנים האחרונות נכתבים הרבה מאוד מחזות מקוריים, בו־זמנית מעלים בארץ הזאת יותר הצגות מאשר בכל עיר, הגדולה מהארץ באוכלוסיתה. ארץ קטנה מוקפת אויבים, והשטף התרבותי מעורר פליאה. אמת, שלא פעם מחזות שהועלו בלונדון בהצלחה נכשלים אצלנו כישלון חרוץ, זאת משום שכאן מחזה בינוני אינו יכול להסתתר מאחורי ביצוע מסנוור. אבל גם משום שהקהל שלנו כרוך ויש לו דרישות גבוהות.

רק התכוונתי לספר על עונת התיאטרון בלונדון, והנה אני מתפעלת בקרתנות. או בכל זאת כמה טיפים על המתרחש בבירה האנגלית לידיעת הנופשים: מן „המתורגמנים" מאת רונאלד הארווד עם מגי סמית ואדוארד פוקס מאוד נהניתי. המחזמר „לה קאז'" – כלוב העליזים" משעשע ומלא שימחת־חיים. „עסקים" בתיאטרון פרינג' בברנט ברידג'ס, הוא מחזה מעניין ללא מילים עם שלוש שחקניות מצויינות.

אבל צריך להכיר לונדוני שיביא אותך לשוליים. „את עלובי החיים" במחול ובשירה נוכל לראות בעונה הבאה בתל־אביב, כמובטח. אני סקרנית לראות איך יתמודדו התפאורנים שלנו עם הבריקדות ברחובות פאריס, האם ינסו להתחרות עם התפאורה האנגלית המרהיבה או שמא תוליד המצוקה פיתרונות מקוריים. על שאר ההצגות שראיתי לא כדאי לכתוב הביתה.

יוסי שין

מכות יבשות ביפאן

המילים „מסז' במיזרח הרחוק" מעלות בדמיונו של הישראלי הרבה תענוגות אסורים. גם אצלי. אצלי, זה לא רק דמיון. לי יש עד. היה איתנו בצבא, בסיני, סמל אחד, שסיפר על נסיעותיו ליפאן, ועל המסז'ים שקיבל שם. רחמים מרמלה היה מתחנן לפניו, מדי ערב – „ספר לי את הסיפור מההתחלה. לאט־לאט. יש לנו זמן".

רחמים ידע כל פרט של הסיפור עוד מהמילואים הקודמים, אך אוזנינו לא שבעה משמוע את הפרטים: מה היה על המיזרון, ומה היה בתוך החבית, ואיך אחר־כך באה הבחורה השנייה – אלף יפאנית ויפאנית. רחמים לא היה מוותר, גם כאשר הסמל רצה קצת לקצר, ולקפוץ על אחת הסצנות. „רגע", היה רחמים אומר, „שכחת לספר על החבית! מהמיזרון הלכתם לחבית! שכחת?"

●

עם ידיעות כאלה, קשה היה לי לעמוד בפיתוי. טיול של שבוע ביפאן בלי לעשות מסז' – זה כמו לבוא לישראל ולא לראות את הכותל. באוטובוס התיירים שלקח אותי ועוד מטיילים למלון פוג'יה שליד הר פוג'י, התיידדתי עם רוברט – תייר אמריקני צעיר, שגם באוזניו צילצלו אגדות המסז'. אימצנו איש את לב רעיהו, לנסות מסז'. ואחרי המסז', כך קבענו, ניפגש בבאר של המלון ונחליף חוויות.

ההתחלה היתה קלה – בספר הטלפונים שבמלון מחלק לאורחים צויין, מול הסיפרה 9 – מסז'. חייגתי. הגברת בצד השני שאלה אם השעה 8.30 נוחה לי – ועניתי שכן. מה יש לי כבר לעשות ב־8.30 חוץ ממסז'?

ואכן, ב־8.30 נשמעה נקישה בדלת. פתחתי ומולי נצבה יפאנית ענקית, ניגוד גמור ליפאניות הקטנטנות שאנחנו רואים בסרטים. בחיוך מנומס היא ביקשה ממני להתפשט. הואיל שירושלמים ביישנים אינם מתפשטים בקלות לפני גברות יפאניות, הורדתי רק את הנעליים ואת החלצה.

נראה היה לי שזה צריך להספיק. היא המשיכה לחייך, וחזרה וביקשה ממני להתפשט. הורדתי עוד פריט. היא המשיכה לחייך, ולבקש, וכך הגעתי לגרב ימין, וגרב שמאל, ועוד היד נטויה.

לא נחה דעתה, עד שלא הורדתי מעל גופי גם את השעון שקיבלתי לבר־מצווה.

כשהעניין הזה נשלם – היא ביקשה ממני לשכב על הבטן (שלי). עשיתי כדבריה, והתחילה להתגנב אלי ההרגשה שהעניין הזה ייגמר לגמרי אחרת ממה שהסמל סיפר לרחמים. כי אם הסיפור של הסמל היה נכון – אז איפה החבית, והמיזרון, והסבונים? לא יכול להיות שאת הכל היא שכחה, הגברת היפאנית. ההמשך הוכיח שאכן צדקתי, בחששותי: היא הפשילה את שרווליה, והתנפלה לי על הגב בשצף־קצף, חובטת בי בכל כוחה החל מהכתפיים וכלה במותניים. תחילה, היה זה עיסוי, ואחר־כך

תיפוף, ואחר־כך איגרוף, ואחר־כך – סתם מכות יבשות. היא עשתה אותו הדבר גם מהמותניים ומטה, ואז – הפכה אותי ועשתה אותו דבר בחזית – בחזה, בבטן וברגליים. מכות יבשות, ואיגרוף, ועיסוי ותיפוף. שלא תדעו מצרות. זה כנראה מסז'. אני יודע?

תם העניין הזה – היא חייכה בנימוס, קדה קידה, ונעלמה.

כל עוד רוחי בי, התלבשתי וצלעתי לבאר של המלון, ופגשתי את רוברט – שסיפר לי שקרה לו ממש אותו הדבר. לא סבון, ולא חבית ולא מיזרון – מכות, פשוט מכות. ישבנו נבוכים דקות מיספר, והלכנו איש־איש לחדרו: אחרי מכות כאלה הכי טוב זה לישון.

חלפו שנים, והיום, כשאני נתקל יותר ויותר בישראלים שמספרים על חוויות המסז'ים שלהם מהמיזרח הרחוק, אני נזכר בחיוך במסז' המפורסם, ההוא, שעשו לי, וחושב לי בלבי „גם אותך היכו שם, ביפאן?"

●

אורה שמואלי

לאן הלכו המיידלאך?

אני, אפשר לומר, האדם הממוצע, האזרח הקטן. נשוי פלוס שלושה, שכיר עם משכנתא. הקשר הצף, מתגורר בין לבין. לא חילוני, לא דתי, מסורתי. גובה ממוצע, כרס קטנה, קרחת חלקית. לחץ דם משתנה, סמל מיול של בציבור. יוצא לפיקניקים עם שיפודים, טיול מאורגן לאירופה, חותם על שיחרור אסירי המחתרת, חותם גם על לצאת מיד מלבנון. בעד עונשים למחבלים. לא מבין מה הולך עם השב"כ הזה, משוגע אחרי הילדים שלי, מסתדר לא רע עם המחותנת.

ממוזים, שמתם את האצבע על עניין האשה, שלא הזכרתי אותה בכלל. זה בכוונה, שמרתי אותה לסוף.

היא דווקא בסדר, האשה שלי, אם אני משווה אותה עם האשה של אחי, או עם האשה של החבר שלי, או היא אפילו בסדר שלום. של האח שלי עוד יותר שמנה, ושל החבר שלי עוד יותר קלאפטע. שלי בסדר גמור, מאיזה צד שלא תסתכל עליה.

יש לנו רכב, אבל אשתי נוסעת בו לעבודה. מקום העבודה שלה יותר רחוק, חוץ מזה היא צריכה להביא את הילדים לגן ולבית־הספר. אני נוסע באוטובוס.

●

וזה העניין. התחנה שלי. לא, אצלנו לא צבעו את הפוסטרים. אצלנו פשוט הורידו אותם והחליפו בפוסטרים אחרים. הורידו לי את כל המיידלאך האלה, הכוכבות, הנסיכות, סידרו אותי. לפניכן, כל בוקר הייתי רץ לתחנה שלי ומתקרב עם עצמי אפגוש את המיידלע של אתמול או שהכינו לי מיידלע חדשה הייתי מרוויח. הייתי מבסוט, היה אקשן. היו ילדות שאהבתי פחות והיו שאהבתי יותר, עניין של טעם אישי. אגב, אם תשאלו אותי, אני דווקא קצת משונה בעניין צבע השערות. אני מעדיף אותן עם שיער שחור, אבל זה לא אומר שיש לי טענות לבלונדיניות.

הייתי עומד לי בתחנה, לא ממהר במיוחד, לא מתרגז שהאוטובוס מאחר, לפעמים אפילו הייתי רואה שהאוטובוס מלא, אז הייתי מחכה לאוטובוס שני. מה יש לרוץ? מה יש להידחק? מה בוער? חמש דקות נוספות עם ארוכת־רגליים היו שוות לי איחור קל לעבודה.

עבודתי מאושש, נימוריו, עם חשק. בעיקר עם חשק, כי ידעתי – עוד כמה שעות ואקבל פרס: המיידלע בתחנה שממנה אסע הביתה. בריצה קלה הייתי מגיע אליה, אל המיידלע שבתחנה, ושוב התרוממות־רוח, אם אפשר להתבטא כך. איזה רגליים, איזה שדיים, איזה הכל. (אתם רוצים להגיד לי שאשת קואת תחתון זיום אחד תהיה כמו אשתי? אני לא מאמין)

●

עכשיו, לקחו לי את סם החיים. הורידו את כל המיידלאך והדביקו כיסא, שלושה בקבוקים, מקנו, עליש משוער, צינצנת.

ואומרים לי זה מה שיש. זה מה שמותר, זה מה שמגיע לך. בקבוקים, צינצנות, כיסאות. שתי חולצות על מקל. תשכח מהילדות שלך.

אני עומד בתחנות כמו גולם. מתרגז שהאוטובוס מאחר, מביט בעיניים כבויות בטבע הדומם הזה ושותק. למה שותק? כי אם אגיד למישהו שחסרות לי המיידלאך, תיכף יגידו עלי שאני סופריע, סוטה־מין, מפגע, מתעסק עם קטינות.

החיים זה לא קיבה למסיבה. יש בעיות. יש להצבים. יש חום. יש להזדקן. יש פיכסוכים. יש משכנתא. יש ילדים. יש אשה. או לא מגיע לנו קצת יופי, קצת התרגשות, קצת פנטזיה? למה, למה לקחו לנו את המיידלאך? מה אנחנו יכולים לעשות עם צינצנת מיונז סוף

עוזרות בית ממתינות ללקוחה: דימוי לא מכובד

כיכר השוק

בשוק עוזרות הבית, יש חוקים נוקשים למדי, חוקי־עבודה, וחוקים מעמדיים ● כאן ניצבים אלו מול אלו לא רק בעלות־הבית והעוזרות, אלא גם התימניות מול הפרסיות, מול העירקיות ● מחקר אנתרופולוגי מגלה, שמצד אחד הן שומרות על עצמאות – עבודה קבועה נחשבת בגידה באתיקה שלהן ● מצד שני – הן מתביישות לשבת בכיכר, לחכות עד שהגברת תגיע. „אני סתם מחכה כאן לחברה שלי", יאמרו

מאת שלומית טנא

בשוק עוזרות הבית שבאחת מערי גוש דן, שולטים חוקי־ברזל משונים. על הספסלים שבכיכר יושבות כל יום 10 עד 15 נשים, ממתינות ללקוחות ומקפידות לקחת רק עבודות קבלניות. הן דוחות כל עיסקה שיש בה קצת ביטחון ויציבות. מי שתנסה למצוא לה עבודה קבועה, תנודה על־ידי חברותיה. עמיתות „ילכלכו עליה", כך הן קוראות לזה, ולפעמים אף יאלצוה לנטוש את הכיכר. „זאת עובדת קבועה אצל איזו אשה שבאה לקחת אותה", יאמרו עליה בזילזול. „הקבועה" כבר נאמנה לגברת שלה יותר מאשר לחברות שבכיכר, ועל־כן היא מאיימת על קודים מיקצועיים שהתגבשו בקהיליתן הקטנה.

בלישכת העבודה שלהן הן שומרות בקנאות על חופש ועצמאות, העבודה בקבלנות מאפשרת לנשים שלא לעבוד לפי החליל של הלקוחות. בכך הן ניבדלות מהמשרת הקלאסי ומעוזרות־בית רגילות: אלו שהגברת מוצאת בדרך־כלל לפי המלצה של חברות, הן עובדות אצלה בימים קבועים, לפי שעות, והיא דואגת להן לזכויות סוציאליות: ביטוח לאומי, ימי חופש, מחלה. הנשים שבכיכר נחושות בדעתן שמוטב לוותר על זכויות ולא להיות תלויות במימסר, בביטוח־לאומי, במס־הכנסה.

חוקי הזמן השולטים בכיכר, אף הם נראים די משונים. הנשים, שגילן הממוצע 50, עושות את עבודתן בזריזות, לעתים קרובות „מחפפות". הן מרשות לעצמן לנהוג כך, כי זאת עבודה חד־פעמית. אחרות מספיקות ביום אחד שתי עבודות גדולות בקבלנות. לפעמים הן חוזרות לכיכר כבר ב־9 או 10 בבוקר, אחרי שגמרו עבודה, ואז יישבו על הספסלים עד לצהריים בלי שום כוונה לעבוד. הלקוחות לא תופסות מה העניין, מפרשות את ההתנהגות הזאת כעצלות. בעיני העוזרות הישיבה בכיכר לא נחשבת ביזבוז זמן.

לפי תפיסתן, כדאי להן להקריב זמן כדי לטפח את המיסגרת החברתית שאותה הן שומרות בציפורניים. פיטפוטים ומריבות מהווים חלק מהעניין, וכוחה של הרכילות רב במיוחד כשמישהי מורידה מחיר או מוצאת לה עבודה קבועה. וכך המיסגרת החברתית המתגבשת בכיכר מספקת לנשים ביטחון מסוים, חוקים אחידים ונוקשים, ומהווה מעין מישקל שכנגד לאי הוודאות המאפיינת את העבודה בקבלנות.

כך קובעת שלי שנהב, אנתרופולוגית צעירה, בעבודתה הסמינריונית שנושאה: שוק עוזרות הבית באחת מערי גוש דן. העבודה הוגשה לחוג לסוציולוגיה ואנתרופולוגיה באוניברסיטת תל־אביב. לאתר שבו בחרה שנהב היא קוראת „כיכר גן". לישכת העבודה במקום פועלת מאז שנות החמישים. רוב הנשים שיושבות שם הן תימניות מראש־העין, יש גם פרסיות, עיראקיות, מרוקאיות, כולן מערי גוש דן. הגיל הממוצע, כאמור, 50 וכולן אמהות לילדים.

רובן לובשות שמלות יפות שלא מסגירות את עיסוקן. התימניות מקפידות לכרוך מיטפחת לראשן, סמל השתייכות עדתי. הן יושבות על הספסלים ועל מעקה המזרקה ומחכות להצעות עבודה. הישיבה היומיומית בכיכר היא מעין ריטואל ואירוע חברתי. לכיכר מגיעים בעלי חנויות ומיסעדות שמחפשים עובדת בקיון למיבצע חד־פעמי, קשישים שמתקשים לבצע לבד נקיון יסודי. באות גם גברות שמחפשות עוזרת קבועה. „כל פעם שאת צריכה עוזרת, תבואי תקחי לך מישהי", עונות להן בזילזול נשות הכיכר.

החוקרת נתקלה בנסיונות נדירים לקבל עבודה קבועה. עוזרות שעשו כן נעלמו בדרך־כלל אחרי ביקורים ספורים, אף בלי להודיע לבעלי־הבית, את ההאשמה גוללו על הגברת ועל העבודה הקשה. שלי שנהב שמעה טענות כגון: „זאת הרגה לי את הגב... רוצה שארים שטיחים כל שבוע..." העוזרות מהכיכר, קובעת שנהב, נלחמות על זמן יותר מאשר על מחיר. הצעות־מחיר נדיבות, אף הן לא שוברות את התייחסותן המחושבת לזמן. לעתים קרובות הן דוחות מי שמנסה לשכנע אותן על־ידי העלאת הסכום המוצע, כי הפיתוי לא מתאים למטרה שלהן: להשקיע בעבודה מינימום זמן.

כלפי הלקוחות הן מציגות חזית אחידה. אבל במעגל הפנימי של העוזרות מתנהלים מאבקי־כוח מרים. שלי שנהב מתארת את הטרור שמשליטות שם התימניות. יוצאות תימן מראש־העין מהוות רוב בכיכר־גן, אחרות מהן יושבות שם מאז שנות החמישים וכולן במקום יודעות שמוצאן מקנה להן עדיפות ברורה על העמיתות. למרות שהפרסיות, העיראקיות, המרוקניות, די דומות להן בהתייחסותן למשפחה ולמסורת, בתפיסות פוליטיות וביחסן אל הלקוחות (כולן מעדיפות אשכנזיות).

כאשר שלי שנהב הופיעה לראשונה בכיכר, התימניות קיבלו אותה באהדה, לא פחדו שהאישה הצעירה מאיימת על מעמדן. אבל יונה, פרסייה, הרגישה מאויימת, ניסתה לגרש את שלי בדחיפות ובצעקות. קראה „אין לך מה לחפש כאן חדשותו" (הכוונה ללקוחות־ש.ט). לא הועילו ההסברים של שנהב שהיא לא מחפשת עבודה. וכך הגיבה שושנה, תימניה, שהגיעה לכיכר מאוחר ושמעה משלי על התקרית: „הפרסייה המלוכלכת, מלכלכת על כולם, מה היא חושבת שהיא?" צעקה שושנה וירקה על הריצפה בהפגנת זילזול. אחר־כך, כשנרגעה קצת, היא הבהירה לחוקרת שהפרסייה לא מסוכנת, כי היא שייכת למעמד הנמוך. „אין לה שום כבוד פה, אף אחד לא שם עליה, היא סתם זבל פה"

ואיך יונה וחברותיה מנסות לפגוע בתימניות? – את זאת ממחיש האירוע הבא: אסתר, העיראקית, מקשיבה מן הצד למשא־ומתן שמנהל צעיר עם תמר ומרים, תימניות. הצעת העבודה: ניקוי דירה בת שני חדרים ומירפסת. אסתר שומעת מה המחיר שבו נוקבות עמיתותיה, קופצת ממקומה, פונה לצעיר ומציעה לעשות אותה עבודה בחצי המחיר. הבחור לא מהסס לרגע, מורה לה ללכת אחריו, תמר ומרים מקללות ומגדפות. לדעת שנהב זאת הדרך היחידה לפגוע בתימניות. האחרות יודעות שאי־אפשר להתמודד איתן על מעמד והשפעה. מה נשאר להן לעשות? – לשבור נורמות שהתגבשו בכיכר, להוריד מחירים ולגנוב הצעות עבודה. וכשנשהב שואלת את מרים ותמר „איך התימניות בעניינים כאלה", השתיים עונות פה אחד: „בסדר, לא מלכלכות אחת על השנייה, יש כבוד ואסור ללכלך".

שינאה עזה מתפרצת במריבות שבין התימניות לאחרות. אבל מריבות בין תימניות מתגלות כמשבר חולף, ומסתיימות בפשרה, למען שלימותה של קבוצת התימניות. הן מקללות זו את זו, אך לעולם לא ירימו ידיים. ימים אחדים אחרי מריבה סוערת, שתי היריבות שוב חברות. שנהב מתארת תסריט שכיח של סיכסוך בין שתי תימניות. הנה שושנה מנהלת משא־ומתן עם גברת מטופחת. עמיתה מבוגרת נידבקת אל השתיים ומציעה את עצמה. הגברת כבר הגיעה להסכם עם שושנה, „ווי מפה, לכי לך", היא אומרת למתחרה, ופונה לדרכה. שתי התימניות חוזרות אל הספסלים, מחליפות מבטים נזעמים, לא מגדפות ולא מכות. הריב ביניהן מוצנע. כעבור ימים אחדים כבר ישבו יחד, יכבדו זו את זו במטעמים. הריב, מסכמת שנהב את הפרשייה, הסתיים במסר לא מילולי.

הנשים מכיכר־גן לא גרות בשכונה הסמוכה. הן יודעות שהישיבה בכיכר מדביקה להן דימוי לא מכובד, ועל־כן יעדיפו להינתק ממקום המגורים. „אני לא יושבת אף פעם בכיכר, רק באה להגיד שלום לשכנות הקודמות שלי מראש־העין", אומרת לשנהב צעירה שעקרה אחרי נישואיה למגדיאל. בעלת חנות תכשיטים שאצלה היא עובדת פעם בשבוע, אסרה עליה, היא אומרת, לשבת ליד העוזרות בכיכר. כי בעיני הגברת „זה נראה לא מכובד". וכדי לרכך קצת את הבושה טוענות הנשים שסטודנטיות ובחורים צעירים באים אף הם לחפש עבודה בכיכר. ישבתי שם חודשים, מעירה שלי שנהב, ולא פגשתי במקום סטודנטיות, גם לא בחורים צעירים...

צמח בצמח!

מבצע ענק של פרסים והגרלות בחוף צמח! פרס ראשון: טיסה לדיסנילנד

חוף צמח זה אף פעם לא נגמר. חוויות והנאה לכל המשפחה. 27 דונם של דשא, פינות צל ונופש פעיל

מיגלשות קמיקאזה · מגלשות סיבוביות · קייקים · סירות פדלים · מופעים · נטוס ימי · מסעדות חוף · אזור מיוחד לפיקניקים

חוף צמח

לשחות את ההנאות עד הטיפה האחרונה

רכישת כרטיסים מראש: ברשת "חיבות לצבור" בסניפי המשביר - דיזנגוף ת"א, ירושלים וחיפה. חוף צמח - 067-52440

صورة عن الأصل

לאה גזית, מנחה בסדנת־גברים: תיקשורת חדשה

תהיה גבר, תרשה לעצמך

כשהם היו ילדים אמרו להם 'תהיה גבר, אל תבכה' • כיום הפכו גברים רבים לרובוטים אנושיים • הם מדחיקים רגשות וצרכים נפשיים, ואינם מודעים לתופעות פסיכוסומטיות ותוצאות שחיקה נפשית • הסטטיסטיקה מגלה שהמחיר שמשלמים הגברים יקר: יותר מחלות ופי שלושה התאבדויות מאשר אצל נשים • בסדנה חדשנית לאסרטיביות מלמדים גברים איך להשתחרר ממילכוד המצ'ואיזם הצבאי

מאת אביטל ניצן

כשהייתי קטן אמרו לי הורי שלהיות גבר זה: להיות אמיץ, לעמוד על שלך, להצליח בחיים, לעשות רושם, להיות בעל יוזמה.

היום, כשאני עצוב, אני בדרך־כלל: משתדל לא להיראות, עצור, מסתגר בתוך עצמי, רוצה להתכדרר, כועס על עצמי, מדוכא.

כך השיבו 18 גברים, שהשתתפו באחרונה בסדנה חדשנית לתיקשורת אסרטיבית, שהתקיימה בבית־נעמ"ת בכפר־סבא. הגברים, בני גילאים שונים, באו ללמוד כיצד להתגבר על בעיות מציקות בחיי היום־יום. כיצד לנסח דברים בתקיפות בינונית, איך לשקף רגשות וצרכים מבלי לפגוע באלו של הזולת, וכיצד לעמוד על זכויותיהם מבלי להתנצל. במילים אחרות – כיצד להיות אסרטיבי (החלטי).

"הגבר בימינו הפך מעין רובוט אנושי", מסבירה לאה גזית, יועצת חינוכית ומנחה בסדנה. "הוא נכנע ללחצי החברה, ומרחיק את רגשותיו וצרכיו כך שיתאימו לתיפקוד הגברי המקובל. בדרך־כלל אין הוא מודע למחיר שהוא משלם כאב, כגבר וכאדם פחות מאושר.

"הגבר הישראלי המאוד דוגרי מגיב באגרסיביות, לעיתים באגרסיביות־פאסיבית", סבורה גזית. "הוא יוצר מערכות יחסים שגורמות לו הפסדים. תא"ל (מיל.) נתקה ניר אמר פעם בראיון עיתונאי: לכל הדור שלי היתה בעייה לבטא רגשות, בגלל המצ'ואיזם של הצבא. אני הצלחתי להשתחרר מזה, אולי בעיקבות מותה של אשתי דרורה".

בעבר, העבירה גזית סדנאות למודעות עצמית ולאסרטיביות לנשים בלבד. עתה הגיעה למסקנה שגם לגברים מגיעה הסבה רגשית.

"לא רק נשים נמצאות במילכוד. בשנים האחרונות, גם בעיקבות התנועה לשיחרור האשה, אפשר להגיד שהגברים הם שנמצאים במילכוד. החינוך הסטריאוטיפי והנוקשה שקיבלו מצווה עליהם להיות חזקים וקשוחים, ואינו מאפשר להם לבטא רגשות. 'תהיה גבר, אל תבכה', אמרו להם בילדותם. עתה הם לכודים בשכלתנות־יתר, בנוקשות וברגשי אשמה".

•••

הגברים נמצאים במערכת לחצים שוחקת בעבודה ובמשפחה, אומרת גזית. הם משלמים מחיר יקר על הצורך שלהם להסתיר את רגשותיהם. גברים אינם מודעים לאיתותי הגוף. לא פעם כאבי־ראש, כאבי־גב, התמכרות לסמים ולאלכוהול ותופעות פסיכוסומטיות אחרות, הן תוצאה של שחיקה נפשית. גם התמכרות לעבודת־יתר נתפסת כבריחה מהתמודדות רגשית.

רשימה ארוכה של נתונים סטאטיסטיים מעידה על המחיר שמשלמים גברים בגלל חוסר המודעות שלהם לגופם, ובגלל שאינם פונים לייעוץ במצבי־לחץ. שיעור התמותה ממחלות־לב, כלי דם ושחמת הכבד גבוה פי שניים בקרב גברים. שיעור ההתאבדות בקרב גברים גדול פי שלושה מאשר אצל נשים. מיספר הגרושות הפונות לייעוץ פסיכולוגי גדול ב־12 אחוזים ממספר הגברים.

את הסדנה ייחדה לאה גזית לגברים בלבד, מפני שבסדנאות מעורבות גברים מתקשים להיפתח ולדבר בחופשיות. בניגוד לסדנאות המוכרות ליחסי־אנוש ולקורסים למנהלים, שבהן הדגש הוא על טכניקות ולא על רגשות, הרי שבסדנה לאסרטיביות משלבים את השניים.

"חשוב שתגבר מודעות הגבר לידע המצטבר בפסיכולוגיה כיום. חשוב שהוא יהיה פתוח לשמוע על הדברים, יתן להם לשקוע בתוכו ויגמיש את עצמו, תוך רכישת דרכי ביטוי ותיקשורת חדשות. עליו לגלות היכן הוא יכול לשאוב סיפוק והנאה מחוץ לעבודתו, ועד כמה הוא מוכן לשנות את סיגנון חייו ולהיות פתוח להסבה רגשית".

להרצאת הפתיחה של הסדנה, באפריל, הגיעו כ־40 גברים, בגילאי 24־58. חלק מהם בעלים שנשותיהם עברו סדנה אסרטיבית. לאחרים המושגים חדשים.

לאה גזית הציגה בפני הנוכחים שלושה סיגנונות התנהגות. הפאסיבי, שאינו מסוגל לאמר "מגיע לי", ואחר־כך מרגיש דפוק; האגרסיבי, שצועק, דופק על שולחנות ומסתבך; והאסרטיבי, שיודע לעמוד על זכויותיו מבלי לפגוע בזולת.

דבריה לוו דוגמאות. "כשהבוס מדבר על תוספת עבודה, ואינו מזכיר תוספת שכר, האם תאמר לו רגע, רגע, ומה עם הכסף, או תשתוק, תחשוב שמגיע לך, ולחברים תספר 'בכלל לא ביקשתי'? אם תנקוט סיגנון אסרטיבי, תפנה לבוס ותאמר לו 'חשוב לי לדבר איתך, במיוחד היום, לאור הבקשה שלך', ואז בפגישה תעלה את הדרישה".

•••

דוגמה נוספת: "אשתך מבקשת ממך לקחת את הילד לקופת־חולים, ולך יש התחייבות אחרת. אתה יכול להשיב 'את רואה שאני לא יכול, תסתדרי בעצמך', ואילו על־פי הגישה האסרטיבית תאמר: 'אני יודע שקשה לך. הפעם איני יכול, אבל בפעם הבאה אני מקווה לעזור'".

לדברי גזית, כל אדם מסוגל להיות אסרטיבי בכמה תחומים. אבל יש נושאים שבהם התנהגות אסרטיבית קשה לביצוע. "קורה, לדוגמה, שאתה מסתדר היטב עם כל השכנים ורק עם טיפוס מסויים אתה מתקשה להיות אסרטיבי. המטרה היא לאתר באיזה תחומים כל אחד אסרטיבי, פאסיבי או אגרסיבי, ולהחליט במה הוא רוצה להשתנות".

הגברים בהרצאה ישבו קשובים.

(המשך בעמ' 22)

זמנים במטבח
מוסף ידיעות אחרונות
יום רביעי, כ"ג בתמוז, תשמ"ו – 30.7.1986

קוקטייל אחר

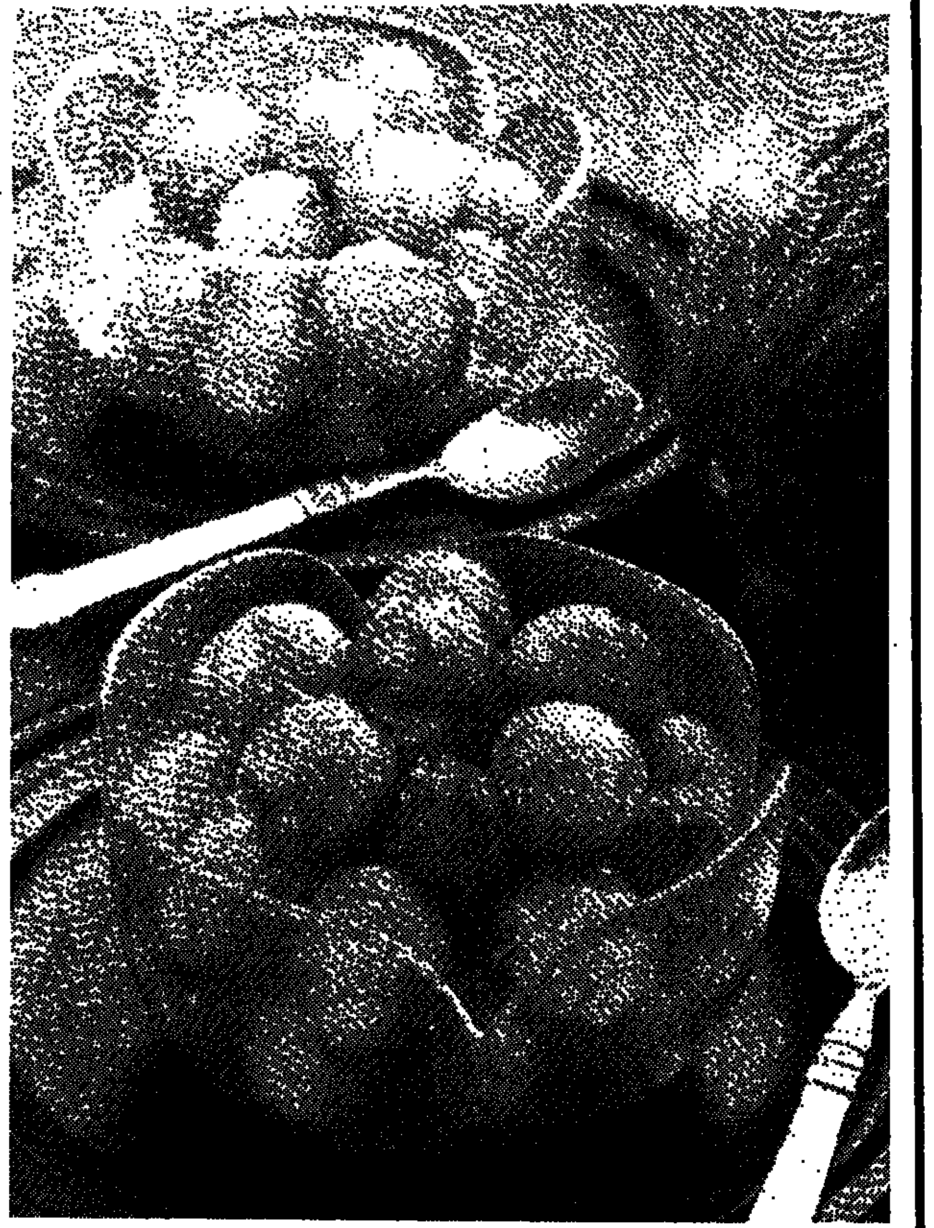

קוקטייל לבבות דקל

המצרכים: קופסה לבבות דקל משומרים; 4 כפות שמן זית; 2 כפות חומץ יין; קורט מלח; 100 גרם חזה אווז מעושן, בלי שומן; ½ כפית חרדל; 2 כפות מיונית; 10 גבעולי עירית;4 גבעולי טרגון טרי או כפית טרגון מיובש; 6 ביצים קשות קטנות.

מסננים את לבבות הדקל, ופורסים לפרוסות בעובי 5 מ"מ. שמים את הפרוסות בקערה.

טורפים את השמן עם החומץ והמלח, ויוצקים על לבבות הדקל. מכסים ושורים בטמפרטורת החדר למשך כ־40 דקות. מקררים במקרר.

קוצצים את חזה האווז לקוביות קטנות מאוד. טורפים את המיונית עם החרדל. קוצצים את עשבי התיבול. קוצצים דק 2 מהביצים הקשות. מערבבים את האווז, עשבי התיבול והביצים הקצוצות לתוך המיונית.

מסננים את לבבות הדקל מהתחמיץ, ומחלקים בין 4 קעריות הגשה נאות. יוצקים מעט מהרוטב על כל מנה, ומעטרים כל מנה בשני חצאים של ביצה קשה.

(4 מנות)

קוקטייל מלון מתובלן

המצרכים: מלון בינוני; 3 כפות קטשופ; כפית חזרת טרייה מגוררת, או 1½ כפיות רוטב חזרת לבן מוכן; מעט רוטב וורצ'סטר; מעט רוטב טבסקו; מיץ מ־½ לימון; ⅔ גביע שמנת חמוצה; מלח ופלפל לבן.

חוצים את המלון, ומרחיקים את הגרעינים. קורצים כדורים מבשר המלון בעזרת כפית כדורית (או קולפים וחותכים לקוביות בגודל אחיד). שמים את כדורי המלון בקערה.

מערבבים את הקטשופ עם החזרת, הוורצ'סטר, מעט טבסקו, מיץ לימון ושמנת. טועמים ומתבלים לפי הטעם. יוצקים את התערובת על כדורי המלון, מכסים ומקררים במקרר במשך 30 דקות.

בינתיים, מקררים 4 קעריות הגשה נאות. מחלקים את קוקטייל המלון בין קעריות ההגשה ומגישים מיד.

(4 מנות)

■ דנית סלומון

תפוד אפוי בטעם שום

המצרכים: 5 תפוחי־אדמה; 6 שיני שום מעוכות; 10 כפיות מרגרינה בטעם חמאה; שמיר קצוץ.

שוטפים את התפודים במים ובסבון, ומשפשפים את קליפתם בספוגית נקייה. מנגבים במגבות־נייר.

עוטפים כל תפוד בנייר אלומיניום, ואופים בתנור, בחום בינוני, במשך כשעה (אפשר לצד מאפה אחר).

מערבבים את המרגרינה עם השום והשמיר. פותחים את נייר האלומיניום, עושים חריץ עמוק בחלקו העליון של כל תפוד, וממלאים בתערובת השום.

(5 מנות)

תבשיל תפודים וסלק

המצרכים: 2 כפיות שמן חריע (או אחר); 2 בצלים גדולים; פלפל אדום; 5 תפוחי־אדמה; 2 סלקים; מלח ופלפל; מעט מים; 3 ביצים.

מחממים את השמן במחבת עמוקה עם ציפוי אל־דבק. קוצצים את הבצל, ומטגנים עד שיזהיב. חותכים את הפלפלים לרצועות דקות, ומוסיפים למחבת; מטגנים קלות.

שוטפים את תפוחי־האדמה בקליפתם, וחותכים לקוביות. קולפים את הסלקים, ומגרדים במגררת גסה. מוסיפים את התפודים ואת הסלק למחבת. מוסיפים מעט מים ותבלינים, ומבשלים עד שהירקות מתרככים.

טורפים את הביצים בכלי קטן, ומוסיפים למחבת. מערבבים במהירות. מנמיכים את הלהבה, מכסים את המחבת, ומבשלים עד שהביצים יקרשו.

מגישים חם או קר.

(5 מנות)

תפודים במלית ירוקה

המצרכים: 5 תפוחי־אדמה אפויים בקליפתם; 3 ביצים; 5 כפיות מרגרינה רכה; מלח, פלפל ואגוז מוסקט טחון; ½ כוס שמיר קצוץ דק; נייר אלומיניום.

מקררים את התפודים האפויים במקרר. חוצים ומרוקנים את בשרם לקערית, בלי לפגוע בקליפה. מפרידים את הביצים.

מועכים את בשר התפודים, ומוסיפים את החלמונים, המרגרינה והשמיר. מתבלים ומערבבים.

מקציפים את החלבונים לקצף יציב, ומקפלים לתוך תערובת התפודים. ממלאים את חצאי התפודים בתערובת.

עוטפים כל חצי תפוד בנייר אלומיניום – משאירים חלל בין התפוד ונייר האלומיניום. אופים בחום בינוני 30 דקות. מגישים חם.

(5 מנות)

דליה ניר מגישה:

יש כמה דעות קדומות שכדאי לשנותן; למשל, שתפוח־אדמה משמין, ופירות אינם משמינים. ובכן, תפוח־אדמה בגודל בינוני דומה בערכו הקאלורי לפרוסת לחם, או לאשכול ענבים. כאשר אוכלים תפוחי־אדמה בקליפתם, גם חשים שבעים יותר וגם מרוויחים ויטמינים. יש הטוענים שאכילת תפוח־אדמה בקליפתו מסייעת בשיכוך כאבים ראומטיים. כדאי לנסות – אם לא יועיל, גם לא יזיק.

תפודים בטעם גבינה

המצרכים: 5 תפוחי־אדמה; 2 בצלים גדולים; 1¼ כוסות חלב; 2 ביצים; מלח, פלפל ואגוז מוסקט טחון; ½ כוס גבינה צהובה מגוררת; מרגרינה בטעם חמאה.

שוטפים היטב את התפודים, ומשפשפים את קליפתם בספוגית נקייה. פורסים אותם לפרוסות.

קולפים ופורסים את הבצלים, ומפרידים לטבעות. משמנים תבנית אפייה במרגרינה, ומניחים שכבות של תפודים ושל בצל, לסירוגין. מתבלים כל שכבה במלח, בפלפל ובאגוז מוסקט.

טורפים את הביצים בקערית קטנה, מוסיפים חלב ומערבבים היטב. יוצקים את התערובת לתוך התבנית, ואופים בחום בינוני כ־45 דקות. זורים למעלה גבינה צהובה, ואופים עד שהגבינה נמסה. מגישים חם או קר.

(5 מנות)

טארט אגסים ואילסרים

המצרכים: 1¼ כוסות קמח; כף סוכר; 75 גרם חמאה קרה, חתוכה לקוביות; 3 כפות אגוזי־אילסר טחונים; חלמון ביצה; 2 כפות מים.

המצרכים למלית: 3 אגסים גדולים; ⅓ כוס סוכר; ביצה; 3 כפות קמח; ¾ כוס חלב; 3 כפות ברנדי.

מכינים בצק פריך מהקמח, הסוכר, החמאה, האילסרים והחלמון עם מעט מים. מרדדים את הבצק לעלה שיספיק לריפוד תבנית פאי בקוטר 24 ס"מ.

קולפים את האגסים, חוצים ומוציאים את הליבה. מניחים את חצאי האגסים על קרש־חיתוך, כשהצד החתוך כלפי מטה, ופורסים אותם לפרוסות דקות, לרוחבם. מסדרים את חצאי האפרסקים על הבצק.

מפזרים על האגסים 2 כפות מהסוכר, ואופים את הטארט בחום גבוה במשך כ־15 דקות, עד שהבצק מזהיב.

מערבבים את שארית הסוכר עם ביצה, קמח וברנדי, טורפים פנימה את החלב, ויוצקים על האגסים. מנמיכים את חום התנור, ואופים במשך כ־20 דקות נוספות, עד שהמלית נקרשת. מגישים פושר או קר.

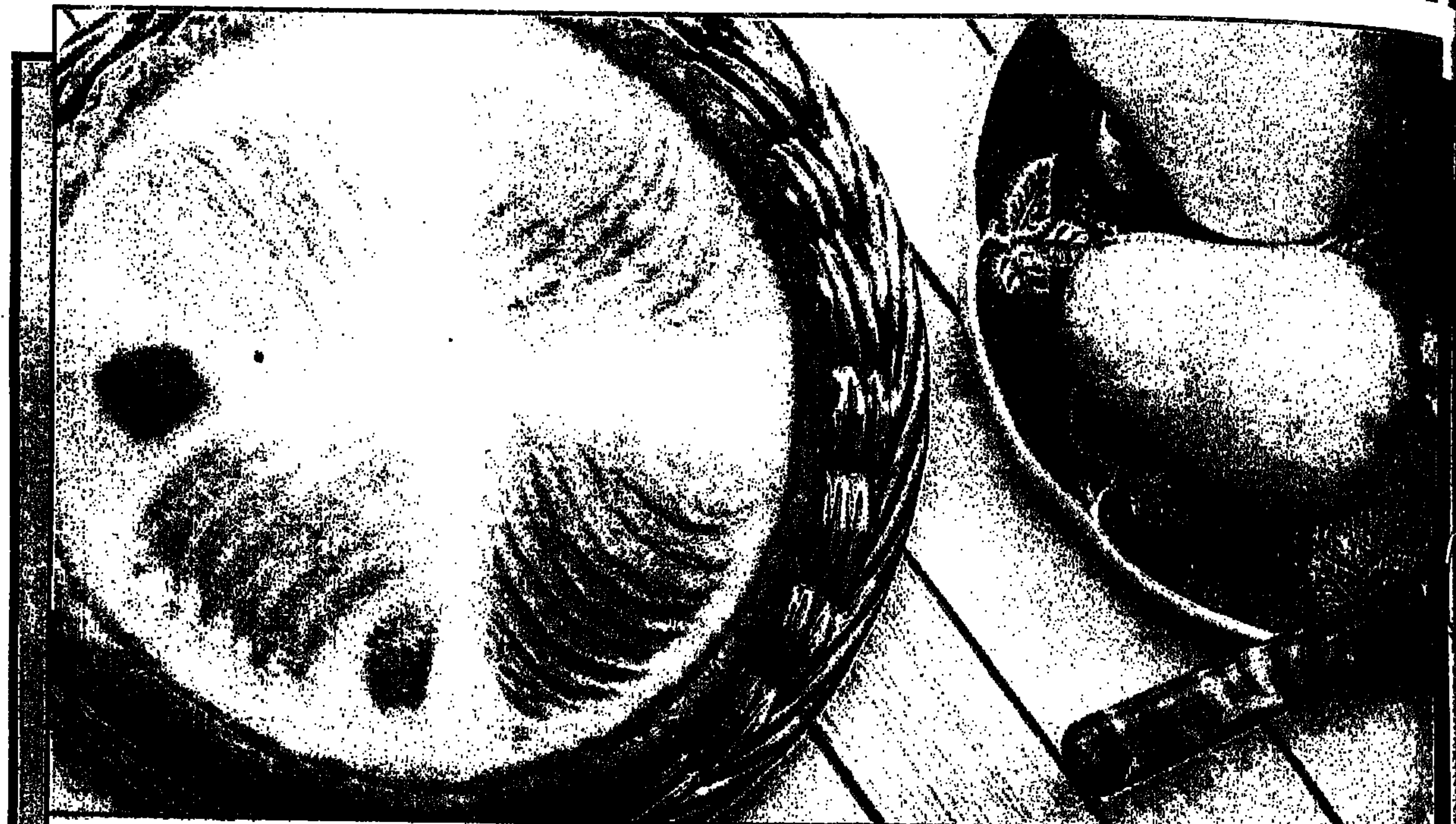

זאב קרן מגיש:

מעדני בשר לראווה

גלילת אספרגוס בחזה אווז

המצרכים: 24 נצרי אספרגוס משומרים; 12 פרוסות חזה־אווז מעושן; סלט אביבי המורכב מגזר, מלפפון, וראש סלרי, חתוכים לרצועות דקיקות, בתוספת עירית קצוצה, מלח, פלפל, שמן ולימון.

גוללים פרוסת אווז סביב כל 2 נצרי אספרגוס, ומסדרים בעיגול על צלחת הגשה.

מערבבים יחד את כל חומרי הסלט, וערמים במרכז הצלחת, על מצע עלי חסה מסולסלת. מגישים קר.

(6 מנות)

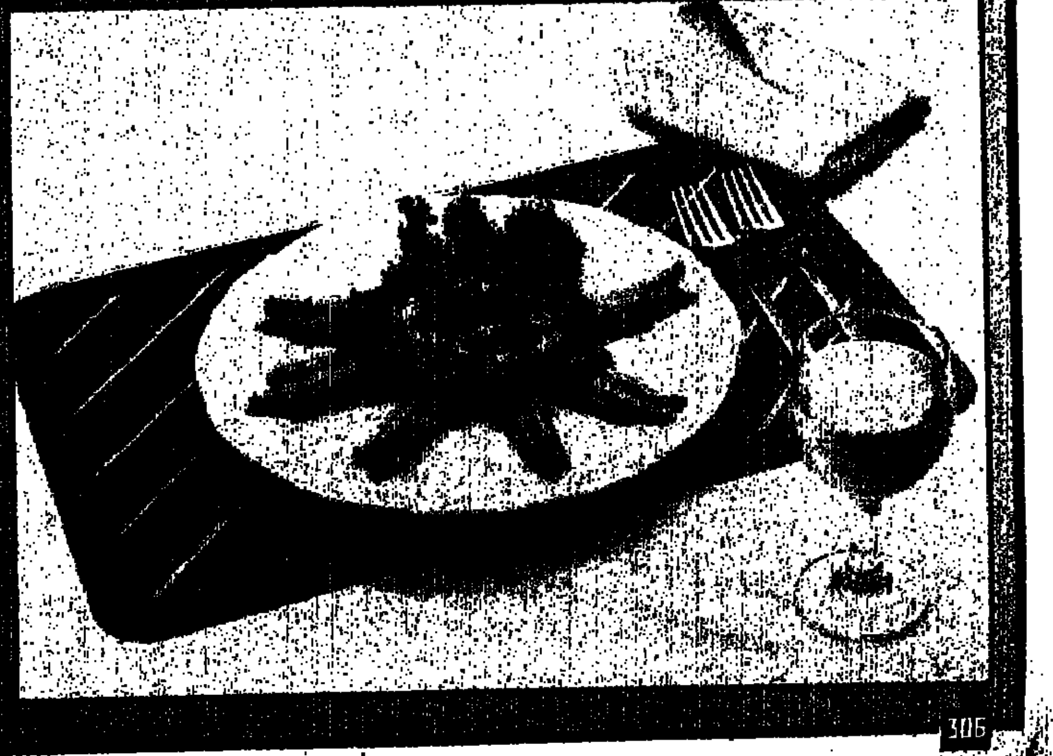

חזה הודו ממולא

המצרכים: ½ חזה הודו; 150 גרם בשר הודו טחון דק; כף שמן; בצל קצוץ דק; כף פיטריות קצוצות דק; כף פטרוזיליה קצוצה דק; כף לשון בקר מבושלת או מעושנת, חתוכה לקוביות קטנות; ביצה; מלח ופלפל; גזר, בצל ומעט שמן; מעט יין לבן או מרק צח.

מאדים את הבצל והפטריות בכף שמן במשך מיספר דקות, ומוסיפים לבשר הטחון, יחד עם פטרוזיליה, ביצה, לשון ותבלינים מערבבים היטב.

עושים חתך בנתח ההודו כדי ליצור מעין כיס. ממלאים את הכיס בתערובת הבשר הטחון, תופרים את הפתח בחוט לבן חזק.

משמנים תבנית, ומפזרים עליה פרוסות גזר ובצל. מורחים את נתח הבשר במעט שמן, ומניחים על הירקות.

אופים במשך שעה, בחום בינוני. לקראת תום האפייה, מוסיפים מעט יין לבן או מרק צח לתבנית, ומכסים בנייר אלומיניום.

מצננים, מוציאים את החוט, ופורסים לפרוסות דקות. מעטרים בפירות העונה.

(6–8 מנות)

פלטת בשרים קרים

המצרכים: חזה הודו מעושן פרוס; כתף עגל או בקר מעושנת, פרוסה; לשון כבושה פרוסה; סלמי פרוס; קבנוס; ירקות כבושים; ירקות טריים פרוסים.

כשמכינים פלטת בשרים קרים, יש לחשב 120–150 גרם בשר לכל סועד. כדי שהפלטה תיראה ציבעונית ומעוררת תיאבון, רצוי לחלק את כמות הבשר הכללית לארבעה סוגים לפחות, חלקם בהירים וחלקם כהים.

מסדרים את הבשרים הפרוסים בצורת מניפה בכיוון אחד. חלק מפרוסות הבשר כדאי לקפל ל־4. ההמשכיות והאחידות הן המשוות לפלטה את צורתה הנאה.

מעטרים בירקות כבושים ובירקות טריים.

מוסף "זמנים מודרניים"

אמהות איומות

סבל נורא עבר על פעוטים שאושפזו בבתי-חולים עם מחלות קשות, ממושכות, בלתי מוסברות ● אחרי חודשים של טיפולים, התברר שישנם ילדים הנופלים קורבן לידה הזדונית של אמם ● אחת הסיבות לכך, שרק בבית-חולים היא מרגישה שמעריכים אותה ונותנים לה תשומת-לב ● רק בשנת 1977, נתגלתה התיסמונת המכונה בספרות-הרפואית „תיסמונת מינכהאוזן על-ידי נציג" ● ד"ר פנחס לרמן מבית-חולים בילינסון משרטט פרופיל של אמהות מסוכנות

קטע מרישום, אונורה דומייה

מאת דבורה נמיר

רופאי-ילדים רגילים לסמוך על דיווחיהן של אמהות, הפונות עם הילדים לרופא. אמא היא הרי סמל של מסירות ונכונות להקרבה למען הילד. הם מאמינים שכל אם חרדה לבריאותו של הילד, ותעשה הכל כדי למנוע ממנו כל פגע. מסתבר שכל זה אכן קיים ברוב המיקרים. לא בכולם.

יש גם מיקרים אחרים. מרהימים, מזעזעים. שבהם מסכנת האם את שלומו ובריאותו של הילד שלה, כשהיא יוצרת אצלו מחלה מדומה, לעיתים חמורה, אפילו קטלנית. פרי הרמיון שלה. לרוב מדובר בילדים קטנים, שאינם יודעים עדיין לדבר. אמא מדברת בשמם.

תיסמונת זו מוכרת בספרות הרפואית כ„תיסמונת מינכהאוזן על-ידי נציג", ופרטיה מתפרסמים לראשונה בכתב-העת „הרפואה", היוצא לאור על-ידי ההסתדרות-הרפואית בישראל. כותב המאמר הוא ד"ר פנחס לרמן, ממחלקת-הילדים בביה"ח „ביילינסון" בפתח-תקווה.

במאמרו מבקש ד"ר לרמן להסב את תשומת-לבם של הרופאים לתיסמונת חדשה לפי, עדיין לא מוכרת דיה לציבור הרופאים. „תיסמונת מינכהאוזן" אצל מבוגרים מוכרת היטב, והיא דווח עליה לראשונה בספרות הרפואית בשנת 1951. מדובר באנשים, שממציאים מחלות שונות ומשונות, כדי לזכות בטיפולים בבתי-חולים. המחלות השכיחות הן כאבי-בטן עזים, חום גבוה, דימומים מכל פתח אפשרי בגוף, איבוד הכרה, פירכוסים, תיפרחות מוזרות ואף הקאות קשות.

העובדה שילדים קטנים עלולים ליפול קורבן לדמיונה של האם להפוך אותם לחולים, לא היתה ידועה עד שנת 1977, כאשר החוקר ד"ר מדאוז, דיווח על שני מיקרים כאלה בכתב-העת הרפואי „לנסט". בשנת 1982 פורסם מאמר נוסף על 19 מיקרים כאלה. מגלה ד"ר לרמן במאמרו: „עד יוני 1985 פורסמו בעולם יותר מ-100 מיקרים נוספים, בכללם מיקרה אחד מישראל".

●●●

לדברי ד"ר לרמן, הטעיית הרופאים נעשית בכמה דרכים: על-ידי הודעות כוזבות מצד האם על סימני-מחלה שלא היו ולא נבראו. עקב התיאור המפורט והמדוייק, בדרך-כלל אין לרופא ספיקות ביחס לאמיתות המידע. הטעיית הרופא יכולה להתבצע גם באמצעות גרימה מלאכותית של סימנים פתולוגיים שונים. כאן היריעה רחבה, כיד הדימיון החולני של האם. אגב, בכל המיקרים שפורסמו עד כה בספרות-המיקצועית, היתה זו תמיד האם, שגרמה את מחלת הילד. מעולם לא האב. ויש לה שיטות מתוחכמות לגרימת מחלות.

אחת השיטות הפשוטות והשכיחות: האם מעלה את חום הילד לדרגה גבוהה, על-ידי שיפשוף המד-חום, טבילתו במים חמים או קירובו לנורת-חשמל דולקת. יש מיקרים רבים שבהם מלעיטה האם את הילד בתרופות-ארגעה או בסמי-שינה, במינון גבוה ורעיל, ממלאי של תרופות שקיבלה מהרופא-שלה לשימוש עצמי. בדרך-כלל מסתכמים מיקרים כאלה בסבל מיותר של הילד, עקב בדיקות וטיפולים מיותרים.

לפני שנתאר מיקרים בולטים של ילדים, שהיו קורבנות לדימיון החולני של האם, בחו"ל – נתאר את המיקרה הישראלי הבודד, שעליו מדווח ד"ר פנחס לרמן ב„הרפואה".

למחלקת-ילדים במרכז הרפואי „שיבא" הגיעה בשנת 1981 תינוקת, עם אירועים חוזרים בלתי-מוסברים של קומה (תרדמת), שנמשכו שעות רבות. התינוקת אושפזה כמה פעמים, בכמה בתי-חולים. האבחנה המשוערת של הרופאים היתה הפרעה במערכת-העצבים המרכזית. שתן נשלח לבדיקה טוקסיקולוגית, למציאת רעלים, אך התוצאה היתה שלילית. הרופאים חשדו שמדובר בהרעלה, אך לא יכלו להוכיח זאת.

האם היתה מסורה מאוד וחביבה, ואהבה לעזור לצוות-המחלקה. לפעמים היא עצמה הלכה למעבדה להביא את דגימת-השתן של התינוקת, ויכלה להחליף את השתן בדרך. רק כאשר התעורר ברצינות החשד להרעלה, נשלח שתן של הפעוטה ישירות למעבדה, שנשאב על-ידי האחות. שם נתגלו שני חומרים רעילים המצויים בתרופות טוקסיות.

●●●

בחיפוש שנערך בארון-לילה שליד מיטת הפעוטה, בהיעדרה של האם, נמצאה כמות גדולה של טבליות „כלורפרומאזין". רק אז נתברר, שהאם היתה בטיפולו של פסיכיאטר, קיבלה ממנו את התרופה, ונתנה אותה בכמויות לפעוטה, כדי שהתינוקת תהיה חולה. במיקרה דומה בארה"ב נמצא, שתינוקת בת שנתיים שהגיעה עם תרדמת, פשוט סוממה על-ידי האם, שהיתה אחות במקצועה, והשיגה סמי-שינה, ממקום עבודתה.

לדברי ד"ר לרמן, רק אם הרופאים יהיו ערים לאפשרות של תרמית מצד האם, ויכירו את התיסמונת הזו, יוכלו לזהותה. שכן יש אמהות שמפעמת בליבן תשוקה חולנית, לבלות בין כותלי בית-חולים, ותאווה חולנית זו מעבירה אותן על דעתן. „הדחף להגיע לבית-חולים כל-כך חזק אצלן, עד שאינן נרתעות משום אמצעי".

כלפי חוץ לא ניכרים באמהות אלה שום סימנים של מחלת-נפש או פסיכופתיה. אדרבא, הן נשים נעימות ומשכילות, בעלות עניין רב בנושא הבריאות, ומגלות מסירות לילדן החולה. לעיתים קרובות הן קשורות למיקצוע הסיעוד, ומטפלות בילד במיומנות רבה, ומעוררות התפעלות. בירור מעמיק יותר מגלה, שבדרך-כלל מדובר בנשים מתוסכלות, עם דימוי-עצמי ירוד, ומרות-סיפוק בבית שבו רע ומשעמם להן, והן כנראה מחפשות בדרך זו עניין ותוכן בחיים.

„הן ממש פורחות באווירת מחלקת-הילדים, שבה קיים צוות גדול של אחיות, מטפלות ורופאים צעירים, שמתייחסים אליהן בהערכה ובחיבה. בחלק מהמיקרים נסחפת האם לקרב-מוחות מרתק, מבזיונות, עם הצוות הרפואי, היא מנסה להוכיח בו את עליונותה בערמומיות ובתיחכום, אפילו במחיר בריאותו של הילד", כותב ד"ר לרמן.

בשנת 1983 דווח בספרות-הרפואית על מיקרה מזעזע של תינוק בן חמישה חודשים. הוא אושפז לבירור אירועים תכופים מאוד, שהחלו בהיותו בן שבוע, שבהם היה הפעוט מפסיק לנשום, בלי סימני בכי מוקדם, מכחיל ומאבד את הכרתו, עם רפיון-שרירים. אחיו בן הארבע לקה בינקותו בהתקפים דומים. במשך האישפוז של התינוק נצפו אירועים רבים מסוג זה, אבל הרופאים לא הצליחו לראות כיצד הם מתחילים.

●●●

כל חברי הצוות במחלקה התרשמו ממסירותה של האם ומיעילותה בביצוע החייאה נשימתית לפעוט. כל הבדיקות שבוצעו לתינוק, היו בגדר הנורמה. הרופאים לא הצליחו לפענח את החידה. יום אחד הועלה החשד, שמא זו האם שגורמת את ההתקפים. הרופאים החליטו לעקוב אחר האם במצלמה ניסתרת. ואכן, סרט הווידאו הוכיח בעליל, כיצד האם מניחה את כף ידה על פיו של התינוק, וחונקת אותו. אחרי 90 שניות של תשניק (חנק) היתה האם מתחילה לבצע במיומנות רבה, החייאה נשימתית.

לדברי ד"ר פנחס לרמן, הפרופיל המאפיין אמא-מסוכנת הוא: אשה צעירה, בסוף שנות ה-20 שלה או בתחילת שנות ה-30, עם ילד בגיל ממוצע של שלוש שנים, שכבר אושפז פעמים רבות בכמה בתי-חולים. האם היא בדרך-כלל ממעמד בינוני, יש לה ניסיון רפואי, או לפחות ידע בענייני רפואה. על-פי רוב היא משכילה יותר מבעלה, שבדרך-כלל הוא אדם עסוק שנעדר הרבה מהבית, ואינו מתעניין בילדיו או באשתו.

האב כמעט שאינו בא לבקר את ילדו החולה בזמן האישפוזים. האם מצטיינת במסירותה לילד, ושוהה בין כותלי בית-החולים במשך שבועות ארוכים של אישפוז. היא מוכנה לעזור ולהדריך אמהות אחרות, כי היא הרי מכירה את המחלקה על בוריה, ואפילו זוכרת את השמות הפרטיים של כל האחיות והמטפלות. היא יודעת היכן נמצאים כל המכונים והמעבדות, ותמיד מתנדבת להביא דגימות שתן ודם למעבדה. היא מעניקה לרופא התורן ולאחיות עוגות ומשקאות וכיוצא-בזה.

מסכם ד"ר לרמן במאמרו: „מיקרים כאלה של החלאת ילדים בריאים על-ידי אמהותיהן אינם נדירים, אבל רק חלק מהם נחשפים. הם גורמים שהרופא יסתער על הילד בבדיקות רבות, ובמיבחנים חוזרים ומכאיבים, אישפוזים, ניתוחים, ושימוש באמצעי-טיפול מיותרים, לעיתים מסוכנים, כמו כריתת מעי. שלא לדבר על ביזבוז עצום של כספים".

מיקרה חמור וחריג אחר שפורסם לאחרונה בספרות-הרפואית, מתאר את פרשת מחלתו של ילד בן שנתיים וחצי, שלקה בשילשול קשה. בזמן האישפוז התגבר השילשול. הפסיקו לפעוט את התזונה דרך הפה, וניתנו לו נוזלים ומזון בעירוי לווריד, למשך תקופה ארוכה. זאת, משום שאחרי האכלה דרך הפה, הופיע אצל הילד דם בצואה.

הרופאים לא גילו את סיבת הדימומים שנמשכו יום-יום וגרמו לילד אנמיה, שחייבה מתן עירויי-דם חוזרים. הילד עבר ניתוח והמחצית הימנית של הכרכשת נכרתה. מאחר שהילד המשיך לדמם בעקשנות מדרכי-העיכול, הוא הוכנס ליחידה-לטיפול-נמרץ. שם, למרבה הפלא, נפסק הדימום לחלוטין.

ביום שהילד חזר למחלקת-הילדים, התחדשו הדימומים. אז נתעורר סוף-סוף חשדם של הרופאים, שמא יש לאם יד במחלתו של הילד. האם נתפסה עם הילד בחדר-השירותים, כשדם טרי שטף מסביב. הרופאים הנדהמים גילו, שהאם היתה מקיזה באופן שיטתי את דמו של הילד מתוך הצנתר התוך-ורידי, שאליו היה מחובר, ושמה את הדם בצואה שלו. האם סולקה מהמקום, הילד הבריא.

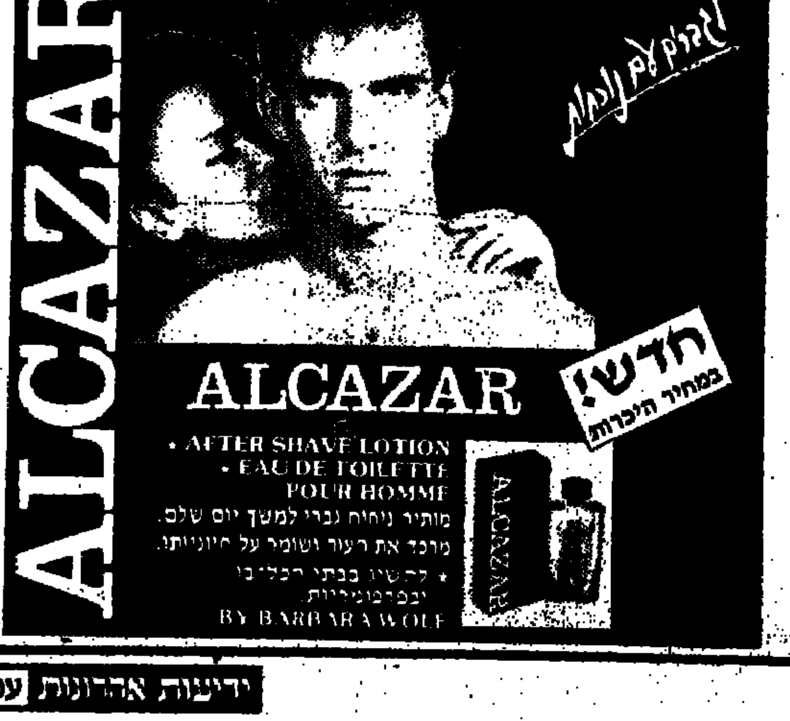

●חוצים את פרי הספגטי לאורכו, בעזרת סכין חדה.

●למיצוי טעם השום, מטגנים אותו במעט שמן, ונזהרים שלא יחרך, כי אז טעמו מריר.

● לאחר הבישול, משחררים את ה„ספגטי" מתוך הקליפה בעזרת 2 מזלגות. מרחיקים גרעינים וחלקים פגומים.

■ דליה ניר

דיאטה

קוקטייל דלועים וקישואים

המצרכים: פרי ספגטי בינוני; קישוא ירוק (זוקיני); קישוא צהוב (גולדי); 250 גרם עגבניות; 2 כפות צנוברים; 3 כפות שמן זית; כפית ריחן (בזיליקום); מלח ופלפל; 3 שיני שום קצוצות.

חוצים את פרי הספגטי לאורכו, ושמים את שני החצאים בסיר גדול, כשהקליפה כלפי מטה. מוסיפים מים עד לגובה 5 ס"מ ומכסים במיכסה. מביאים לרתיחה, ומבשלים 30 דקות. מסננים ומצננים.

משחררים את ה„ספגטי" מקליפת הפרי בעזרת מזלג, ומספיגים על מגבות-נייר.

שוטפים את הקישואים, וחותכים לקוביות, עם הקליפה.

קוצצים את העגבניות. מייבשים את הסיר, מוסיפים את השמן, ומטגנים קלות את הצנוברים. מוציאים את הצנוברים בכף מחוררת, ושומרים בצד.

מוסיפים את השום לסיר, ומטגנים קלות. מוציאים ושומרים בצד.

מוסיפים לסיר קישואים, עגבניות ואת ה„ספגטי", ומבשלים עד שהירקות מתרככים. מוסיפים שום מטוגן ותבלינים, ומעבירים לצלחת הגשה.

זורים למעלה צנוברים, ומגישים חם.

(6 מנות, כל מנה – 100 קלוריות)

הנימוס מחייב

בשר על קצה המזלג

● נתחי בשר קר או פרוסות נקניק נוטלים מהמגש הכללי באמצעות המזלג שבמגש ומעבירים לצלחת. אין להשתמש במזלג האישי או בסכין האישי. הסועד משתמש בסכו"ם שלו אך ורק לשם „העמסת" הבשר על-גבי חלחם המרוח. לחם זה עליו לאכול בסכין ובמזלג ולא בידיים. על יד השולחן אין לסדר כריכים מהבשר או הנקניק שהוגשו, ולאוכלם ביד. מותר להניח אותם עליד הלחם המרוח ולאוכלם בנפרד מתוך הצלחת, אבלם תמיד – גם את הלחם – באמצעות סכין ומזלג. לעומת זאת, לחמניות עם נקניק או בשר אפשר לאכול כשהן מוחזקות ביד.

● כשהנקניק מגיע לשולחן בגוש שלם, בלתי חתוך (דבר המותר בחוג המשפחה וכן בין ידידים קרובים), חותכים ממנו על גבי המגש באמצעות מערכת מיוחדת – אך לא בסכו"ם של הסועד. אין לחתוך פלחים מהנקניק השלם, אלא נתח שלם בלבד. מנות נקניק קשה אין מניחים על לחם מרוח או על לחמנייה, אלא אוכלים אותן, דוגמת מנות בשר, באמצעות סכין ומזלג. לעומת-זאת, אפשר למרוח נקניק רך על-גבי הלחם או הלחמנייה.

● אין לחפור בסכין בתוך הנקניק הרך, יש לחתוך ממנו מנה שלמה ולהעבירה לצלחת. נתח נקניק קשה משחררים מהקליפה על-ידי „ריתוק" המנה לצלחת באמצעות המזלג, ביצוע חתך לאורך הקליפה וקילופה בעזרת הסכין. קליפה עקשנית מגרדים בסכין, סביב סביב, עד שמצליחים להורידה מהנקניק.

● פרוסות לחם, או לחמנייה, מורחים כשהן מוחזקות על הצלחת באגודל ובאצבע של יד שמאל. מריחת שומן, מרגרינה, חמאה, או גבינה, נעשית בסכין. למריחת ריבות למיניהן, דבש או מימרחים דומים, מוטב להשתמש בכף. הסועד אינו משתמש בכליו לשם נטילת המימרח מתוך כלי-ההגשה, אלא בכף ההגשה שבכלי, כדי להעביר מנה לתוך צלחתו. מתוך מנה זו הוא מורח לעצמו על פרוסת הלחם.

● המקפידים על תורת הנימוסים אינם מורחים חמאה או ריבה על הפת כולה, אלא בנתחים ומורחים כל פעם כדי נגיסה אחת.

■ ב.א. בדיקאי

טארט גבינה פירורי

המצרכים: 50 גרם חמאה או מרגרינה, מומסת; 100 גרם פירורי ביסקוויט; 2 כפות אגוזי מלך קצוצים דק.

המצרכים למלית ולעיטור: 250 גרם גבינה לבנה שמנה; ¼ כוס סוכר; 2 ביצים טרופות; קליפה מגוררת ומיץ מלימון שלם; 250 גרם פירות טריים, כמו ענבים ירוקים ושחורים, בננות פרוסות וטבולות בלימון; פלחי אפרסק.

מערבבים את פירורי הביסקוויט והאגוזים עם החמאה המומסת, ומהדקים את התערובת לתחתית ולדפנות של תבנית פאי בקוטר 20 ס"מ.

שמים את הגבינה, הסוכר, הביצים, קליפת הלימון והמיץ בקערה, ומקציפים היטב לתערובת חלקה. יוצקים את התערובת לתבנית הפאי, ואופים בחום בינוני במשך כ-30 - 35 דקות, עד שמלית הגבינה נקרשת. מצננים ומקררים.

לפני ההגשה, מעטרים את הטארט בפירות טריים.

העיקר המלית

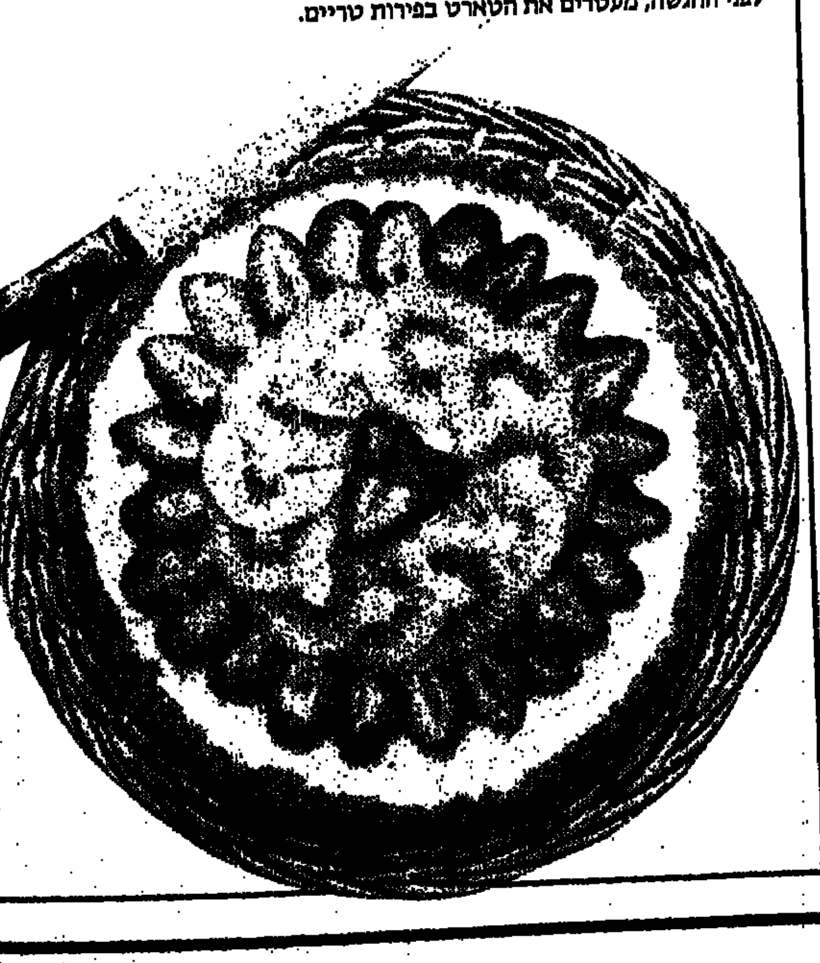

מאחורי הקלעים של הסרטת „שלגייה ושבעת הגמדים": איפור כמסכה

סרט נע

לא תראו אותם מצולמים בפרופיל, מצמידים שפתיים לכוכבת־הסרט • ברשימת היוצרים (הקרדיטס) שמריצים על המסך, שמותיהם יופיעו בקטן, הרבה אחרי המפיק, הבימאי, הסטארים • אבל בלעדיהם אין סרט: עוזרי־צלמים, מאפרים ומאפרות, אנשי האביזרים, המקליטים, אנשי־הקול • הם חיים על הסט, נושמים את התעשייה. מביטים מהצד על הדאווין של אנשי המרכז. מכירים כל מאניירה • „קנון" מספקת להם את עיקר העבודה בתעשייה. סרטי־גולן הם בתי־ייצור ענקיים • בהפקות הקטנות, האווירה רגועה יותר, פחות מתח, פחות היירארכיה

מאת רמי נאורי

צילם: אסף פוקר/ויסטה

סרט אי־אפשר לעשות ללא שחקנים, בימאי, מפיק. אבל גם אי־אפשר בלי האנשים מאחורי הקלעים. עוזרי בימאים, עוזרי צלמים, נערת תסריט, תאורנים, גריפים, מאפרות, מלבישות, אנשי אביזרים („פרופס"), אנשי־סאונד, צלם סטילס. גם אנשי הקייטרינג שמאכילים את הצוות, ונערת המים, הדואגת להרוות את צימאונם של השחקנים ואנשי צוות הבכירים, הם האנשים שמאחורי הקלעים. בלעדיהם לא ניתן להעמיד סרט על הרגליים. כל אחד תורם את חלקו, וכולם יחד נותנים את המוצר המוגמר – הסרט.

זיוית יקיר, 32, עובדת כמאפרת בסרטים, זה כ־12 שנים. בפיצ'ר (סרט באורך מלא) הראשון שלה כמאפרת השתתפה בהיותה בת 20. היה זה בסרט „מיליונר בצרות". זיוית עבדה בו כמאפרת ראשית. „שיקשקתי מוות אז", היא נזכרת בחיוך. „כל מה שאני עושה בעבודה מצטלם. אם חלילה טעיתי מיד רואים זאת בצילום", היא מוסיפה.

זיוית רואה בעבודה שלה שילוב של טכניקה ואומנות. החלק הטכני מתבטא בכך שעליה להכיר את עבודת המצלמה, את המיגבלות הקיימות לגבי סוגי האיפור השונים, מה עובר ומה לא עובר את המירקע, לדעת כיצד משפיעה התאורה על גוון האיפור המתקבל. יש לה הרבה מרחב תימרון בעבודתה, אבל כל מה שהיא יוצרת חייב להיראות אמין על המירקע. אחד הסרטים האחרונים שעשתה, היה „זעם ותהילה" של אבי נשר. „היו שם פציעות יפות, שכיף היה לעשות אותם", היא אומרת.

את דרכה התחילה זיוית, שלא כמו אצל רבים בענף הקולנוע כעוזר למישהו, אלה כ„צ'יפית" (ראש מחלקה). ה„סט" מחולק למחלקות כמו: איפור, הלבשה, ניהול אומנותי, תאורה, ובראש כל אחד מהם עומד ה„צ'יף".

זיוית, כראש מחלקה, אחראית על הספרית, וכמה עוזרות. כמות העוזרות תלויה בגודל תקציב הסרט. היא מאפרת את השחקנים הראשיים, והאחרות מאפרות את שחקני המישנה והסטאטיסטים (ניצבים). גם בין עוזרותיה קיימת היירארכיה מסוימת. עוזרת מתחילה, תסייע בניקוי מיברשות, הכנת חומרי איפור, ותרוצה לקראוון בכל פעם שצריך להביא משם משהו. ותיקה יותר תאפר שחקני־מישנה, ופחות ותיקה ניצבים.

„העבודה בסרטים זה לא מקצוע, אלה אורח־חיים", אומרת זיוית. „יום־צילומים מתחיל בשעות הבוקר המוקדמות ומסתיים בשעות הערב. מדובר במינימום 12 שעות עבודה נטו. במשך כל התקופה הזאת (הפקה נמשכת בין חודש לשלושה חודשים בממוצע), אתה בקושי רואה את הילדים והבעל". לכן גם לא תמצא ביניהם הרבה זוגות נשואים. „אי־אפשר להגיד על שזה כיף וסטוץ לא רגיל. מדובר בעבודה קשה ומפרכת, שבה יחזיק מעמד לאורך זמן רק מי שבאמת אוהב קולנוע, ורואה בעבודה את דרך החיים שלו".

יום עבודתו של שחקן הקולנוע מתחיל על „הסט" בחדר האיפור. הוא מתרווח על הכיסא ומפקיד את פניו בידי המאפרת. השחקן כמעט תמיד מגיע מתוח ועצבני, והשהייה בחדר האיפור מהווה עבורו מעין תרופה. לפני הלחץ והמתח שעל „הסט" או בין צילום אחד למישנהו, זוהי שמה לכל רגע של פינוק ותשורה בגילה, ואת זה הוא מקבל בשפע, בחדר זה. האווירה הזאת עושה לשחקן משהו. אולי פתיחות. לא פעם מקשיבות המאפרות כומר וידויו של השחקן.

המאפרות שעימן שוחחתי, מבחינות בין שחקן זר לישראלי. שחקן זר יגיע תמיד רחוץ ומגולח לסט, גם אם ישן רק שעה לפני כן. שחקן ישראלי לא תמיד מקפיד על כך. הוא יכול להגיע לסט מיוזע, לא מגולח. את כל זה סופגת המאפרת. על כל זה שלא תבוא מצוייד כל קראוון־איפור בסכיני גילוח, סבון, שמפו, אפטר־שייב, ועוד מוצרי טיפוח־החן. כהחזר שלהן יוצא השחקן הישראלי כמו שמגיע עמיתו האמריקני.

האווירה על הסט מאוד אינטימית. זר שייכנס – מייד ירגישו בו. תוך דקות ספורות ידעו כל אנשי הצוות במי מדובר, ויתייחסו אליו בחשדנות, לעיתים בעוינות. חדרת לפרטיות שלהם, אולי תפסת אותם בקלקלתם.

במשך כל תקופת הצילומים מתנשלים אנשי הצוות והשחקנים בארונות מיץ. עובדים יחד, אוכלים, אם הסרט מצולם במקום מרוחק – ישנים יחד. האווירה הדחוסה השוררת על הסט, התחושה שצריך להספיק, אסור לבזבז אף רגע, כל דקה עולה כסף, מכניסה אנשים ללחץ. הם חשופים, לדוגמה, לכל מניירה של בימאי. לפעמים אפילו בימאי לא מייורע־מה מיקצועי, המחליט להציב עמודי־תאורה במקום מסויים, ולאחר שהכל מוכן – הוא מתחרט. זה יכול לשגע עשרות אנשי צוות שעסקו בהקמה. אנשים חסרי־סבלנות או בעייתיים, נגררים למריבות קולניות, ההופכות את השהייה על הסט לסיוט.

בסרטי האיכות שהופקו ובויימו בארץ, כמו: „מאחורי הסורגים", „גריה", סיפרו לי אנשי הצוות על אווירה טובה. אלה היו סרטים מקומיים, בעלי תקציב קטן, ומיספר לא גדול של אנשי צוות, העובדים בשכר נמוך, וחשים שותפים לעשיית סרט־איכות. בסרטים אלה כולם עוזרים לכולם בעת העבודה.

הבעיה מתעוררת בסרטים הגדולים. כאן יש עניין של הימור. או שתיהנה בעבודה, או שתקלל כל רגע. הכול תלוי בשידוך. בהפקות של גולן, יאמרו לך אנשי צוות רבים, שלא לציטוט, האווירה הרבה פחות טובה ונוחה. שם ההיררכיה מאוד בולטת. כל אחד עושה את עבודתו. אף אחד לא מסייע לשני, לא חשים שותפות, והשידוך בין אנשי הצוות לא תמיד עולה בהצלחה.

אבל נון־סטופ הפקות, ונון־סטופ עבודה, יש רק אצל גולן. חברת „קנון", כידוע, היא היום מחברות־ההפקה הפעילות והגדולות ביותר בארה"ב, והגורם הכי דומיננטי בארץ בהפקת סרטים. ולאדם העובד בתעשיית הקולנוע, הכי חשוב שיש עבודה, והרבה. ועבור הרבה עבודה מוכנים להתפשר רבים, ולעבוד גם בסט עם אווירה עכורה.

גולן מטפח את הנאמנים לו, ויש רבים הרוצים להימנות בין מטופחיו. קרול יאלושינסקי, איש אביזרים, הוא אחד מאלה המוכן להורות בכך בפה מלא. „'קנון' היא החברה שעושה הכי הרבה סרטים בארץ ובעולם. אני רוצה להתקדם, לעשות סרטים בחוץ לארץ, ועם אעבוד עם גולן יש לי סיכוי ליישם זאת", הוא אומר. „לכן אני מוכן לעבוד בחברה הזאת גם תמורת שכר נמוך, ובלבד לקבל ממנה את ההזדמנות".

גולן יצר קבוצה של אנשי־צוות העובדים איתו כמעט קבוע. דויד גורנפינקל – צלם, אלי ירקוני – סאונד־מאן, יוני המנחם – צלם סטילס, שייכים לקליקה הזאת. לפחות פעם בשנה הם יוצאים לחו"ל לעבוד בהפקות זרות שלו. רבים אחרים, שלא ששו קודם לכן לעבוד עימו, מתקנאים ורוצים להצטרף.

החיים בתקופת הצילומים במעין קומונה משותפת תורמים גם להיבט קצת יותר חיובי – רומנים קצרים, המכונים כאן „סטוצים". האנשים שעימם שוחחתי, מדברים בעיקר על רומנים בין אנשי־צוות לשחקנים. „זה נורא נורמאלי", אומר ראובן עוזר, 34, יורד ישראלי, ששב לפני מיספר שבועות ארצה כדי לשמש עוזר־בימאי שלישי ב„שלגיה", אחת מאגדות הילדים שמצלמים ג.ג בארץ. „אתה עובד עם אדם במשך ימים רצופים, וטבעי שייווצרו גם קשרים רומאנטיים". ראובן עצמו חיזר אחרי שרה פטרסון, שחקנית בסרט, ואף יצא עימה כמה פעמים.

רומן טרי נוסף, שהתרחש ממש לאחרונה על הסט, היה בסרט „אהבה צעירה" של משה מזרחי, שצילומיו הסתיימו לאחרונה בארץ. השחקנית הספרדיה, כריסטינה מרסילק סביו, התאהבה בצלם האיטלקי של הסרט. אנשי הצוות שעימם שוחחתי, דיברו על „רומן היסטרי", שאחת מתוצאותיו היתה שהשחקנית גירשה מהסט את חברה הקבוע שבה לבקרה. למי שלא זוכר, גם ריצ'רד ברטון ואליזבת טיילור התאהבו על הסט.

על הסט בולטת מאוד ההיררכיה. „אצלינו זה כמו בצה"ל, אמר לי אחד האנשים. יש מח"טים, מג"דים, קצינים, וחיילים זוטרים.

יוני מנחם על הסט, צלם סטילס: רומן־בזק עם המצלמה

בהוליווד רואים את עצמם העובדים מאחורי הקלעים של תעשיית הקולנוע, כבעלי־מיקצוע. אפילו אם מומחיותם מתבטאת בהיותם עוזרים לצ'יפים כל החיים. הם לאינם חושבים על קידום מקצועי. בארץ תמצא ביןאותם עוזרים, רבים מבוגרי „בית צבי", או החוג לקולנוע של אוניברסיטת תל־אביב, כאלה שרואים בעיסוק הנוכחי רק עמדת זינוק. נקודת התחלה. יש ביניהם פליני בדרך, קוראסאווה בדרך...

שכירת צ'יף וותיק ומיקצועי, יכולה לעלות למפיק של סרט כזה הרבה כסף. בלית־ברירה הוא לוקח עוזר־צלם, עוזר־תאורן, או „פרופס־מן" (איש אביזרים), ומציע לו לעבוד כראש־מחלקה בסרט תמורת שכר זעום. איש הצוות שמעוניין בקידום ישמח וייעתר בחיוב למפיק. לאחר כמה סרטים כאלה הוא יהיה בעל ניסיון כ„צ'יף" ויוכל לקבל, במעמדו החדש, הצעות־עבודה בסרטים גדולים יותר. אפשרות נוספת להתקדם הם סרטי סטודנטים, שבהם מקבלים אנשי הצוות תפקידים בכירים, ורוכשים בכך ניסיון.

אבל יש גם צד אחר למטבע. חלק מאותם עוזרים־של, רואים בדרך הזאת להתקדמות ירידה מסויימת ברמה, ואינם מוכנים לצעד זה. אבי קורן, 30, העובד כ„פוקוס־פולר" – עוזר צלם ראשון, הוא אחד מהם.

הוא עובר כתשע שנים בענף הקולנוע והתחיל כעוזר צלם שני, שתפקידו לטעון קאסטות במצלמה. במשך הזמן התקדם לדרגת עוזר ראשון, וכאן ניתקעה הקאריירה שלו.

„אתה הולך וכובש לעצמך מעמד בתור פוקוס־פולר, עובר בהפקות יוקרתיות, ופתאום כדי להפוך לצלם ראשי בסרט, אתה צריך לסגת לאחור, ולהתחיל לעבוד בהתנדבות בסרטי סטודנטים וסרטים דלי־תקציב", הוא אומר. „מבחינתי זאת פריצת־דרך שלא נעשתה. אני מאוד אוהב את עבודתי הנוכחית, ואין בי שום רגש של תיסכול על שלא המכתי צלם ראשי", אומר אבי. בסתר ליבו הוא עדיין מקווה כי יצלם סרט כצלם ראשי.

יוסי ירקוני, 44, העובד על הסט כ„בום מאן" (מחזיק מיקרופון), שייך גם הוא לקטיגוריה הזאת. הוא התחיל לעבוד בסרטים לפני כארבע שנים. יוסי היה בעל בעל עסק עצמאי לעבודות אלקטרוניקה, וחיפש עבודה עם פחות מתח נפשי. עם החיפושים באה הצעת אחיו אלי, שהוא הסאונד־מן הכי וותיק בתעשיית הסרטים בארץ, לעבוד עימו. יוסי הסכים וכך זה התחיל.

היום נמצא אלי בזמן הצילומים בתוך מכונית הפולקסווגן המיסחרית שלו עם מכונת ההקלטה, ויוסי על הסט עם המיקרופון. התפקיד שלו הוא להחזיק את המיקרופון במקום הכי קרוב שאפשר לשחק, אבל שהמיקרופון לא יראה בתוך ערשת המצלמה, ולא יפריע לעבודת הצלמים. „טוב לי בעבודה הזאת, ואין לי שום יומרות לעשות בעתיד סאונד עצמאי. התחלתי לעבוד בענף הקולנוע בגיל מאוחר יחסית. בדרך־כלל מי שמתחיל צעיר רואה את עבודת הבום מן כזמנית, ומקווה לעשות סאונד עצמאי בשלב יותר מאוחר. אני לא שייך לאלה", אומר יוסי.

אנשי הצוות מגיעים לעבודה בתעשיית הקולנוע בשתי דרכים. עם החלק הראשון נמנים אלה שסיימו לימודי קולנוע ומעוניינים לעבוד בתחום, ועם החלק האחר נמנים מי שנחתו במיקרה, שמעוניינים לעבוד כמה חודשים באופן אינטנסיבי, בעבודה מפרכת, כדי לחסוך כסף, או גם מי הממשיכים את דרכם של הוריהם.

אורי רימר, 34, העובד בסרטים כתאורן ראשי, נמנה עם אלה ש„נולדו על הסט". אביו היה תאורן ו„מאז שאני זוכר את עצמי הסתובבתי על הסטים. אהבתי את האווירה המיוחדת, ונגררתי לזה", הוא אומר. אורי החל עובד כעוזר־תאורן אחרון כבר מגיל 17, והתקדם אט־אט. עד שהגיע להיות צ'יף. הוא עבר מסלול

(המשך בעמ' 22)

אלי ירקוני, סאונד־מן: הבי וותיק בשטח

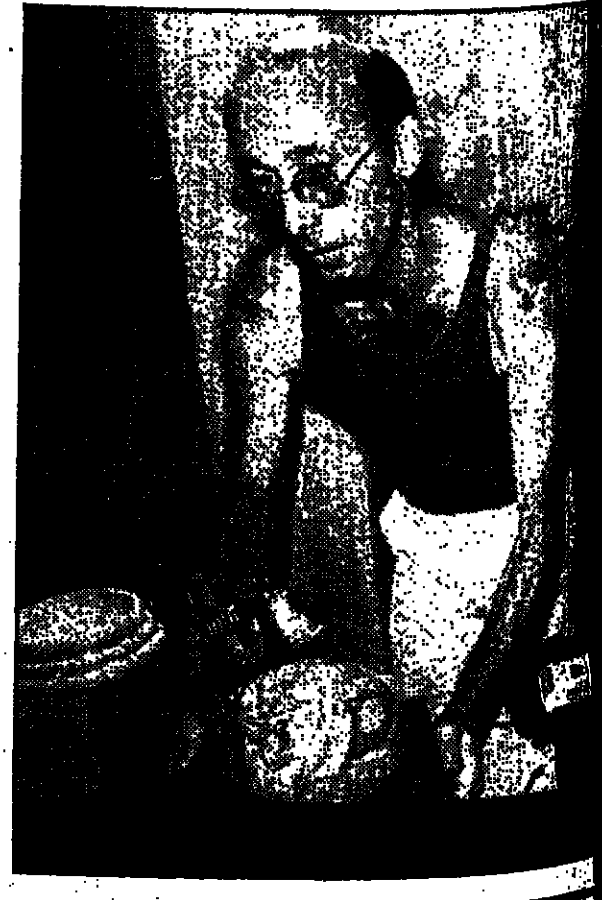

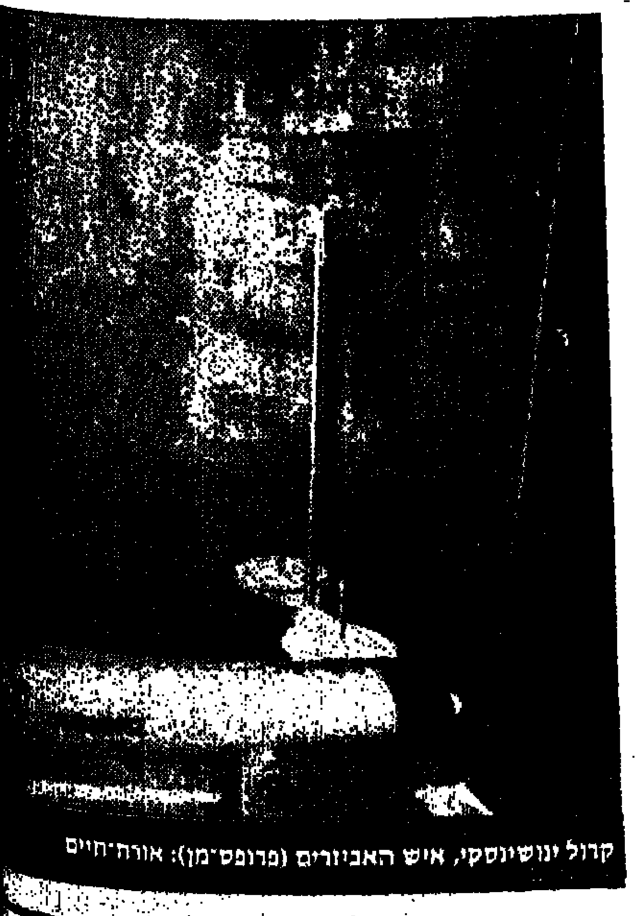
קרול יונושינסקי, איש האביזורים (פרופס־מן): אורח־חיים

עוזר־תאורן יוצר מסך־עשן: זה מה שתראה המלכה הרעה

صورة عن الأصل

אחרי הטלוויזיה

קריינית רשת הטלוויזיה הצרפתית, ביאטריס ניבוא (בתצלום), פוטרה מעבודתה • הסיבה: ה"פלייבוי" פירסם תצלומי עירום שלה • ביאטריס לא חושבת שמה שהיא עושה מחוץ לשעות העבודה צריך לעניין מישהו • המובטלת מקווה שמישהו יציעו לה עיסוק המתאים לכישוריה האינטלקטואליים

מאת חוה קארין, פאריז

קריינית רשת־הטלוויזיה השלישית הצרפתית, ביאטריס ניבוא, נראית טוב, עובדת היטב ובכל־זאת, היא תקועה בלי עבודה. מרועז הכל בגלל עניין של מה בכך, לפחות בעיניה, היא הצטלמה כמה תמונות בתנוחות סקסיות לירחון המוכר "פלייבוי".

ביאטריס חשבה לתומה, כי עיסוקיה מחוץ לשעות העבודה בטלוויזיה, כל עוד הם חוקיים ואינם פוגעים ביכולת העבודה שלה ובטיב העבודה, הם עניינה הפרטי בלבד. מותר לקריינית להתפשט אם היא רוצה בכך, בפרט אם זה לא נעשה לאיזה רשת־טלוויזיה מתחרה.

אלא שלא כך חשבו מנהלי הרשת. מיד אחרי שראו את תמונות הקריינית שלהם, שלחו לה מיכתב פיטורין. צילומי גופה הענוג והחטוב של העובדת שלהם, על שמונה עמודים של הירחון, חרצו את המשך עבודתה של הקריינית.

ביאטריס הצעירה והנאה, 22, ראתה בהצעת הירחון לצלם אותה מחמאה גדולה. היא אף שמחה על כמה אלפי הפרנקים שיתווספו לחשבון הבנק שלה, כתמורה על פירסום התצלומים בעיתון. לא עלה בדעתה אף לרגע כי היא עלולה לפגוע ביוקרתו של מקום עבודתה, ביוקרתם של מנהליה או בכל אדם אחר. מה רע בכך שהיא מראה את חמוקיה הנאים לאלפי מעוניינים.

במחשבה שנייה אומרים כאן, שייתכן שלא מערומיה של הקריינית הם שהעלו את חמתם של מנהלי רשת הטלוויזיה, אלא העובדה שהשם של הרשת שורבבה לתוך הצילומים. מה שעלול ליצור לרשת תדמית שונה ממה שהיא מעוניינת.

איך שורבבה הרשת לתוך צילומי הירחון? בדרך פשוטה. עורכי העיתון, ניצלו את עובדת היותה של ביאטריס עיתונאית. לאחר שהסירו ממנה את בגדיה והניחו עליה רק משהו קל, הניחו לצידה גם כמה פריטים המרמזים על המיקצוע היוקרתי של התתיקה העיתונאית, הסממנים העיתונאיים־פוטוגניים: מכונת־כתיבה, מישקפיים, כמה עיתונים צבעוניים ובאותה הזדמנות – גם את סמל הרשת שעבורה עבדה ביאטריס.

מסתבר שבזאת לא תמו צרותיה של ביאטריס. כי אלה לפעמים באות בצרורות. מלבד הפיטורין, היו לה גם בעיות עם אביה. האב, כמעט קיבל התקף לב מכל העניין. האב הוא מבוגר ואפשר להבין אותו. לה [illegible] ברור למה אירושה הצעיר והמודרני [illegible] שהיא תראה גם לאחרים את מה שנתן לה [illegible] בקיצור – היה קצת לא נעים.

ובכל זאת ביאטריס אופטימית. היא מקווה שמישהו יגלה את [illegible] והאינטלקטואליים – ושהיא לא תשאר מחוסרת עבודה זמן רב מדי.

המצדדים בעדה אומרים, שאם מנהלי [illegible] קוראים את "פלייבוי", זה לא מהוא [illegible] היא הצטלמה שם.

ציורים ששגוניים, עבודת־יד, מעניקים לבגד וללובשות אותו את המראה הייחודי • מציירים היום על הבגדים כמעט הכל: גם דיוקנאות של כוכבים, וגם דוגמאות מופשטות • כמה אמניות־טקסטיל ואופנה ישראליות התנערו בתחום הזה. התוצאה: צבעוניות מהממת

מאת נורית בת־יער

לבוש מופשט

כשהקיץ שוכב פרקדן מעולף, והמלתחה מראה סימני עייפות – זוהי שעתו היפה של ציור־היד.

פריט ססגוני מצוייר־ביד מסוגל לחולל נפלאות. להפיח חיים, להעניק לבגד ולהופעה מגע רענן של צבע, הרפתקנות, ובלבדיות.

מאז שאפילו אופנאי־העילית חדלו לעצב מכל יצירה פריט אחד בלבד – הבגד המצוייר הוא אולי נציגה האחרון של הבלבדיות. השנה הוא גם להיט אופנתי. כה לוהט עד כי לא רק אמניות הבדים מציעות צעיפים וחולצות מצויירים־ביד. אפילו מיפעל כמו "ראש אינדיאני" – כולל באוספו חולצות־משי ומצאות־ג'ינס מעוטרות בעבודת־יד אמנותית.

באיטליה, הציור לא מסתפק יותר באריג. הוא מטפס גם על הראש. מינו מורטי, מרומא, המספק את מחלפות שיערן של סופיה לורן וג'ינה לולובריג'ידה – מצייר על השיער הכל. מכלי־מוסיקה (לכוכבות פופ) ועד דיוקנאות של רונלד רייגן או דיוויד בואי.

כשנחה עליו הרוח, הוא משחזר על התיסרוקת גם ציור של פיקאסו. ועל אף מחיריו הגבוהים – הנשים עומדות אצלו בתור. למורטי שתי טכניקות ציור. האחת מותירה את הציור על השיער לאורך זמן והוא שורד גם לאחר שחייה. השנייה מאפשרת שטיפתו בחפיפה.

אל המעצבות הישראליות של הבגדים המצויירים, רות פפרמן ונוגה שלזינגר מ"נוי", אלה מירון, גבי צור, ומיכל שמיר את דניאלה קודיש – הצטרפו לאחרונה עדי יעקובוביץ (דה־באיר), מאיה בנגן ויעל שביט. שלושתן מציירות על משי.

עדי מתמקדת במשיכות מיכחול רחבות ושילובי צבעים הרפתקניים היוצרים ציור מופשט מהמם. מאיה בנגן דלוקה על סיגנון פיגורטיבי: פרחי ענק אקזוטיים, תרנגולים, ברווזים, וטווסים. כמו־כן היא משלבת בצעיפיה מוטיבים גראפיים נוסח ציורי הונדרווסר, וציורי פאסטל יפאניים.

יעל שביט משגרת חולצות, טוניקות וצעיפים עם סרטי־הדבקה שניתן ללבשם על תקן של חזיית־סטרפלס – מפאריז. המיבחר שלה מקיף פסים בגוונים נעימים המתמזגים זה בזה, ציור המזכיר באטיק אפריקני, וציור גראפי כסאחי בצבעים קונטראסטיים.

לא כל ציירות־הטקסטיל מפיקות מהאריגים המצויירים בגדים. חלקן מציעות יריעות אריג מלבניות גדולות שניתן לאלתר מהן חצאיות פריאו, חולצות־קולר, או סטרפלס, וטורבנים, או לפרשן במלא הדרן על הכתפיים כצעיף. מחירי פריטי המשי נעים בסביבות 50־180 שקל.

עופות וצמחייה אקזוטיים בצעיף (מאיה בנגן)

גיאומטריה על משי לבן (אלה מירון, צילם: יצחק מנף־מרוש)

ציור של פיקאסו על כל הראש (מינו מורטי, רומא)

ציור מופשט על כותונת (דניאלה קודיש, מיכל שמיר, צילם: מנחם עוז)

טוניקה מצויירת סטייל בסאם (יעל שביט, צילם: מנחם עוז)

דניאלה יקרה

שונאת את אמא

אני שונאת את אמא שלי, בגלל המון דברים רעים שהיא עשתה לי במשך החיים. איך חיים עם זה?

לא קל, אבל אפשר לחיות עם זה.

להיות דוגמנית

אני עוברת קורס־דוגמנות בבית־ספר ידוע וברצוני להיות דוגמנית בחו"ל. לאן עלי לפנות?

אולי תיפני למורה שלך בבית־הספר הידוע שבו את לומדת.

רגליי־קשת

אני בת 23 ויש לי רגליים מקושתות (ס). שאלתי היא אם אפשר לעשות משהו אורטופדי לשינוי המצב? אני מתביישת לשאול אורטופד שמא יצחק עלי.

דפנה

אף אורטופד רציני לא יצחק עליך. לכי והתייעצי עם אחד כזה. אבל אל תתלי תקוות רבות כי נידמה לי שבגילך זה קצת מאוחר. לא ראיתי את הרגליים שלך, אבל ראיתי את המיכתב שלך וממנו אני מבינה שיש לך ראש טוב מאוד. לא מספיק?

מלכת הכיתה

אני מסובכת עם מלכת הכיתה שהיא גם מלכת הקבוצה, ולכן אף אחד בכיתה לא שם לב אלי. הציעי לי מה לעשות?

רחל

קודם־כל אל תיכנסי ללחץ. מלכות הכיתה תמיד מתחלפות ואף אחד לא מולכת לנצח. בינתיים תפגיני ביטחון עצמי ותתחברי אפילו עם מישהו או מישהי מכיתה אחרת, עד יעבור זעם.

כדאי לחמצן

ברצוני לדעת האם מותר להסיר מהחזה ומהבטן שערות, בעזרת פינצטה או לחמצן את השער?

הקיבוצניקית

הכי כדאי לחמצן, זה לא כואב וזה מחזיק הרבה זמן.

שיחכה בחוץ

אני עומדת ללדת בחודשים הקרובים ולפי התוכנית בעלי יהיה נוכח בזמן הלידה. פתאום אני שומעת מחברות שיש בעלים שנוגעלים מכל העניין ואחר־כך משתנה היחס שלהן לנשים. מה דעתך?

אין אמת אחת. יש כאלה ויש כאלה. אם את חוששת, בקשי מבעלך לא להיות נוכח בזמן הלידה, כי חבל שתהיה במתח בגלל העניין הזה, בזמן הלידה, שבמילא אין זו חגיגה גדולה. שיחכה בחוץ ויעשן סיגריות כמו כל כל האבות, במשך מיליוני שנים.

כלב מי שמדבר

תנו עזרה לעוזרת!

יש איזה קטע בחיי כלב, אשר מטריד בודאי כל הולך על ארבע, וכמובן שגם את הבעל־בית שלו.

את הקטע הזה אני עובר מדי יום שלישי בין השעות תשע לחמש. במועד הזה בדיוק מתייצבת אצלנו בבית העוזרת, כן העוזרת!

למי היא עוזרת בדיוק, אני לא יודע, אבל היא לפחות משתדלת לנקות את הבית. הבעיה היא שאנחנו דווקא לא כל־כך מסודרים, ואני בטוח שזו בעיה של הרבה כלבים בישראל. לדוגמה, אני לא מבין למה תשעים אחוז מעוזרות הבית מפחדות ממני חוץ מהפיליפיניות... איתן יש לי קשרים גאסטרונומיים מיוחדים והן משחדות אותי במטעמים אוריינטאליים.

נכון שאני נראה קצת מפחיד וגדול אבל, ראבקו אל תרגיזו אותי, אל תשגעו אותי ואני אהיה ממש כמו פודל מתוק...

ובכן, מה תביעות שלי עם העוזרת? האמת שאני לא יודע מאיפה להתחיל. קודם־כל אני חושב ואני גם מייעץ לכם, לבחור עוזרת־בית שלא מפחדת מכלבים. גם לה צריכה להיות גישה לכלבים, אחרת יהיו פיצוצים. כן, כבר שמעתי על מריומה, העוזרת של מישפחת זמיר אשר היתה תקועה בשירותים 7 שעות משום ש„בוקי" הרוטווילר חטף עליה עצבים... חוץ מזה אם לא תהיה לה גישה לכלבים היא גם עלולה לעשות שטויות, למשל, לפתוח את הדלת הראשית לאורחים בלתי קרואים ואז יכול הכלב להתנפל, לנשוך, לברוח, להיעלם, ומה לא.

אני אישית דווקא משגיח על העוזרת שלנו בשבע עיניים. לא שהיא לא מנקה טוב, ההיפך, היא מנקה יותר מדי טוב. אצל אלון בחדר היא מסדרת כל־כך טוב, שאחר־כך קשה לו למצוא משהו מהבלאגן המקורי. והעצמות שליד מי אמר לה לזרוק אותן לפח?

בכלל, לעוזרת שלנו אין שיטה במקום לשטוף חדר אחר חדר ולעבור לשני היא עושה סמאטוכה שלמה. היא מציפה את כל הבית במים וקשה לי למצוא מקום. אחר־כך היא באה בטענות לאלון שאני משפריץ ומשאיר עקבות בסלון? מצידי שתוציא אותי למרפסת ואשב בשמש עד שאגמור לנקותו.

אבל לא רק דברים מעצבנים יש לי לספר לכם על העוזרת שלנו. הצלחתי גם לתפוס איתה קשרים טובים. למשל, כשהיא מכינה אוכל במיטבח אני פשוט הרוס מהריחות הנפלאים. האמינו לי, מי שלא ראה בוקסר אוכל „ג'חנון" ו„קובה" שיבוא אלינו למיטבח!

פעם אחת אפילו טעמתי את הפילפלים החריפים שלה וכמעט נשרף לי המוח. מאז אני נזהר ומחכה רק לאלון שיאכיל אותי... בקיצור רבותי, אם קשה לכם בבית ואתם נזקקים לשירותי עוזרת – קחו גם אותנו בחשבון, גם אנחנו הכלבים גרים בבית שלכם ואין אנו אוהבים אם מכריחים אותנו להיות עם אדם זר ומוזר שמונה שעות ביום.

תתפלאו איזה אידיליה ואיזה בית נקי אפשר למצוא בבית שבו מתאימים את העוזרת לכלב, או ההיפך, תחשבו על זה, כך תעזרו גם לכם וגם לעוזרת.

צ'או־האו,

צ'יף של אלון!

כל הסקס הזה

דוחה את הסוף

מאת זיוית אברמסון

איך נוצרת פליטה מוקדמת? גורמים על רקע אורגאני הם נדירים מאוד. מחפשים אותם כאשר לאחר תקופה ארוכה של שליטה מלאה בפליטה, פתאום אין שליטה. אצל גבר שלא שלט בפליטה שלו מעולם, כמעט אין מחפשים גורמים גופניים.

על־פי הגישה הפסיכואנליטית, מדובר בגברים שיש להם רגשות סאדיסטיים, בלתי מודעים, כלפי נשים. בהתאם להסבר זה יש צורך לנתח עם הפאציינט את יחסו הבלתי מודע לאביו ולאמו, בטרם יוכל משהו להשתנות בעניין השפיכה המהירה. ניתוח כזה הוא עניין ממושך ומייגע, אם הוא נעשה רק לשם רכישת שליטה בפליטה. יתר על כן, הניסיון הקליני מצביע על כך, שהטיפול הפסיכואנליטי משפיע מעט מאוד, אם בכלל, על מידת השליטה של גבר באורגזמה שלו. במילים אחרות, סביר מאוד שאחרי שלוש־ארבע שנות אנליזה ידע האיש הכל על האדיפוס שלו, ועדיין יגמור מהר.

על־פי גישה אחרת, מערכתית, הרואה את גורמי ההתנהגות כנעוצים ביחסים בין בני־אדם, משמשת השפיכה המהירה כלי־מילחמה בידי הגבר, במיסגרת מאבק־כוחות שהוא מנהל עם אשתו. הוא מביס אותה באמצעות הסיום המהיר ומשאיר אותה כועסת וחסרת־אונים. זה קצת דומה לתחרות־ספורט, שבה מי שגמר ראשון הוא המנצח. על־פי אותה גישה מניחים אחרים שמדובר בגבר מפונק, הרוצה להגיע במהירות האפשרית לסיפוק שלו, וזאת מבלי שיידרש לחכות לאישתו.

הוא רואה בדרישתה, שידחה את הסיפוק שלו למענה („חכה ליו חכה ליו"), השתלטות אשר נגדה הוא מתמרד. הוא גומר בדיוק ברגע שמתחשק לו, ומתחשק לו מהר! זה אותו גבר עצמו שבשעת ארוחה לא יחכה עד שתגמור אישתו להגיש לכולם, אלא יסיים לאכול את מנתו עוד לפני שהתיישבה, ויקום מהשולחן.

זוגות שלדעתם ההסברים הקשורים במערכת הזוגית מתאימים להם – פונים לייעוץ־נישואין. אבל ייעוץ כזה יכול רק להביא את הזוג לנקודה שבה יהיו יחסיו טובים במידה כזאת, שתהיה אפשרות לשיתוף פעולה סבלני בין בני הזוג לפיתרון הבעיה. ייעוץ הנישואין כשלעצמו לא יביא בדרך־כלל שינוי בהיעדר השליטה בשפיכה.

מייסדי הסקסולוגיה הניחו שפליטה מוקדמת היא למידה גרועה שהתחילה במיפגשים המיניים הראשונים, שבהם היה צורך לגמור מהר בגלל תנאים לא מוצלחים כמו: ההורים העלולים לחזור הביתה, זונה המאיצה בצעיר לגמור מהר, או יחסים במושב האחורי של מכונית תוך הסתכנות בהצצה של עוברי־אורח. ההנחה היא, שבעיקבות ההזדמנויות הראשונות שהתרחשו תחת לחץ, המשיך הגבר לגמור מהר וההרגל „התיישב".

השערה אחרת היא, שהשופך המהיר חרד בקשר לתיפקוד המיני שלו. החרדה שלו מונעת ממנו התרכזות בתחושות המקדימות את האורגזמה וכך היא „בורחת" לו.

הידיעות בדבר הגורמים לפליטה המוקדמת שונות, איפוא, ואי־אפשר להוכיח צדקתה של אף אחת מהן. מה שברור הוא, שההצלחה בטיפול היא גבוהה להפליא כאשר מכוונים את הגבר להתמקד ולהתרכז בתחושות האירוטיות המקדימות את האורגזמה. רק המודעות

ותחושות אלה, רק תפיסה בהירה שלהן, מאפשרת לגבר לשלוט באורגזמה שלו, במקום שהיא תופיע אוטומטית ומיידית.

הטיפול המקובל בשפיכה מהירה עוסק, איפוא, באימון הגבר למקד את תשומת־לבו ברמות הולכות ומתעצמות של ריגוש מיני, תוך שהוא מתעלס עם בת־זוגו. כאשר אין לגבר סיבה מיוחדת לרצות לקלקל את יחסי־המין שלו איתה, כאשר המטרה המשותפת לשני בני־הזוג היא ליהנות יותר ביחד וכאשר הם יוצרים לעצמם תיקשורת מינית פתוחה וחמה, אזי יש להם סיכוי מצויין לשנות את המצב משפיכה מהירה לשפיכה לפי הזמנה.

יש עתיד

דו"ח החופש והחירות

מאת יבשם עוזגד

יהויכין בן־חננאל ישב על מדרגות הבית, הביט בשיממון באנשים שעברו ושבו לפניו ברחוב ולעס את המצה שנתנה לו אימו. טקס אכילת המצה בפרהסיה היווה את אחד מן החוקים המוסריים העליונים של כל בן בכור במישפחת מתפקרים, ויהויכין מילא את חובתו זו במסירות ראויה לציון.

המצה היבשה וחסרת הטעם הפכה בפיו עיסה דביקה, מגעילה, אבל הוא המשיך ללעוס באומץ ובנחישות, עד לסוף הבלתי נמנע. טקסי קיום המיצוות בפרהסיה היוו, בסופו של דבר, מחיר סביר ונוח ביותר תמורת הרשות החוקית המלאה לנהוג כראות עיניך בארבע האמות של רשות הפרט. על כל אדם, ללא הבדל גיל או מין, לקיים ברשות הרבים מיצוות רבות ככל האפשר. בביתך פנימה, עשה ככל שלבך חפץ. איש לא יכהה בך, לא ירגל אחריך, ולא יתפרץ לביתך באישון לילה כדי לערוך בו פוגרום.

זהו הסדר נוח וליבראלי מאוד, לכל הדעות. מכל מקום, איש לא יחלוק על כך שהוא מהווה שיפור לעומת המצב הקודם שבו הטילו גדודי נערים מחמירים את אימתם על העוברים והשבים ברחובות. בשלב מסויים, הגיעו מים עד נפש. היה חשש שהמתפקרים יכריזו על מרד כללי. בשלב הזה קמו מנהיגי העדה ונטלו את האחריות על עצמם. תוך כמה שבועות של דיונים מתישים, הושג ההסכם. המתפקרים יקיימו בפומבי את כל המיצוות. תמורת זאת, יותר להם לנהוג בטומאה, כאוות נפשם, בתוך ביתם פנימה. הזאב היה שבע והכבשה נותרה שלמה.

יהויכין הביט בצלחת שהיתה מונחת לפניו. עוד מצה אחת בלבד נותרה עליה. הוא עצם את עיניו, מילמל משהו, ספק ברכה ספק יבבה, והסתער עליה באומץ. יהויכין היה נער אמיץ ואחראי. הוא ידע שבטקס קיום מיצוות אכילת המצה בפומבי, תלויה חירותם של כל בני משפחתו. הוא לא יפקירם לחסדיהם של המחמירים. הוא ידע שכל עוד הוא ממלא את חלקו בהסכם, לא יוכלו המחמירים לפרוץ לביתו כדי לבחון את מינהגיו. הוא אכל איפה את כל מנת המצות, עד תומה.

ההסכם החדש בין המחמירים למתפקרים הטיל עול כבד על הבנים הבכורים במשפחות. יהויכין נאלץ לצום בפומבי ביום הכיפורים, בתשעה באב, בעשרה בטבת ובתענית אסתר. הוא התבטל לראווה בשבת, ואכל, בכל יום שישי בצהריים, את ארוחתו הכשרה למהדרין, על מדרגות הבית הפונות אל הרחוב.

הוא בלע, בעיניים עצומות, את נתח המצה האחרון, קם על רגליו, התמתח ופנה אל תוך הבית. שם, באפלולית הקרירה והנעימה, בצל התריסים המוגפים, ציפתה לו ארוחת־הצהריים שהכינה לו אימו. מרק בתלי־חזיר עם פרוסות עבות של לחם כפרי, שחור, טרי, משוח בחמאה. בימים שלפני תקופת ההסכם, לא נהה יהויכין כלל וכלל אחר בשר החזיר, אבל בימים הללו, ובעיקר לאחר טקסי קיום המיצוות בפרהסיה, היה לבשר הזה ריח משכר, מיוחד במינו. ריח החופש והחירות.

יוצא מן הכלל

ספר־השיאים המשוגעים של גינס מכיל, עד היום, 15 אלף שיאים • 3,500 מהם עודכנו במהדורה החדשה שיצאה עתה לאור • אז מי הוציא הכי הרבה תקליטים וקלטות? נכון, החיפושיות. יותר ממיליארד, עד 1984 • ואיזה סרט הכניס הכי הרבה כסף? כן, „חלף עם הרוח", 312 מיליון דולר

מאת עדנה איס

היצר האנושי ממשיך להתקדם בקצב מסחרר, ורשם באחרונה הישגים מדהימים: בכיבוי לפידים בוערים בפה, ברכיבה על אופנוע במעלה מדרגות, בשהייה בתוך חבית, ובאכילת ביצים רכות וג'לי. חרף המאמצים נכשלה האנושות בניפוח מותניים צרים מ־33 ס"מ, בניפוח בלון ממסטיק, בדחיפת מיטה ובשכיבה על מסמרים. כך מבשרת לנו המהדורה השישית של ספר השיאים של גינס, שיצא עתה לאור (הוצאת כרטא) במלאת עשר שנים לנוסח העברי הראשון של הספר.

בסך הכל נראה שקצב שבירת השיאים על פני כדור־הארץ משביע רצון. במהדורה האחרונה עידכנו עורכי ספר השיאים של גינס כ־3500 שיאים מכלל 15,000 השיאים המופיעים בו. ומה שחשוב לא פחות – הם עידכנו את השורה התחתונה המרשימה ברישום ההכנסות של חברת גינס הבריטית. עד סוף שנת 1985 נמכר ספר השיאים ביותר מ־51 מיליון עותקים ב־25 שפות. מיספר זה עושה את אוסף ההישגים לרב־המכר של כל הזמנים, לספר המבוקש ביותר בהיסטוריה של ההוצאה לאור. להמחשת הכמות הזאת מופיע על גב הספר הנתון המוזר הבא: אם יונחו 50 מיליון העותקים שנמכרו זה על־גבי זה, אפשר יהיה ליצור מהם 14 ערימות שגובה כל אחת מהן כהר אוורסט.

סר יו ביבר הבריטי, מנהל מבשלת השיכר גינס שהגה את רעיון הספר לפני 30 שנה, ידע משהו על הטבע האנושי. לשמע הוויכוחים הסוערים שהיה עד להם בפאבים בלונדון, הבין את עוצמתו של הצורך האנושי לדעת בדיוק מה ה כ י - ה כ י גדול־גבוה־מהיר־יקר־כבד. אך גם הוא לא צפה את תעשיית הענק של תחרויות מוזרות שתפרח סביב הספר. מי יכול היה להעלות על הדעת, אלו מבצעים מטורפים מסוגלים בני־אדם להמציא, כדי לעמוד, ולו לזמן קצר, בחזית האנושית, ואולי לזכות בדריסת רגל בהיסטוריה?

•••

בשנים האחרונות הגיעו הדברים לידי כך, שעורכי הספר נאלצו להזהיר את הקוראים מפני הניסיון להשיג שיא חדש, בעיקר באכילה ובשתייה, בדרכים שיסכנו את בריאותם. הם השמיטו מרשימת השיאים הישגים בני־אלמוות בתחומים כמו אכילת נמלים ומסטיקים, בליעת ביצים על קליפותיהן ולגימת משקאות אלכוהוליים בכמות העולה על שני ליטר. רק יוצא מהכלל מטורף אחד הם הותירו בספר, מתוך הנחה שלא יקום האוויל שינסה לחזור עליו. זהו שיאו של הצרפתי מישל לוטיטו, שזלל לתיאבון שבעה זוגות אופניים ועגלת סופרמרקט בארבעה וחצי יום, וחיסל גם שבעה מקלטי טלוויזיה ומטוס קל מסוג ססנה, דל קאלוריות, שאכל בקרקאס שבוונצואלה. עד היום אין לגאסטרולוגים שבדקו את לוטיטו, הסבר לתופעה המשונה.

אגב, עיון מדוקדק ברשימת שיאי האכילה עשוי להעלות בדימיון קווים לדמותו של אדם נוסף בעל כושר עיכול קצת יוצא־דופן. זהו פיטר דודסול האנגלי, העומד מאחורי 18 (!) שיאים, וכהם אכילת 500 גרם ג'לי ב־28.57 שניות, 1.36 ק"ג חסילונים בארבע דקות ושמונה שניות, ו־453 גרם צלופחים ב־13.7 שניות.

לדימיון ולכושר הסבל של מי שרוצים לרכוש כרטיס־כניסה לספר של גינס אין כנראה גבול. על־פי המהדורה החדשה הצליחה נערה בת 10 מקליפורניה לנפח בלון ממסטיק לקוטר של 48.9 ס"מ. היה מי שהצליח ללכת 300 ק"מ על־גבי גגים בעזרת נעליים מתנפחות, מישהו שדיבר ללא הפסקה במשך 159 שעות, ואדם אחר שהתנדנד 185 שעות ברציפות.

הצייר הפורה ביותר, לפי ספר השיאים, היה פיקאסו. ב־78 שנים הוציא מתחת ידיו 13,500 ציורים ורישומים, 100 אלף הדפסים ותחריטים, 300 פסלים וכלי קדרות, ו־34 אלף איורים לספרים. שווי כל יצירתו נאמר ב־500 מיליון ליש"ט.

הצרפתי מישל לוטיטו זלל שבעה זוגות אופניים ועגלת־סופרמרקט בארבעה וחצי יום, ובהזדמנות זו חיסל גם מטוס־ססנה דל־קאלוריות

הסופרת הנמכרת ביותר עד היום היא אגתה כריסטי. 87 הרומנים הבלשיים שלה נמכרו ב־300 מיליון עותקים ב־103 שפות. הסופרת החיה הנמכרת ביותר היא ברברה קארטלנד – 270 מיליון עותקים של 373 רומנים. ועוד בענייני ספרים: הרומאן הנמכר ביותר עד כה הוא עמק הבובות של ז'קלין סוזאן – ב־28 מיליון עותקים עד מאי 1984. הבא אחריו הוא מאהבה של ליידי צ'טרלי – 4.6 מיליון עותקים.

בין להקות הזמר מובילים החיפושיות, שמכרו עד מאי 1984 יותר ממיליארד (!) תקליטים וקסטות. להקת הפופ המצליחה ביותר במכירות היא „אבבה" השבדית, שחבריה מכרו 26 מיליון תקליטים וקסטות. את מקומו של סרט הקולנוע „שובו של הג'די", שהחזיק בשיא ההכנסות ביום אחד שבר הסרט „אינדיאנה ג'ונס והמיקדש הארור". ההישג – 9.3 מיליון דולר ב־27 במאי 1984. הסרט המכניס ביותר עד כה הוא „חלף עם הרוח", שהביא ליוצריו 312 מיליון דולר.

את השכר הגבוה ביותר לשחקן גרף מרלון ברנדו, שקיבל עבור „סופרמן" 3.7 מיליון דולר. תעריף הפירסום הגבוה ביותר בטלוויזיה עד כה היה 450 אלף דולר לחצי דקה, בהפסקות שבפרק האחרון של הסידרה „מאש". אפשר גם להבין למה: הפרק הזה, ששודר בארה"ב ב־1983 בסופה של סידרה בת 252 פרקים, מחזיק בשיא נוסף – אשר בו 77 אחוז מכלל הצופים באמריקה, יותר מבכל תוכנית טלוויזיה אחרת.

המלון הגדול בעולם, לידיעה, הוא „הוטל רוסיה" במוסקבה, ובו 3202 חדרים. לעומת זאת מערכת החדרים היקרה בעולם הסוויטה המלכותית במלון „נובה פארק אליזה" בפאריס. המחיר ליום אחד של כיף בשמונת החדרים – 5500 דולר. הבית הפרטי הגדול בעולם הוא בית בילטמור, בקרוליינה הצפונית. הוא שייך לג'ורג' ססיל, יש בו 250 חדרים ושוויו לפי ספר השיאים של גינס 55 מיליון דולר. ועוד כמה שיאים אמריקניים: הבניין הגבוה בעולם הוא מיגדל סירס בשיקגו, עם 110 קומות. החנות הגדולה בעולם היא „ר.ה. מייסי" ברחוב ה־34 בניו־יורק, המשתרעת על 203 אלף מ"ר. ורשת הכלבו הגדולה בעולם היא „פ.ו. וולוורת'", לה 5124 סניפים ברחבי העולם.

•••

בשיא משונה מחזיק האח האיטלקי ג'ובני באטיסטה אורסניגו, אשר שמר את כל השיניים שעקר במהלך הקאריירה שלו בשנים 1868 – 1904: שני מיליון ו־700 אלף שיניים, המאוחסנות בשלושה ארגזי ענק. אוצר הטבע העשיר ביותר נפל בחלקו של ג'ו תומאס מדטורויט, שדמו מכיל את הריכוז הגבוה ביותר של הנוגדן הנדיר אנטי־לואיס בי. חברה אמריקנית משלמת לו 1500 דולר עבור כל ליטר דם, דבר המבטיח לו הכנסה שנתית של 12 אלף דולר.

ויש בספר גם דריסת־רגל ישראלית. מועדון הלילה הנמוך ביותר בעולם מצוי, לטענת העורכים, בטבריה. שמו מינוס 206, כשהכוונה היא 206 מטר מתחת לפני הים (ומה עם המועדונים במלונות באיזור ים־המלח?) תואר הקריקטוריסט המצליח ביותר שייך לרענן לוריא. ציוריו מתפרסמים ב־51 ארצות ב־400 עיתונים, בהיקף של 62 מיליון עותקים.

ויויאן ליי וקלארק גייבל, ב„חלף עם הרוח": הסרט המופע ביותר

פאבלו פיקאסו: הצייר הכי פורה

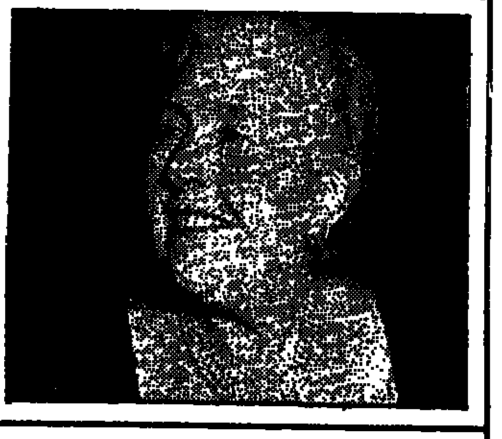

אגתה כריסטי: תפוצת הספרים הגדולה ביותר

רענן לוריא וקריקטורות פרי עטו: הקריקטוריסט הכי מצליח

החיפושיות: מכירה הכי גדולה של קלטות ותקליטים

תהיה גבר, תרשה לעצמך

(המשך מעמ' 10)

שום חיוך. שום תגובה נראית לעין. בדרך־כלל בהרצאות מסוג זה, כשהמרצה מתאר סיטואציה מוכרת או מבדחת, הקהל מחייך. לא כאן.

„נשים יודעות לבטא רגשות חיוביים", ממשיכה גזית. „אבל לגברים קשה להעניק מחמאה. כיצד אתה מגיב כשבת־זוגך מאשימה אותך שלא שמת לב לכך שקנתה שימלה חדשה? מה מכניס אותך ללחץ, לחרדה? האם יש לך בעייה לדחות בקשה להשאיל את מכוניתך? לבקש טובה ממישהו? להודות בפחד, לדחות הצעה ליחסי־מין כשאינך מעוניין?"

הרצאת המבוא מלווה בקריאת קטעי עתונות ומאמרים מספרות־מקצועית פופולארית, כמו „מפלסי הדרכים" של גייל שיהי, „מילכוד ששמו גבריות" מאת הרב גולדברג, „לשון הגוף" מאת יוליוס פאסט, „אמור לא ואל תרגיש אשם" ועוד. המשתתפים מתבקשים לתאר את מסלול חייהם על־פי קריטריונים של אושר, משברים, דפוסי חשיבה והתנהגות.

אחד המשתתפים, בן 36, אמר: „בגיל 16 הייתי מאוד מאושר. שנות השירות הצבאי לא היו מאושרות כלל. (כולם צוחקים). אחרי השיחרור – קו ישר. אושר ממוצע, בלי אקסטזות". גבר אחר, בן 40: „תקופת הזוהר היתה גיל הטיפשעשרה. תקופת הצבא לא היתה גרועה. אחרי השיחרור עד לנישואים – עלייה. בתקופת הנישואים קו ישר עם שיאים".

גזית מספרת לגברים, שבמחקר שנערך לא מכבר חילקו נשים את ציוני הדרך בחייהן לפי החוויות והקשרים בתוך הנישואים. הן הזכירו את לידת הילד הראשון, השני, ודיברו על אושר אישי, סיפוק וציפיות מתוך הנישואין. לעומת זאת אצל הגברים החלוקה המקובלת היא לפי הקאריירה והסיפוק האישי העצמי, תוך התעלמות מהקשרים לנישואין ומלידות הילדים.

על־פי אותו מחקר מתברר, כי לקראת גיל חמישים גברים משנים את סיגנון החיים והחשיבה שלהם, ומתנהגים בדפוסים הנחשבים נשיים. „הם מייחסים חשיבות רבה יותר לרגש וליחסים בינאישיים, והם יותר סנטימנטאליים תלותיים. הם שמים פחות דגש על קאריירה, ויותר על הנאה. לעומת זאת הנשים בגיל זה מקבלות איפיונים גבריים. הן מגלות את הפוטנציאל הגלום בהן, ומרגישות צורך לקחת אחריות ולהיות תקיפות יותר".

בתום הרצאת המבוא אמר אחד המשתתפים שסירב להזדהות: „באתי להשתכנע שהאסרטיביות יכולה לתת לי משהו. עם זאת אני מסופק האם בגיל 45 ניתן להשתנות. מה עם כל מרכיבי החינוך והגנים?"

●●●

חיים ארגמן (40), הנדסאי־מכונות, אמר: „מעניינים אותי גורמי השחיקה אצל גברים, ודרכי התמודדות במצבי לחץ, חרדה ותיסכול. אני מודע לזה שבסיטואציות מסויימות אני מגיב באגרסיביות. אומנם לא קיבלתי חינוך של 'תהיה גבר אל תבכה', אבל יש לי אופי עם נטייה לנוקשות. היום אני מרגיש צורך בשינוי, לכן החלפתי דירה, שיניתי מחלקה במפעל, ונולד לנו הבן השלישי. במערכת כזו של שינויים קורס באסרטיביות נראה מתאים".

בששה מיפגשים, בני שעתיים וחצי, נשאלו הגברים שאלות שכוונו לעורר אותם לחשיבה על עצמם. בין השאלות: מתי לאחרונה הקדשת 15 דקות או יותר מזמנך להתעסקות בתחושותיך הגופניות? מתי לאחרונה נעצרת כדי להאזין למה שקורה בתוכך? מתי לאחרונה ביטאת באופן ספונטאני רגש כמו כעס, שימחה, פחד, עצב, איכפתיות – מבלי לחשוב על כך?

כשיעורי־בית הם קיבלו קטעי ביבליוגרפיה מהספרים שהוזכרנו, וכתבות כמו „המכורים לשלמות" מאת רני כרמל, או „תיסמונת הגבר המתוסכל" מאת דבורה נמיר, שהתפרסמו ב„ידיעות אחרונות".

שיעורי־בית נוספים: להעלות על הכתב תגובות אגרסיבית, פאסיבית ואסרטיבית לאירוע אמיתי, שבו היה להם קושי להגיב בגישה האסרטיבית. הגברים כתבו על קושי לבקש מהמנהל מיכתב המלצה, על קושי לשוחח עם אדם זר, לבקש פגישה בפעם השנייה. גבר בן 50 סיפר על קושי להתנהג באסרטיביות עם הוריו בני השמונים.

אחת המשימות שקיבלו משתתפי הסדנה היתה לבצע ביחד עם בן־זוג בקבוצה שאיפות, שנידחו בגלל התירוץ הרחוק „אין לי זמן". בין הפעילויות שבהן בחרו הגברים היו הליכה לים וקריאת ספר.

בתום סידרת הפגישות אמר קבלן בן 30: „בעבר לא היה לי זמן לחשוב. היום אני חושב קצת אחרת." רואה־חשבון בן 40 הגיב: „המיפגשים תרמו לי בתחום היחסים הבינאישיים. שקודם הקדשתי להם פחות מחשבה."

אי־אפשר להצביע על שינויים דראמטיים שחלו במשתתפים, אומרת לאה גזית, אבל החלה אצלם חשיבה אחרת. רבים מהם התמודדו לראשונה עם כעסים, תיארו עצמם כאנשים כועסים בעבודה, שאינם מוכנים לשמוע טענות של אחרים.

„עברנו גם על אופי הידידות בין גברים. גילינו שידידות בין גברים נשענת על עשייה משותפת, וכמעט ואינה כוללת שיחות־נפש אינטימיות. אנשים שהם חברים במשך שנים במילואים, יספרו אחד לשני לכל היותר על הביזנס. יחסים עם האשה ונושאים שמטרידים הם בגדר טאבו."

סרט נע

(המשך מעמ' 17)

ארוך שכלל עבודה בסרטי סטודנ־טים, סרטים דלי־תקציב, עד שהגיע למעמדו הנוכחי.

דרך התעסקותו בתחום התאורה רואה אורי לפעמים מאניירות של שחקנים על הבימה. שחק־נים המבקשים לבלוט על המיר־קע דרך תאורה חזקה. או אחרים המכי־רים את כל זוויות הצילום הטובות שלהם, ומבקשים שהתאורה תהיה רק מעל זוויות אלו.

עוצה (רחל) פיינברג, 29, שייכת לאלה שנחתו על תעשיית הקולנוע לגמרי במיקרה. היא הרימה את הטלפון שהיה מיועד לשותפה לדי־רה. על הקו היה בימאי הסרט „קובי למל בקהיר". כאשר שמע קול אשה על הקו, נזכר הבימאי בנחיצות הד־חופה של עוזרת מלבישה על הסט, והציע לה את העבודה. היא מייד קפצה ממקומה, והגיעה לסט. מאז נשארה. כך החל הרומן שלה עם הקולנוע.

אצל יוני המנוח, צלם סטילס, התחיל גם כן הרומן עם הקולנוע במיקרה. הסיפור שלו מתחיל ב־1967 בהיותו פקיד בחברת ביטוח, „משועמם עד מוות". באותה תקופה פרצה מלחמת ששת הימים ויוני גוי־יס. באחד מימי הקרבות, כאשר נסע על ג'יפ המג"ר, הבחין בנהג הג'יפ, שהיה צלם חובב, מוציא ליד כל אתר מעניין את מצלמתו ומצלם. הדבר משך את תשומת־ליבו של יו־ני, וכאשר פותחו התמונות ביקש לראותם. יוני נדלק, ושלח מיכתב להוריו בו ביקש שירכשו עבורו מצלמה. כך התחיל הרומן שלו עם המצלמה.

לאחר כמה שנים, בשנת 1972, כאשר היה מנוסה יותר, הגיע יוני למישרד של יורם גלובוס והציע את עצמו לעבודה כצלם סטילס. תחום שהיה אז לא מספיק מוכר בארץ. גלובוס קרא למזכירתו וביקש לה־ביא לו ערימה של 30 נגטיבים, שהיו מיועדים לפיתוח. „תעשה את זה עד מחר", אמר לו. יוני ניגש המום לביתו עם ערימת הסרטים ולא ידע איך יצליח לסיים את העבודה בזמן. לאחר שהבין כי בזה תלוייה קבלתו לעבודה, התעשת, רכש מכב־נת הגדלה חדשה, וציוד־פיתוח נוסף לו היה זקוק לשם ביצוע העבודה, גייס את בני משפחתו, ופיתח את הסרטים. למחרת בבוקר, לאחר שסי־ים, חזר למישרד של גלובוס. גלו־בוס היה מרוצה ואמר לו „בפעם הב־אה שנצלם סרט ניקח אותך". מאז הוא לא מפסיק לצלם.

החלוקה של מצטלם ומצלם, האנשים שלפני המצלמה והאנשים שאחרי המצלמה, מאוד ברורה על הסט. האנשים מאחורי הקלעים נמ־נים על הצד שמאחורי המצלמה. הם רואים את תעשיית הקולנוע, מצירה האפל, ללא זוהר, וללא סופר־סטא־רים, אלה כבית־חרושת לייצור סר־טים, אשר הם מהווים את פועליו. „סך הכול אנחנו אנשים מאוד אפו־רים", אמרה לי זיוית. דיעה לה היו שותפים מרבית הקולגות שלה.

בית־חרושת או לא, שאלה של ראייה. מה שבטוח, ייחוד יש לו. אי־פה אפשר להגיע לעבודה ולהתמוגג מצחוק במשך ימים רצופים, כמו שצחקו אנשי הצוות, כולל הבימאי, בועז דוידזון (שהורחק בשל צחוקו מהסט), בצילומי הסרט „אלכס חולה אהבה". ואיפה אפשר לראות „בית־חרושת" שלם מושבת למשך יומיים, כיוון שהשחקן הראשי נעלם, כמו שהושבת „בר 51", כאשר ג'וליאנו מר החליט להיעלם.

מועדון קוראי ידיעות אחרונות

בן יהודה 69 ונ"א
טל 03-243271

טיולי גיל הזהב

לצעירים מעל גיל 50...

ביצוע: פי.טי.סי. הרשמה: אצל כל סוכני הנסיעות
– עלון מפורט יישלח לכל דורש –

נותרו מקומות ספורים לטיולי אוגוסט
ההרשמה לטיולי סתיו וחגים נמשכת

טיול קצר ויפה
17 יום
שוויץ ★ אוסטריה ★ מינכן
יציאות: 29.8, 5.9, 12.9, 19.9

טיול הזהב
24 יום
שוויץ ★ אוסטריה ★ מינכן
יציאות: 29.8, 5.9, 12.9

הפתעה באירופה
22 יום
צרפת ★ בלגיה ★ הולנד
שוויץ ★ גרמניה
יציאות: 24.8, 28.9

איטליה – הריביירה הצרפתית – שוויץ
17 יום
יציאות: 31.8, 14.9

אירופה הקלאסית
22 יום
איטליה ★ שוויץ ★ צרפת
יציאות: 31.8, 14.9

אירופה הקלאסית
27 יום
איטליה, שוויץ ★ צרפת ★
בלגיה ★ לונדון
יציאות: 31.8, 14.9

הונגריה – יוגוסלביה – אוסטריה
22 יום
יציאות: 13.8

ספרד פורטוגל
18 יום
כולל 2 לילות בטורמולינוס
יציאות: 29.9, 16.10

קנדה וארה"ב
26 יום
מסלול נבחר מותאם במיוחד לגיל הזהב
יציאה: 20.8

אנגליה סקוטלנד
17 יום
יציאה: 8.9

מועדון קוראי ידיעות אחרונות

מועדון קוראי ידיעות אחרונות
פרטים והרשמה:
החברה הגיאוגרפית לטיולים בע"מ
רח' טבריה 8 (בוגרשוב 37) ת"א, טל' 284111

טיולים בסגנון אחר עם מדריכי החברה הגאוגרפית

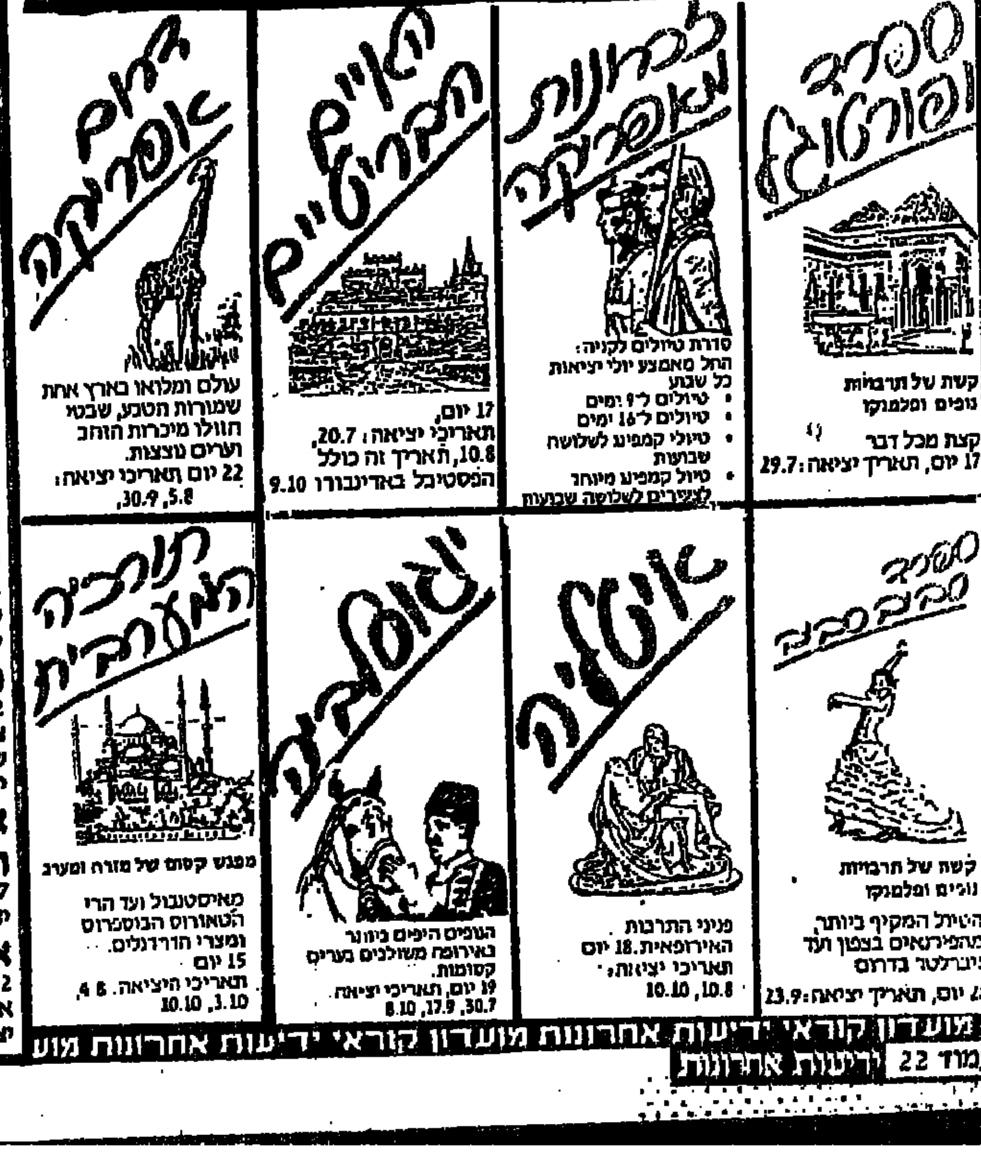

ספרד ופורטוגל – קשת של תרבויות נופים ופלמנקו. קצת מכל דבר. 17 יום, תאריך יציאה: 29.7

לכרוונות מאפריקה – סדרת טיולים לקניה: החל מאמצע יולי יציאות כל שבוע • טיולים ל־9 ימים • טיולים ל־16 ימים • טיולי קמפינג לשלושה שבועות • טיול קמפינג מיוחד לצעירים לשלושה שבועות

האיים הבריטיים – 17 יום, תאריכי יציאה: 20.7, 10.8, תאריך זה כולל הפסטיבל באדינבורו 9.10

דרום אפריקה – עולם ומלואו בארץ אחת שמורות הטבע, שבטי הזולו מיכרות הזהב וערים נוצצות. 22 יום תאריכי יציאה: 5.8, 30.9

ספרד סביב סביב – קשת של תרבויות נופים ופלמנקו. הטיול המקיף ביותר, מהפירינאים בצפון ועד גיברלטר בדרום. 28 יום, תאריך יציאה: 23.9

איטליה – פניני התרבות האירופאית. 18 יום תאריכי יציאה: 10.8, 10.10

יוגוסלביה – הנופים היפים ביותר באירופה משולבים בערים קסומות. 19 יום, תאריכי יציאה: 30.7, 17.9, 8.10

תורכיה המזרחית – מפגש קסום של מזרח ומערב. מאיסטנבול ועד הרי הטאורוס הבוספרוס ומצרי הדרדנלים. 15 יום. ותאריכי היציאה: 4.8, 3.10, 10.10

מועדון קוראי ידיעות אחרונות מועדון קוראי ידיעות אחרונות מוע

אספירין ללב

„גלולת אספירין ליום, מרחיקה התקף־לב". סיסמה זו קיבלה באחרונה הכשר רפואי מדעי על־ידי F.D.A, מינהל־המזון־והתרופות של ארה"ב. המינהל קיבץ מחקרים על הקשר בין שימוש באספירין ליום לבין שכיחות התקפי־לב חוזרים, מ־7 מרכזים־רפואיים גדולים בארה"ב ובר־עולם, והשתכנע, שהסיסמה עומדת במיבחן המציאות.

מינהל־המזון גילה שאצל חולים שעברו התקף אוטם־שריר־הלב, ומיד לאחר מכן התחילו לקבל גלולת אס־פירין אחת ליום, ירדה שכיחות התק־פי־לב חוזרים ב־20 אחוז, לעומת חו־לים שלא קיבלו גלולה זו. אצל חולים עם תעוקת־החזה (אנגינה פק־טוריס) ירדה שכיחות מקרי התקפי־לב, כאשר לקחו „אספירין" ליום, ב־50 אחוז.

חוקרי מינהל־המזון־והתרופות המליצו, בדיווח שפורסם ב„הרולד טריביון", להמשיך בניסויים ובמחקר על השפעת האספירין על שכיחות התקפי־לב, גם אצל אנשים בריאים, כדי למנוע מהם לקבל התקפי־לב.

חיות כבני־אדם

לא נפרדים מחיות אהובות. וזהי אחת מדרכי הטיפול והשיקום של חולים בבית־החולים הגריאטרי לימינגטון באנגליה. זהו ניסוי חדש, שמטרתו לעודד את החולים הזקנים המאושפזים במקום ולא לגרום להם שיברון־לב נוסף. לקשישים מותר להביא אתם לחדריהם את חיות־הטיפוחים האהובות שלהם. במיוחד מעודדים את החולים הגלמודים לעשות זאת. מתברר, שהניתוק מהחתול, מהתוכי, מהדגים, מהכלב או מהחמור, מגביר אצל חולים את הרגשת הניתוק והבדידות. השהייה במחיצת החיות האהובות עליהם עוזרת להם להתאושש.

אחיות בית־החולים, נוטלות חלק במיבצע. הן מסייעות לזקנים שבטיפולם לטפל בחיות. כרגע שוהים בבית־החולים כמה כלבים, חתולים, ציפורים דגים וחמישה חמורים. האם זה היה עובר אצלנו?

השיניים והסוכרת

שיניים בריאות הם חלק חיוני מבריאות הרפואיים של כל אדם. 90 אחוז מהאוכלוסיה בישראל זקוקה לטיפול שיניים. בממוצע כל חייל שמתגייס, זקוק לטיפול ב־7 שיניים.

על אחת כמה וכמה חשוב טיפול שיניים סדיר לחולי סוכרת. ד"ר מרק ליטנר, מביה"ס לרפואת־שיניים באוניברסיטת תל־אביב, כותב בירחון חולי־הסוכרת, שקיימים חילוקי דעות בין מדענים בשאלה אם סוכרתיים נפגעים יותר מעששת, לעומת אוכלוסיה בריאה. מחקרים אחדים מראים כי שכיחות העששת גבוהה באוכלוסיה זו.

75 אחוז מחולי סוכרת סובלים גם ממחלות חניכיים, בעיות בעצמות הלסת, ואיבוד שיניים. ביקורת תקופתית קבועה אצל רופא־שיניים, למניעת זיהומים ודלקות, היא חובה.

הרבה חולי סוכרת סובלים ממתח רב לפני ובעת טיפול־שיניים. לפיכך ממליץ ד"ר ליטנר שיקבלו תרופה מרגיעה לפני הטיפול, כדי שרמת הסוכר בדם לא תעלה. ניקוי־אבן לשתות פעם בשנה והיגיינה של הפה ימנעו מחלות ואובדן שיניים.

הורמון דרך האף

צוות היחידה לכירורגיית־ילדים בביה"ח המרכזי בעפולה, הנהיג לאחרונה טיפול הורמונלי חדיש, לבעיית טמירות־אשכים אצל ילדים. עד כה ניתנו ההורמונים בסידרת זריקות לשריר, במשך 4־3 שבועות, כ־3 פעמים בשבוע. טיפול זה אומנם עדיף על ניתוח, אך הרופאים חיפשו דרך אחרת, בגלל הסבל שנגרם לילדים ולתינוקות.

הטיפול החדיש שהונהג השנה בעפולה (והוכנס לשימוש גם במרכזים רפואיים אחרים) מבוסס על מתן תרופה הורמונלית חדשה, שפועלת ישירות על בלוטת יותרת־המוח להפרשת ההורמונים הדרושים להורדת האשך. התרופה ניתנת בשאיפה דרך האף, בלא שנגרם סבל למטופל הקטן. רק במיקרים מסויימים יש להשלים את הטיפול בכמה זריקות.

לדברי ד"ר ליאונרדו טיפלוביץ, העומד בראש־הצוות בעפולה, מאז הוחל בטיפול בטמירות־אשכים בדרך זו, הושגו תוצאות משופרות, בהשוואה לטיפול הקודם בזריקות.

אלרגיה לבושם

ידוע שהגורם העיקרי להתקפי־אסטמה הוא התגובה האלרגית. בין הגורמים לאלרגיה, נמצאים מזונות שונים, תרופות, ואבק. עתה מתברר שאפשר לקבל התקפי־אסטמה גם משאיפת ריחות של בושם, אפטר־שייב ודיאודורנטים, כך מדווח צוות חוקרי־המרכז־הרפואי ע"ש אלברט איינשטיין בניו־יורק.

לדברי החוקרים, שביצעו ניסוי על חולים שבטיפולם, כדי לגלות גורמים נוספים לאלרגיה הזכת, שגם סבון־ריחני ומטהרי־אוויר, יכולים לגרום להתקפי־אסטמה. לדעת ד"ר צ'אנג־שים, שעמד בראש צוות־המחקר, גם עשן של סיגריות, ריח מזון מתבשל ופליטת גזים ממכונית, יכולים לעורר התקפי־אסטמה.

איתור גורם האלרגיה, יעזור להימנע מהתקף.

טניס סולו

אם יש לכם בבית שלמה גליקשטיין קטן, ואתם רוצים שהוא יתחיל להתאמן כבר בגיל צעיר מאוד, תוכלו לסייע לו באמצעות מישחק חדש שהגיע ארצה משוודיה. מאמן־טניס פרטי בשם טרטורן. המישחק, שיימכר בחנויות־ספורט בכ־20 ש"ח מורכב מחצי כדור, חוט וכדור־טניס. בעזרת רקטה (שקונים בנפרד), יוכל הילד לחבוט בכדור אל עבר קיר כלשהו. זה לא בא במקום, וזו רק מנה ראשונה.

מקלוני צ'יפס

אם המיגוון העצום של חטיפים על המדפים לא מספיק לכם, הרי שנוסף להם עוד חבר.

„תלמה" הוציאה צ'יפסים, או כפי שהם מכונים מקלוני־צ'יפס בשקית אסומת, ארומה ואטרקטיבית. ילדים שטעמו את הצ'יפסים לבקשתנו, אהבו אותם מאוד. לשומרי־משקל הם לא בדיוק מומלצים.

מיץ מנגו וגויאבה

משקאות־קלים להרווית צימאון הם עניין של טעם. על המדפים מיבחר גדול של משקאות. בימים חמים אלה מצאנו על המדפים סוגים חדשים של מיצים־קטואים ממשפחת „פריגת": מיץ גויאבה ומיץ מנגו. אנשי „גת" אומרים, שמיץ הגויאבה הוא טבעי, ומופק ישירות ממטעי הגויאבות של גבעת־חיים. מיץ המנגו לעומת זאת עשוי מתרכיז מנגו טבעי. בכוס של מיץ, אומרים אנשי „גת", יש כ־80 קלוריות ואין בו צבע־מאכל.

מצופה זהב

אין גבול לדימיונם של פירסומאים. כדי לקדם את מכירת התכשיטים שלה, החליטה „הבורסה לתכשיטים" על מסע קידום מיוחד במינו. זום בייר־סו את נערת־השרידים הישראלית שיינה ברקוביץ, ציפו אותה בזהב 18 קאראט מכף־רגל ועד ראש, לרבות מישחת־זהב שמרחו בה את גופה.

שיינה מצופה זהב, תגיע לערים שונות בארץ, על תקן של מקדמת־מכירות של הבורסה.